

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

KUR'AN-I KERİM

5

DERS KİTABI

YAZARLAR

Dr. Mehmet AKGÜL

Ahmet YAPICI

Ekrem ÖZBAY

Hadi GÜNDÜR

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 31.05.2016 tarihli ve 33 sayılı (ekli listenin 1. sırasında) kurul kararıyla 2017 - 2018 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

ATA DERS KİTAPLARI YAYINCILIK MATB. İNŞ. TARIM HAYV.
SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Örnek Mahallesi Örnek Caddesi No.: 75 Altındağ/ANKARA
tel: (0 312) 341 23 85 - 384 52 58 - 342 41 83 - 342 41 84 - 384 52 00

Bu kitabın her türlü yayın hakkı ATA DERS KİTAPLARI YAYINCILIK MATB. İNŞ. TARIM HAYV. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.'ye aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayınlayan firmanın izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

EDİTÖR

Dr. Ahmet EKŞİ

DİL UZMANI

Burçak KAYA

GÖRSEL TASARIM

İsmail UNURLUER

ÖLÇME-DEĞERLENDİRME UZMANI

Burcu ÇAL

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Göksan BAYİS

REHBERLİK UZMANI

Mustafa KARA

BASKI

Özgün Matbaacılık San. Tic. AŞ - Ankara, 2023

ISBN

978-605-261-539-3

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

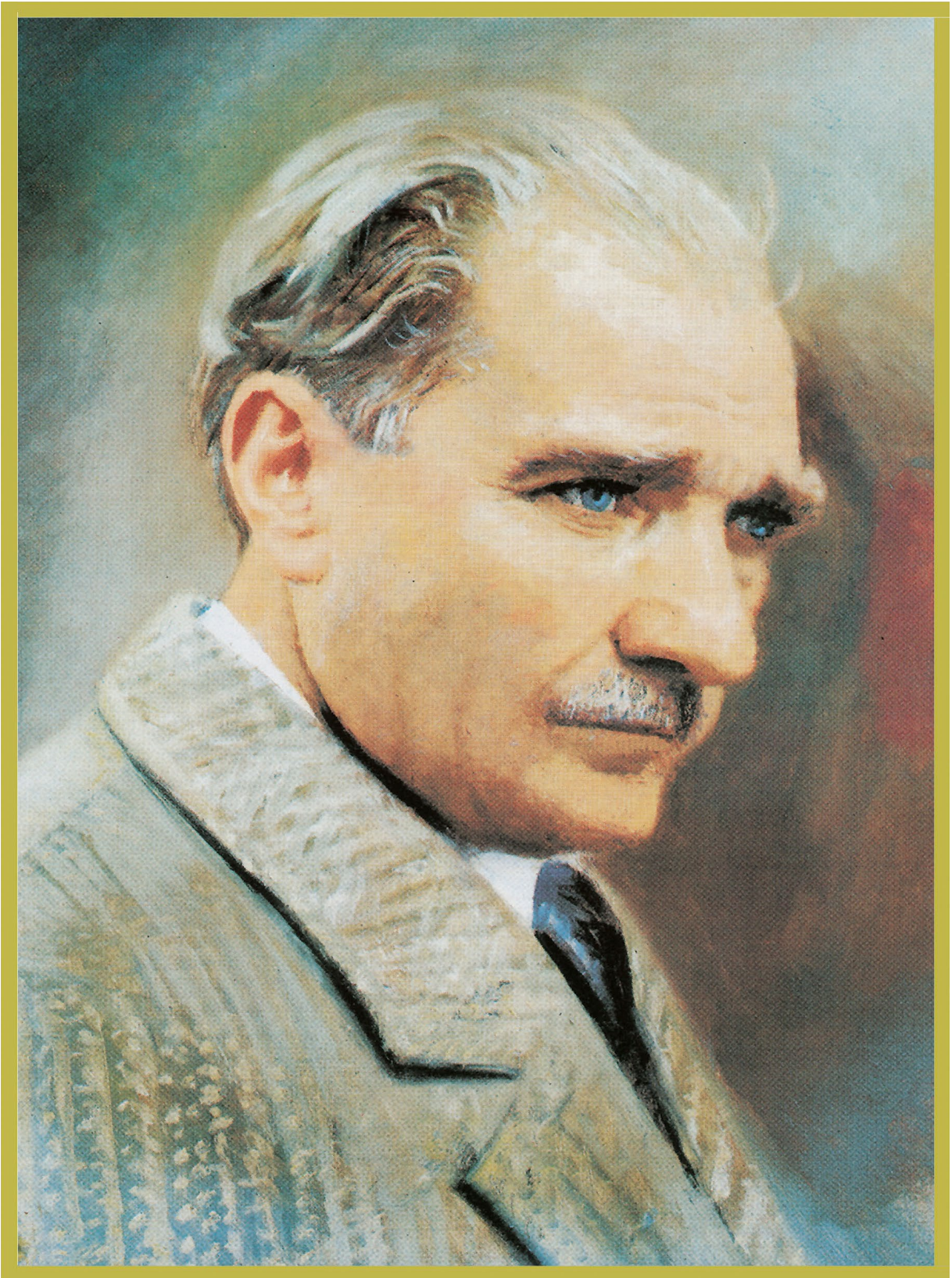
Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

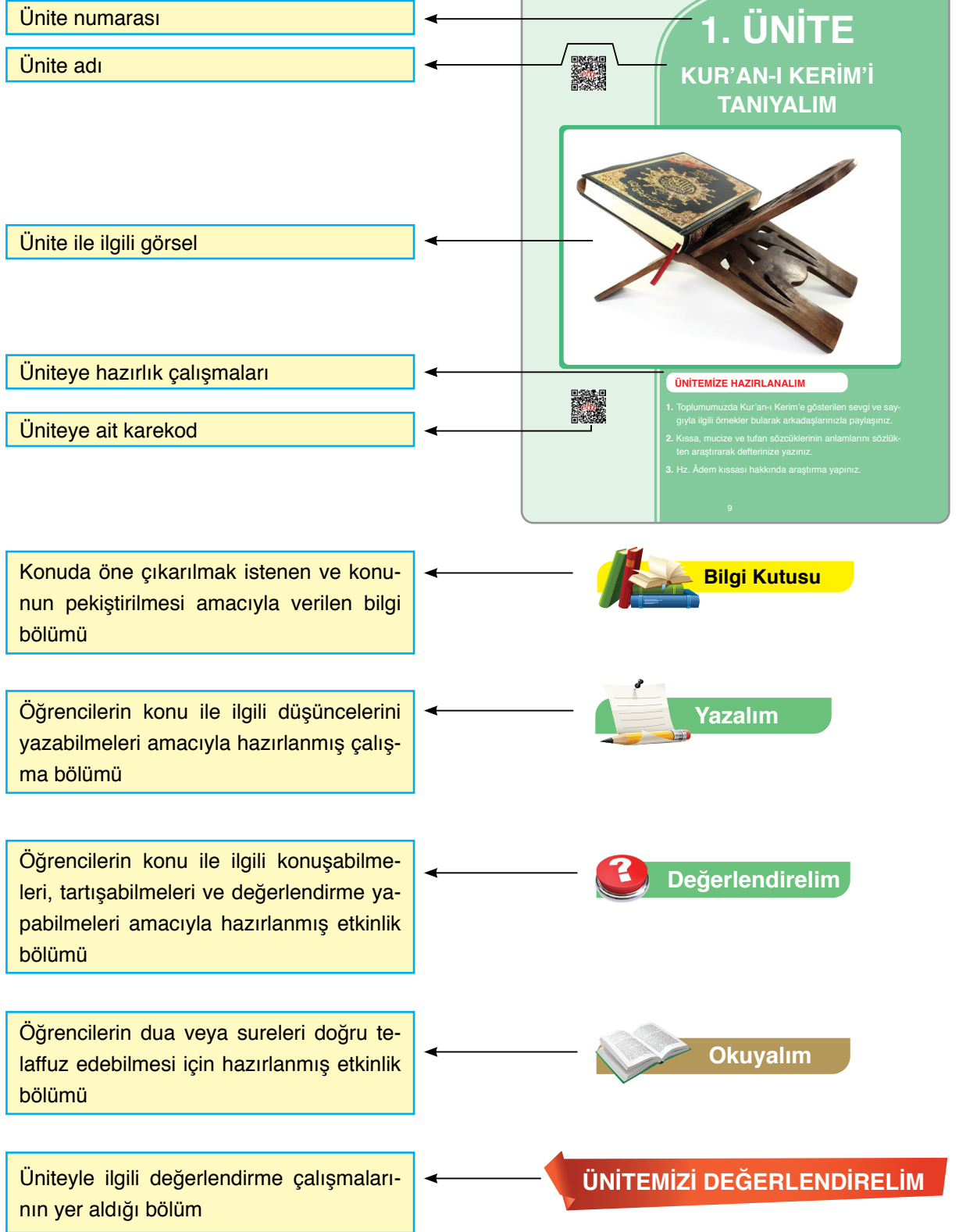
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

TANITIM ŞEMASI	8	3. Okunuşla İlgili Özel Durumlar	78
1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANİYALIM	9	3.1. Elif Lam Takısının Okunuşu.....	78
I. KUR'AN-I KERİM'İ ÖĞRENİYORUZ.....	10	3.2. Zamir ve Okunuşu	81
1. Kur'an-ı Kerim'i Niçin Okumalıyız?... ..	10	3.3. Med-Kasr Kelimeleri	82
2. Kur'an Sevgisi	13	3.4. Okunmayan Elif	83
II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM ...	16	3.5. Hurufumukattaa.....	84
1. Kur'an Kıssaları Öğreniyorum:		II. OKUNACAK SURE VE AYETLER	86
Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. Hud,		1. Bakara Suresi 1-15. Sayfalar	101
Hz. Salih	16	III. EZBERLENECEK DUALAR,	
2. Sureleri Tanıyorum:		SURELER VE ANLAMLARI	102
Lokman Suresi	31	1. Kur'an'ı Anlayarak Okumanın	
3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum		Amacı	102
(Bakara, 201; İbrahim, 41.).....	34	2. Kur'an'ı Ezberlemenin İlkeleri	
4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum:		ve Yöntemleri	103
Hamt, Şükür, Rahmet, İhlas	36	3. Sübhaneke Duasını ve Anlamını	
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	47	Öğreniyorum.....	105
2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ		4. Tahiyat Duasını ve Anlamını	
OKUMAYA GİRİŞ	49	Öğreniyorum.....	106
I. KUR'AN-I KERİM'İ		5. Salli-Barik Duasını ve Anlamını	
OKUMAYI ÖĞRENİYORUZ	50	Öğreniyorum.....	107
1. Harfler ve Özellikleri	52	6. Rabbena Duasını ve Anlamını	
1.1. Harfler ve İsimleri	52	Öğreniyorum.....	109
1.2. Harflerin Yazılışları	54	7. İhlas Suresini ve Anlamını	
1.3. Harflerin Mahreçleri.....	57	Öğreniyorum.....	110
1.4. İnce ve Kalın Sesli Harfler	58	8. Kevser Suresini ve Anlamını	
2. Harflerin Okunuşu	58	Öğreniyorum.....	111
2.1. Harekeler: Üstün, Esre, Ötre	58	9. Fatiha Suresini ve Anlamını	
2.2. Cezm (Sükûn)	65	Öğreniyorum.....	111
2.3. Şedde	66	ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM.....	114
2.4. Tenvin	67	CEVAP ANAHTARI	117
2.5. Med Harfleri: Elif, Vav, Ya	72	SÖZLÜK.....	118
2.6. Vav ve Ya Şeklinde Yazılan		KAYNAKÇA	125
Elif.....	76	NOTLARIM.....	127
2.7. Uzatma (Âsar-Çeker) İşareti.....	77		

TANITIM ŞEMASI

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Toplumumuzda Kur'an-ı Kerim'e gösterilen sevgi ve saygıyla ilgili örnekler bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Kıssa, mucize ve tufan sözcüklerinin anlamlarını sözlükten araştırarak defterinize yazınız.
3. Hz. Âdem kıssası hakkında araştırma yapınız.

I. KUR'AN-I KERİM'İ ÖĞRENİYORUZ

1. Kur'an-ı Kerim'i Niçin Okumalıyız?

Kur'an-ı Kerim Yüce Rabbimiz tarafından Cebrail (as)⁽¹⁾ vasıtasıyla Hz. Muhammed'e (sav)⁽²⁾ indirilmiş ilahi bir kitaptır. Allah (cc)⁽³⁾ Kur'an-ı Kerim'den önce de peygamberlere kitap göndermiştir. Ancak peygamberlere gönderilen kitaplar, zamanla insanlar tarafından değiştirilmiş, insanlar Allah'ın (cc) dininden uzaklaşarak evrendeki bazı cisimlere ve putlara tapınmaya başlamışlardır. Yüce Rabb'imiz, insanları içine düştükleri yanlıştan kurtarmak ve onlara doğru yolu göstermek amacıyla Hz. Muhammed'e (sav) Kur'an-ı Kerim'i göndermiştir.

Görsel 1.1: Dinimizi öğrenmek ve yaşamak için Kur'an öğrenmeliyiz.

Kur'an-ı Kerim, Yüce Rabbimizin gönderdiği bir mesajdır.⁽⁴⁾ Bu mesajı okuyan kişi Allah (cc) ile konuşmuş gibi olur. O hâlde Allah'ın (cc) sevgisini kazanabilmek için O'nun bize gönderdiği ilahi mesajı yani Kur'an-ı Kerim'i okumalıyız. Kur'an-ı Kerim, Allah (cc) tarafından gönderilen son ilahi kitaptır ve Allah'ın (cc) sözlerinden oluşur. Onun bir ayetinin dahi benzeri yoktur.

Değerlendirelim

“Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır...”

Tirmizi, Fedâilü'l-Kur'an, 16.

Yukarıdaki hadiste Hz. Muhammed'in (sav) vermek istediği mesaj nedir? Sınıfça değerlendiriniz.

Dinimizi öğrenmek ve dinimizi gereği gibi yaşamak için okuyacağımız temel kaynak Allah'ın (cc) bize gönderdiği Kur'an'dır. Çünkü Kur'an-ı Kerim dinimizin ana kaynağıdır. Hz. Peygamber'in söz ve uygulamaları da Kur'an'dan sonra ikinci ana kaynağımızdır.

Kur'an-ı Kerim, bize dünyada huzurlu yaşamının yollarını anlatır. Ahiret mutluluğuna nasıl kavuşacağımız konusunda yol gösterir. Hayatımızda uymamız gereken kuralları öğretir. Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amacı, bizim dünyada ve ahirette mutluluğa kavuşmamızı sağlamaktır. Bu husus bir ayette şöyle ifade edilir: **“Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir.”**⁽⁵⁾

(1) (as) Aleyhisselam ifadesinin kısaltılmış şeklidir. “Allah'ın selamı onun üzerine olsun.” anlamındadır. Peygamberler ve melekler için kullanılan bir saygı ifadesidir.

(2) (sav) Sallallahu Aleyhi Vesellem ifadesinin kısaltılmış şeklidir. “Allah'ın (cc) selamı ve esenlik ona olsun.” demektir. Peygamberimizin adı anıldığı zaman ona saygı için söylenir.

(3) (cc) Cellecelalüh ifadesinin kısaltılmış şeklidir. “O'nun şanı yücedir.” demektir. Allah'ın (cc) adı anıldığı zaman söylenen ve onun büyüklüğünü ve yüceliğini ifade eden bir saygı ifadesidir.

(4) Zümer suresi, 23. ayet.

(5) Bakara suresi, 2. ayet.

Bir başka ayette Yüce Rabbimiz, Kur'an'ın gönderiliş amacını şöyle açıklar: “...**Sana bu kitabı; her şey için bir açıklama, doğru yolu gösteren bir rehber, bir rahmet ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik.**”⁽¹⁾ Bu ayetler de gösteriyor ki Kur'an-ı Kerim, hayatımızda uymamız gereken emir ve tavsiyeleri içeren, bize yol gösteren bir kitaptır. Yüce Rabbimize, insanlara ve diğer canlılara karşı görevlerimizin ne olduğunu öğrenebilmek için Kur'an-ı Kerim'i okumalı ve onun öğütlerine uymalıyız.

Kur'an'ı okumak, anlamak ve ona uymak her Müslüman'ın görevidir. Kur'an-ı Kerim okunması, anlaşılması ve uygulanması için biz insanlara gönderilmiştir. Bu hususa işaret eden bir ayette Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: “**(Resûlüm) Sana bu mübarek Kitabı, ayetlerini düşünsünler ve akli olanlar da öğüt alsınlar diye indirdik.**”⁽²⁾

Kur'an-ı Kerim iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt etmemize yardımcı olan bir rehberdir. Onun öğütleri bizi kötü davranışlardan korur, iyi ve güzel davranışlara yönlendirir. Bize Rabbimizin hoşnutluğunu ve sevgisini kazandırır. Kalbimize sevinç ve huzur verir. Dünyada ve ahirette mutlu olmamızı sağlar. Kur'an-ı Kerim, müminler

Değerlendirelim

“Kur'an'ı öğrenin, onu okuyun ve okutun. Kur'an'ı öğrenen, okuyan ve ona göre yaşayan kişi, kokusu her tarafa yayılan misk dolu bir kaba benzer...”

Tirmizi, Fedâilü'l-Kur'an, 2.

Hz. Muhammed'in (sav) yukarıdaki hadisinden ne anladığınızı arkadaşlarınızla konuşunuz.

için bir şifa ve rahmet kaynağıdır. Yüce Rabbimiz bir ayette “**Ey insanlar! Size Rabb'inizden bir öğüt, gönüllerdeki dertlere bir şifa, müminlere doğru yolu gösteren bir hidayet ve rahmet gelmiştir.**”⁽³⁾ buyurarak Kur'an'ın bu özelliğine dikkat çekmiştir.

Kur'an'ı öğrenmek ve okumak bir ibadettir. Bu sebeple Kur'an'ı öğrenip okumaya gayret etmeliyiz. Kur'an'ı okuyarak Yüce Rabbimizin mesajına gönlümüzü açmış oluruz. Kur'an okumak sevaptır. Kur'an okumanın bize kazandıracığı mükâfatı Hz. Peygamber şöyle açıklamıştır: “**Kur'an-ı Kerim'i gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Zorlandığı hâlde gayret edip Kur'an'ı okumaya çalışan kimseye de iki kat sevap vardır.**”⁽⁴⁾

Kur'an-ı Kerim, sözlerin en üstünü ve en güzelidir. Onu öğrenen ve öğretenler de Allah (cc) katında insanların en üstünü ve en hayırlılarıdır. Bu nedenle Yüce Rabbimizin “**Yaratan Rabb'inin adıyla oku!..**”⁽⁵⁾ emrine uyarak O'nun rızasını kazanmak için Kur'an okumalıyız.

(1) Nahl suresi, 89. ayet.

(2) Sad suresi, 29. ayet.

(3) Yunus suresi, 57. ayet.

(4) Buhari, Tevhid, 52; Müslim, Müsafirin, 243.

(5) Alak suresi, 1. ayet.

Hiz. Muhammed (sav) de Kur'an'ı öğrenen ve öğretmenleri şöyle övür: **“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir.”**⁽¹⁾ Bizler de Peygamber Efendimizin övgüsünü kazanabilmek için Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeli ve okumalıyız.

Bilgi Kutusu

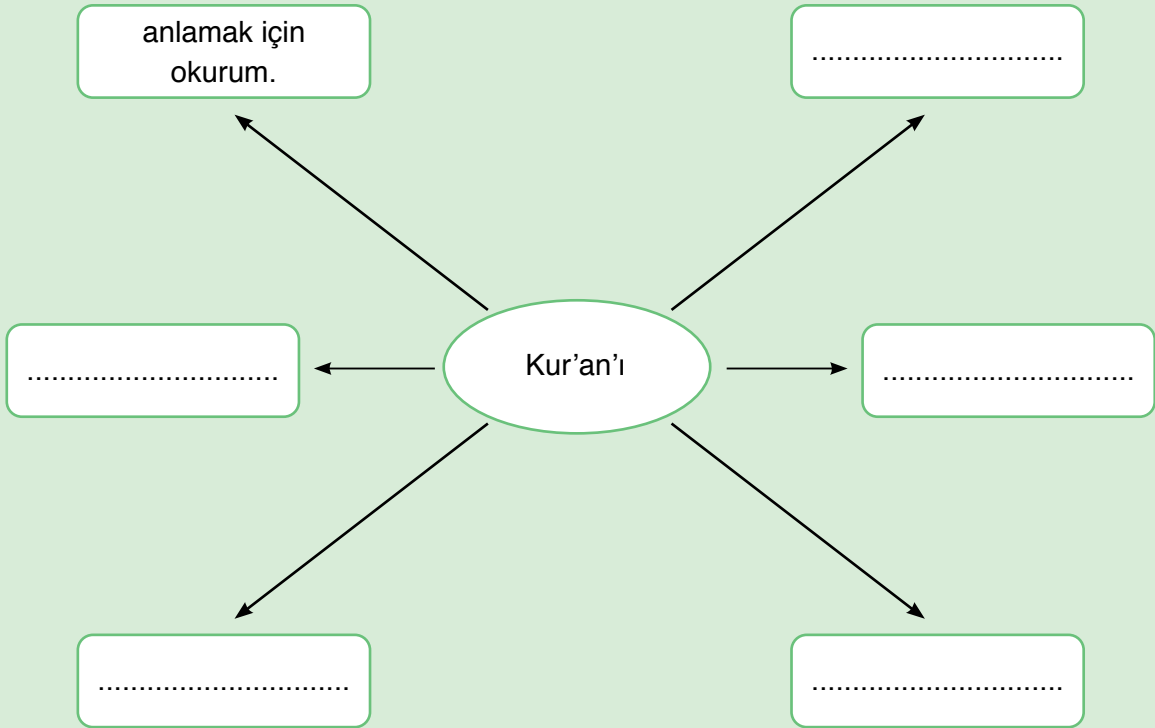
Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri:

- Kur'an-ı Kerim Allah (cc) sözüdür.
- Kur'an-ı Kerim ilahi kitapların sonuncusudur.
- Kur'an-ı Kerim okumak ibadettir.
- Kur'an-ı Kerim Hiz. Muhammed'e (sav) indirilmiş ve hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmış ilahi bir kitaptır.
- Kur'an-ı Kerim'in hükümleri kıyamete kadar geçerlidir.
- Kur'an-ı Kerim, tüm insanlığa gönderilmiş evrensel bir kitaptır.

Yazalım

Şemayı örnekteki gibi doldurunuz.

(1) Buhari, Fedâilü'l-Kur'an, 21.

2. Kur'an Sevgisi

Sevgi, Allah'ın (cc) bize verdiği en önemli nimetlerden biridir. Sevgi, insanların kalbini yumuşatır. İnsanlar arasındaki bağı kuvvetlendirir. İnsanlara yaşama gücü verir.

Değerlendirelim

Kur'an-ı Kerim'e karşı sevgimizi yansıtan örnek davranışları belirleyerek sınıfta arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Kur'an-ı Kerim, Allah'ın (cc) emir ve yasaklarını bize gösteren en güvenilir kaynaktır. Bize Allah'ı (cc), Peygamber Efendimizi anlatır. İhtiyacımız olan birçok bilginin kaynağı kutsal kitabımızda belirtilmiştir. Bu nedenle Kur'an-ı Kerim, sevilmeye layık değerli kutsal kitabımızdır. Kur'an'ı anlayarak okumalı, oradan edindiğimiz bilgileri davranışlarımıza yansıtmalıyız.

Peygamberimizin ashabından olan Abdullah bin Mesud şöyle buyurur: "Eğer bir kişi Kur'an'ı seviyor ve ona hayranlık duyuyorsa o kimse Allah'ı (cc) ve Hz. Peygamber'i de seviyor demektir."⁽¹⁾ Bizler de Allah'a (cc) ve Peygamberimize olan sevgimizi gösterebilmek için Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeli, onu okumalı ve onun öğütlerine uymalıyız. Kur'an sevgisi sevgilerin en değerlisidir. Kur'an'ı severek okuyan kişi hem dünyada hem de ahirette büyük mükâfata kavuşur.

Yazalım

"Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler."

İsra suresi, 9. ayet.

Yukarıdaki ayet mealini arkadaşlarınızla okuyunuz. Kur'an'ın hangi yönüne vurgu yapıldığını belirleyerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

Allah Teala, Kur'an okuyanların ahirette elde edecekleri ödülü şöyle müjdeler: **"Şüphesiz, Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir kazanç umabilirler."**⁽²⁾

Kur'an'ı sevmek aynı zamanda ona saygı göstermek, değerinin farkında olmak demektir. Kur'an okumaya besmele ile başlamalı, onu tane tane ve anlamına uygun okumaya özen göstermeliyiz. Kur'an'ı dinlerken de herhangi bir işle meşgul olmamalı, Kur'an'ın Allah'ın sözü olduğu bilinciyle hareket etmeliyiz. Çünkü bu davranışlar Kur'an'a duyduğumuz saygının ve sevginin bir göstergesidir.

(1) Gazali, İhyau Ulumi'd-Din, c. 1, s. 705.

(2) Fatır suresi, 29. ayet.

Kur'an-ı Kerim, Müslümanların en çok sevdiği kitaptır. Çünkü Kur'an müminler için şifa ve rahmettir.⁽¹⁾ Onu okuyan ve onun söylediklerine inanıp uyan kişiler, sağlam bir ipe tutunmuş demektir. Kur'an'ı severek okuyan kimse rahata ve huzura kavuşur. Allah Teala bunu bir ayette şöyle açıklar: **“Allah sözün en güzelini, birbiriyle uyumlu ve bıkmadan tekrar tekrar okunan bir kitap olarak indirdi. Rablerinden korkanların bu kitabın etkisinden tüyleri ürperir, derken hem bedenleri ve hem de gönülleri Allah'ın zikrine ısınıp yumuşar. İşte bu kitap, Allah'ın, diletiğini kendisiyle doğru yola ilettiği hidayet rehberidir...”**⁽²⁾

Görsel 1.2: Kur'an'ı sevmek onun emirlerini uygulamakla olur.

Değerlendirelim

Yukarıdaki ayet mealinde Yüce Allah, Kur'an'ın hangi yönüne işaret etmektedir? Arkadaşlarınızla belirleyiniz.

Bilgi Kutusu

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i çok seviyoruz çünkü Kur'an bize,

- Yüce Rabbimiz hakkında bilgi verir.
- Ahiret yurdunu, cennetin ve cehennemin varlığını bildirir.
- Nasıl inanmamız ve nasıl ibadet etmemiz gerektiğini öğretir.
- Allah'ın (cc) rızasını nasıl kazanacağımızı öğretir.
- Dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmanın yollarını gösterir.
- İyiyi, kötüyü, faydalı ve zararlı olan şeyleri gösterir.
- Peygamberlerin hayatları hakkında kısa bilgiler verir.

(1) bk. İsrâ suresi, 82. ayet.

(2) Zümer suresi, 23. ayet.

Bizlere pek çok nimetler veren Yüce Allah'ı çok severiz. Ancak Allah'ı (cc) dilimizle sevdiğimizi söylemek yeterli değildir. Onu sevdiğimizi yaşantımızda da göstermemiz gerekir. Allah'a (cc) inanmak; ona şükretmek, ona ibadet etmek, onun emir ve yasaklarına uymakla olur. Onun verdiği nimetleri iyi yolda kullanmak, çok çalışarak insanların yararına hizmet etmek Allah'ı (cc) sevmemizin sebeplerindedir.

Kur'an-ı Kerim'i öğrenmenin, onu zevkle okumanın yolu Kur'an'ı sevmekten geçer. Kur'an-ı Kerim, Allah'ın (cc) sözüdür. O bizim hayat rehberimizdir. Dünyada ve ahirette kurtuluş reçetemizdir. Kur'an'ı okumak kalbimize huzur verir, bilgimizi artırır, bize sevap kazandırır. Yüce Rabbimizin öğütlerini öğretir, yolumuzu aydınlatır. Kur'an'ı okuyup ezberlemek hafızamızı güçlendirir. Bizler Yüce Rabbimizin kelamı olan Kur'an-ı Kerim'i okumalı ve onu hayatımızın rehberi olarak kabul etmeliyiz.

Değerlendirelim

KARNE HEDİYESİ

Dün karne günü bana
Hediye aldı babam
Verince onu bana
Çok mutlu oldum o an

Öptüm babamın elini
O da öptü yüzümü
Dedi, Kur'an da senin
Ak etsin hep yüzünü

Açtım hemen içini
Öğren, öğret diyordu
Okuyunca nedir diye
Beni öğren diyordu

Elif, be, te diyerek
Söktüm ben okumayı
O mucize Kur'an'ı
Öğrendim okumayı

Şükrettim Allah'a
O yüce Yaradan' a
Verdiği için Kur'an'ı
Bütün biz insanlara

İbrahim Arpacı

Diyanet Çocuk Dergisi Tatil Arkadaşım

Yukarıdaki şiirde Kur'an sevgisi ile ilgili hangi özelliklere değinildiğini sınıfça belirleyiniz.

Görsel 1.3: Yaz tatilleri Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek için önemli bir fırsattır.

II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM

1. Kur'an Kıssaları Öğreniyorum: Hz. Âdem (as), Hz. Nuh (as), Hz. Hud (as), Hz. Salih (as)

Kur'an-ı Kerim'de geçmişte yaşamış topluluklar ve peygamberler hakkında ibret verici hikâyeler ve tarihî olaylar anlatılır. Bunlara "kıssa" denilmektedir. Kıssalarda peygamberlerin ve onların zamanında yaşamış insanların hayatından örnekler verilir.

Peygamberler insanlara hak dini anlatmak ve onlara doğru yolu göstermek amacıyla Allah (cc) tarafından görevlendirilmiş kişilerdir. Bazı peygamberlerin isimleri ve kısa hayat hikâyeleri Kur'an'da anlatılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de "**Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik; onlardan sana anlattıklarımız da var, anlatmadıklarımız da...**"⁽¹⁾ denilerek Kur'an kıssalarına dikkat çekilmiştir.

Kur'an'daki kıssalar; insanlara doğru, güzel ve iyi olanı göstermek, insanları kötülüklerden uzak tutmak amacıyla anlatılmıştır. Kur'an ayetlerinin daha iyi anlaşılması için yaşanmış olaylardan örnekler verilmiş, insanların bu olaylardan ders alarak olumsuz davranışlardan uzak durmaları istenmiştir. Örneğin Hz. İbrahim (as) kıssasında inanç, Hz. İsmail (as) kıssasında tevekkül, Hz. Yusuf (as) kıssasında sevgi, sabır ve merhamet gibi kavramlar ön plana çıkarılmıştır.

Peygamber kıssalarında bütün peygamberlerin aynı amaç için gönderildiğine vurgu yapılmıştır. Bütün peygamberlerin insanlara, Allah'ın (cc) varlığını ve birliğini öğretmek için gönderdikleri ve davranışlarıyla insanlara örnek oldukları anlatılmıştır.

Değerlendirelim

"Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır..."

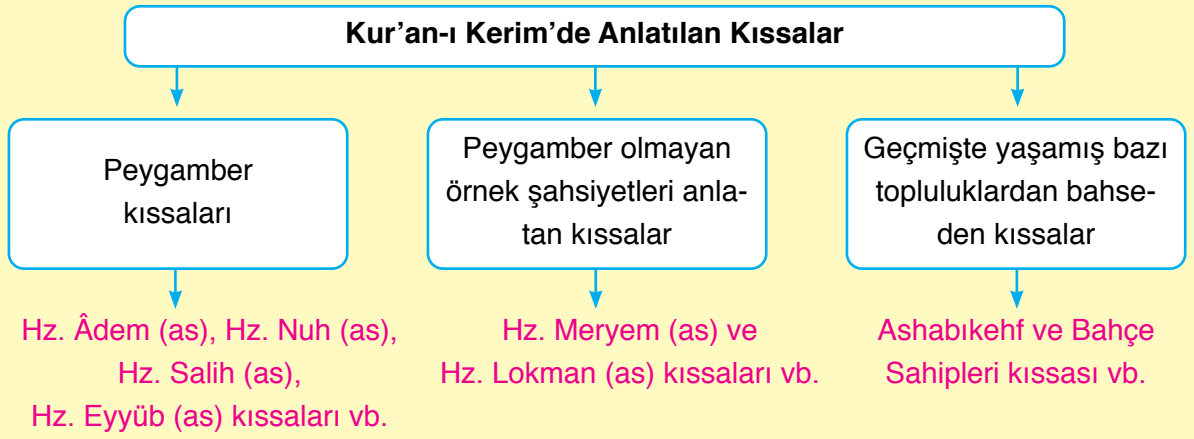
Yusuf suresi, 111. ayet.

Yukarıdaki ayet mealini sınıfta arkadaşlarınızla yorumlayınız.

Bilgi Kutusu

Kur'an-ı Kerim'de birçok kıssa yer alır. Hz. Âdem (as), Hz. Nuh (as), Hz. Hud (as) ve Hz. Salih (as) kıssaları bunlardan bazılarıdır.

Şema 1.1: Kur'an-ı Kerim'de Anlatılan Kıssalar

(1) Mümin suresi, 78. ayet.

Hız. Âdem (as)^(*)

Ezelî ve ebedî olan Allah (cc) önce dünyayı, bir zaman sonra da dünyada yaşaması için diğer varlıkları yarattı. Dünya; dağları, toprakları, denizleri, ırmakları, bitki ve hayvanlarıyla bir hayat alanı hâline geldi. Daha sonra Allah (cc); yarattığı yeryüzünü imar edecek, diğer varlıklardan üstün özelliklere sahip olacak insanı yaratmak istedi.

Yüce Allah meleklerle, yeryüzünde halifelik yapacak bir insan yaratmak istediğini bildirdi.⁽¹⁾ Melekler kendilerinden üstün bir varlığın yaratılacağını duyunca Allah'a (cc), kendilerinin hamt ile O'nu tespih ettiklerini ve kutsadıklarını buna rağmen yeryüzünde karışıklık çıkaracak, kan dökcek bir varlığı mı yaratacağını sordular.⁽²⁾ Âlemlerin Rabb'i Yüce Allah meleklerle, onların bilmedikleri şeyleri sadece kendisinin bildiğini söyledi⁽³⁾ ve topraktan ilk insanı yarattı. Ona Âdem ismini verdi. Bütün varlıkların ismini öğreterek onu hikmet sahibi yaptı.

Bilgi Kutusu

Hız. Âdem (as) kıssası, insanın değerini gösteren örneklerden biridir.

Allah (cc) insanı yoktan yarattı, ona akıl, bilgi ve irade verdi. Ayrıca insanı diğer varlıklardan üstün kıldı. İnsanı yeryüzünde kendi halifesi yaptı, ona kitap verdi. Peygamberler göndererek doğru yolu gösterdi. Bu nedenle insan değerlidir ve saygıya layıktır. İnsanın canına, malına ve onuruna yönelik her türlü haksızlık ve saldırı dinimizde yasaklanmıştır.

Görsel 1.4: Yüce Allah, eşsiz güzellikleri evrenin en değerli varlığı olan insan için yaratmıştır.

(*) İsmail Yiğit, Peygamberler Tarihi, 72-102. sayfalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

(1) bk. Bakara suresi, 30. ayet.

(2) bk. Bakara suresi, 30. ayet.

(3) bk. Bakara suresi, 30. ayet.

Yüce Allah meleklerden Hz. Âdem'in (as) üstünlüğünü kabul etmelerini istedi. Meleklerle, yarattığı varlıkların isimlerini sordu.⁽¹⁾ Melekler, Allah'ın (cc) öğrettiklerinden başka bilgiye sahip olmadıklarını söylediler.⁽²⁾ Bunun üzerine Yüce Allah Hz. Âdem'e (as) aynı soruyu sordu. Adem (as) varlıkların isimlerini söyledi. Allah Teala meleklerden Hz. Âdem'in (as) üstünlüğünü görmelerini bu nedenle Hz. Âdem'e (as) saygı göstermelerini emretti.⁽³⁾ Allah'a (cc) hiç isyan etmeyen melekler bu emre uyup Hz. Âdem'e (as) saygı gösterdiler. Ancak İblis yani şeytan bu emre uymadı. O, Allah'ın (cc) yarattığı insanı kıskanmıştı. Ateşten yaratıldığı için kendini insandan üstün görüyordu.⁽⁴⁾ Kibirlenerek ve Allah'a (cc) karşı gelerek günah işledi. Bu tavrından dolayı kâfirlerden oldu.⁽⁵⁾ Allah Teala şeytanı bu itaatsız ve kibirli davranışından dolayı melekler katındaki saygın konumundan uzaklaştırarak cezalandırdı. Cennetten kovulan şeytan insana karşı daha da kinlendi. Onu doğru yoldan saptırmak için yemin etti. Bunu gerçekleştirebilmek için Allah'tan (cc) süre istedi. Allaha Teala da ona kıyamete kadar süre verdi.⁽⁶⁾ Böylece şeytan insana düşmanlık beslemeyi ve onu Allah'ın (cc) yolundan çikarmayı kendine görev edindi.

Yazalım

Hız. Âdem (as) kıssasında şeytanın Allah (cc) ile konuşmalarından hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Şeytan, Âdem'e (as) niçin saygı göstermemiştir?

.....

Allah'ın (cc) şeytandan insana saygı göstermesini istemesinin sebebi nedir?

.....

Kibrin kişiye zararları nelerdir?

.....

Hız. Âdem (as) ve Hız. Havva

Hız. Âdem (as) konuşacağı, yalnızlığını paylaşacağı birine ihtiyaç duyuyordu. Yüce Allah Hız. Âdem'e (as) acıdı ve eş olarak onun cinsinden⁽⁷⁾ Hız. Havva'yı yarattı.

(1) bk. Bakara suresi, 31. ayet.
(2) bk. Bakara suresi, 32. ayet.
(3) bk. Bakara suresi, 34. ayet.
(4) bk. Araf suresi, 12. ayet.
(5) bk. Bakara suresi, 34. ayet.
(6) bk. Araf suresi, 15-16. ayet.
(7) bk. Nisa suresi, 1. ayet.

Onlara cennette sayısız nimetler sundu. Diledikleri şeyi yiyip içebileceklerini söyledi ancak bir ağacı göstererek ondan uzak durmalarını istedi.⁽¹⁾ Ayrıca şeytana karşı onları uyardı. Şeytanın onların düşmanı olduğunu, ona uyarlırsa cennetten çıkarılacaklarını bildirdi.⁽²⁾

İlk İnsan, İlk Peygamber

Hz. Âdem (as) ve eşi Hz. Havva cennette güzel bir hayat sürüyorlardı. Allah'ın (cc) yarattığı nimetler içinde huzurla ve güvenle yaşıyorlardı. Şeytan ise Hz. Âdem (as) ve Hz. Havva'yı kandırmak için onların Allah'ın (cc) emrine karşı gelmelerini istiyordu. Bu nedenle onlara cennette ebediyen kalabileceklerini sağlayacak, Allah'ın (cc) yasakladığı ağacın meyvesinden yemelerini söyledi.

Hz. Âdem (as) ve Hz. Havva önce şeytana inanmadılar. Ancak şeytan söylediklerinin doğru olduğuna yemin edince onanıldılar ve ağacın meyvesinden yediler. Böylece Yüce Allah'ın (cc) emrine karşı çıkarak O'nun yolundan ayrılmış oldular.

Bunun üzerine Allah Teala Hz. Âdem (as) ve Hz. Havva'yı cezalandırmak için yeryüzüne gönderdi. Burada bir süre yaşayacaklarını, buradaki varlıklardan faydalanabileceklerini ve burada da öleceklerini bildirdi.⁽³⁾

Hz. Âdem (as) ve Hz. Havva işledikleri günahın dolayı çok pişman oldular. Çok üzüldüler. Allah'a (cc) tövbe edip kendilerini affetmesi için yalvardılar. Tövbeleri kabul edip bağışlayan Allah (cc) onları affetti. Hz. Âdem'i (as) gelecek nesillere peygamber olarak görevlendirdi. Böylece ilk insan aynı zamanda ilk peygamber oldu.

Görsel 1.5: Yüce Allah Hz. Âdem (as) ve Hz. Havva'yı cennetten yeryüzüne göndermiştir.

Bilgi Kutusu

Hz. Âdem (as) kıssası bize tövbeyi ve özür dilemeyi öğretir. O hâlde Allah'a (cc) karşı işlediğimiz günahlardan dolayı O'na tövbe etmeli ve O'ndan af dilemeliyiz. İnsanlara karşı bir hata yaptığımız zaman da hatamızı kabul edip onlardan özür dilemeliyiz.

(1) bk. Araf suresi, 19. ayet.

(2) bk. Taha suresi, 117. ayet.

(3) bk. Araf suresi, 24-25. ayetler.

Yüce Allah, Hz. Âdem (as) ile Hz. Havva'yı yeryüzüne gönderdikten sonra onlara nesillerini devam ettirecek çocuklar ihsan etti. Hz. Âdem (as) ile Hz. Havva'nın çocukları huy bakımından birbirinden farklıydı. Büyük oğlu Kâbil sert mizaçlı, küçük oğlu Hâbil ise merhametli bir kişiliğe sahipti.

Hz. Âdem (as) ile Hz. Havva'nın cennetten kovulmalarına neden olan şeytan, Kâbil ile Hâbil'i de yoldan çıkarmak için planlar yapıyordu. Bir gün Hz. Âdem (as), Kâbil ile Hâbil'den Allah (cc) için kurban bağışlamalarını istedi. Hâbil kurban için en iyi hayvanlarından birini seçerken Kâbil bağışında gönülsüzdü. İkisi de yüksek bir tepeye bağışlarını koyup eve döndüler. Bir süre sonra bağışladıkları kurbanlara ne olduğunu öğrenmek için tepeye gittiklerinde Kâbil'in bağışının yerinde durduğunu, Hâbil'inin ise yerinde olmadığını gördüler. Bundan, Hâbil'in bağışının kabul edildiği, Kâbil'inin ise kabul edilmediği sonucunu çıkardılar.

Kâbil bu duruma çok öfkeleni ve kardeşine kin gütmeye başladı. Şeytan, Kâbil'i kandırmak için böyle bir fırsatın çıkmasına çok sevinmişti. Kâbil'e her fırsatta, içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için kardeşini öldürmesi gerektiğini söyledi. Kâbil içindeki öfkenin etkisinde kalarak Hâbil'i öldürmekle tehdit etti.⁽¹⁾ Hâbil ise ağabeyine, kendisini öldürmek için harekete geçse bile karşılık vermeyeceğini çünkü Allah'ın (cc) bunu yasakladığını, Allah'ın (cc) yolundan ayrılmayacağını söyledi.⁽²⁾

Bir gün Kâbil, biriken kini ve şeytanın telkinleri sonucu kardeşi Hâbil'i öldürdü. Kâbil, Hâbil'in öldüğünü görünce yaptığına pişman oldu. Nasıl olmuştu da öz kardeşine kıyabilmişti? Kâbil üzüntü içinde kardeşinin başucunda ne yapacağını düşündü. Derken az ötede ölmüş bir kargayı gömmek için toprağı eşleyen başka bir karga gördü. Bunun üzerine bir karga kadar olamadığına üzülüp kendi acizliğine acıdı.⁽³⁾

Hz. Âdem (as) uzun süre evlatlarının üzüntüsünü kalbinde hissetti. Bir oğlu ölmüş, diğeri de Allah'ın (cc) yasakladığı bir davranışta bulunmuştu. O, diğere evlatlarının şeytana uyup doğru yoldan sapmaması için çok büyük çaba harcadı. Ömrünü Yüce Allah'ın emirlerini yerine getirerek peygamberlik görevini en iyi şekilde yapmaya adadı. Davranışlarıyla örnek bir insan oldu.

(1) bk. Maide suresi, 27. ayet.

(2) bk. Maide suresi, 28. ayet.

(3) bk. Maide suresi, 31. ayet.

Yazalım

Hz. Âdem (as) kıssasından çıkardığınız dersleri örnekteki gibi yazınız.

- Hata yaptıktan sonra tövbe etmeliyiz.

.....
.....
.....

Hz. Nuh (as)^(*)

Allah'ın (cc) Dinine Davet

İnsanlığın ilk atası ve ilk peygamberi Hz. Âdem'in (as) vefatından bir süre sonra insanlar Allah'ın (cc) emirlerini yerine getirmemeye başladılar. İnsanların büyük bir kısmı ibadetlerin yalnız Allah'a edilmesi gerektiğini unuttular, şeytanın aldatmalarına uydular. Allah'ın (cc) dışında bir varlığa ibadet etmek için arayışlara girdiler. Allah'tan (cc) başka varlıklardan yardım istiyor, medet bekliyorlardı. Onlara dua ediyor, kurbanlarını onlara adıyorlardı. Bu şekilde ibadet etmek onlara daha kolay geliyordu. Yüce Allah'ın, Hz. Âdem (as) aracılığıyla gönderdiği buyrukları unutulmuş, bir kısmı ise değiştirilmişti. İnsanlar putlara inanmaya ve onları Allah (cc) ile kendi aralarında aracı yapmaya başlamışlardı.

Hz. Nuh (as) böyle bir dönemde dünyaya geldi. İnsanların Allah'ın (cc) emirlerinden uzaklaşması onu üzüyordu. Allah (cc) tarafından Hz. Nuh (as) peygamber olarak görevlendirildi. Kendisine verilen bu görev üzerine çevresindeki insanları uyarmaya başladı. Onlara, Allah'ın (cc) dışındaki varlıklara tapmalarının yanlış olduğunu anlatmaya çalıştı. Tevhit inancından ayrılmalarının kendilerine çok büyük zarar vereceği konusunda onları uyardı. Aksi takdirde büyük bir azaba uğrayacaklarını ve bundan korktuğunu söyledi.⁽¹⁾ Bu uyarıları karşılığında insanlardan bir menfaat beklemediğini, Allah'tan (cc) korkmalarını ve O'na itaat etmelerini istedi.⁽²⁾

Toplumun ileri gelenleri Hz. Nuh'u (as) küçümseyerek ona tepki gösterdi. Kavminin ileri gelenleri ona "Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Sizin yalan söyleyen kişiler olduğunuzu görüyoruz."⁽³⁾ diye karşı çıktılar. Ayrıca

Değerlendirelim

Hz. Nuh (as) vefat etmeden önce iki oğlunu yanına çağırdı ve onlara şöyle dedi:

"Size iki şeyi emrediyorum, iki şeyi de yasaklıyorum. Allah'a (cc) ortak koşmayı ve kibirlenip büyülenmeyi yasaklıyorum.

Size, lâilâhe illâllah (Allah'tan (cc) başka ilah yoktur.) demenizi emrediyorum. Çünkü gökler, yer ve bu ikisi arasındakiler bir kefeye, lâilâhe illâllah sözü de bir kefeye konsa lâilâhe illâllah sözü hepsinden ağır gelir. Gökler ve yer bir halka olsalar da lâilâhe illâllah ifadesi onların üzerine konsa onları çatırdatır ve kırar.

Bir de size, sübhânallâhi ve bihamdihî (O'nu överek her türlü eksiklikten tenzih ederim.) demeyi emrediyorum. Çünkü bu söz her şeyin duasıdır. Her şey onunla rızıklandırılır."

Ahmed bin Hanbel, Müsned, c. 2, s. 225.

Bu metinden çıkardığınız mesajları arkadaşlarınızla paylaşınız.

(*) İsmail Yiğit, Peygamberler Tarihi, 112-145. sayfalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

(1) bk. Araf suresi, 59. ayet.

(2) bk. Şuara suresi, 109-110. ayetler.

(3) bk. Hud suresi, 27. ayet.

kavmi onun doğru yoldan saptığına inandıklarını belirttiler.⁽¹⁾ Hatta bazıları Hz. Nuh'un (as) bu çağrışı çıkar karşılığında yaptığını söylüyorlardı. Hz. Nuh (as) böyle düşünenlere kendisinin ne bir melek olduğunu ne gaybı bildiğini ne de Allah'ın (cc) hazinelerine sahip olduğunu söyledi.⁽²⁾

Hz. Nuh (as), kavminin alaylı sözlerine ve suçlamalarına aldırış etmedi. İnsanları Allah'ın (cc) vahyettiği doğru yola çağtırmaktan vazgeçmedi. Onların hidayeti için büyük gayret gösterdi. Genç yaşlı, zengin fakir ayrımı yapmadan herkesi Allah'ı (cc) inkâr etmemeleri için uyardı.

Hz. Nuh'un (as) bu kararlılığı karşısında inanmayanlar Hz. Nuh'un (as) bu iddialarını ispatlamasını, bahsettiği azabı kendilerine göstermesini istedi.⁽³⁾ Bunun üzerine Hz. Nuh (as), azabı ancak Yüce Allah'ın dilediği vakitte göstereceğini bildirdi.⁽⁴⁾

Nuh Tufanı

İnsanları, Allah'ın (cc) dışındaki varlıklara tapmaktan vazgeçirmeye çabalayan Hz. Nuh'a (as) karşı kavminin yaptığı kötü davranışlar giderek arttı. Hz. Nuh (as), kavminin bu kötü davranışları dayanılmaz hâle gelince Allah'a (cc) dua etti. Duasında; insanları kimi zaman açıktan kimi zaman gizli olarak imana davet ettiğini, onların ise kendisini dinlemediklerini anlattı. Onlara Allah'ın (cc) bağışlayıcılığını, rahmet sahibi olduğunu, bol bol yağmur yağdırıp ürünlerini çoğaltabileceğini, mallar ve oğullar vererek onları destekleyebileceğini anlattığını ancak kendisine inanmadıklarını belirtti.⁽⁵⁾ Hz. Nuh (as), Allah (cc) yolundan sapan, kendini ziyana uğratan bu hilebaz zalimleri şaşırtmasını Allah'tan (cc) diledi.⁽⁶⁾ Yeryüzünde kâfirlerden kimsenin kalmasını çünkü kalan kişilerin diğer kullarına da kötü örnek olup onların da yoldan çıkmalarına sebep olacağını söyledi.⁽⁷⁾

Görsel 1.6: Allah (cc) yazılı hat

(1) bk. Araf suresi, 60. ayet.

(2) bk. Hud suresi, 29-31. ayetler.

(3) bk. Hud suresi, 32. ayet.

(4) bk. Hud suresi, 33. ayet.

(5) bk. Nuh suresi, 5-12. ayetler.

(6) bk. Nuh suresi, 21-24. ayetler.

(7) bk. Nuh suresi, 26-27. ayetler.

Allah Teala (cc), Hz. Nuh'un (as) duasını kabul etti. Çünkü o, görevini yapmış ve kavmini Allah'a (cc) inanmaya çağırmişti. Ama onlar bu davete düşmanlıkla karşılık vermişler, büyük bir cezayı hak etmişlerdi. İnkârcılar yaptıkları kötülüğün karşılığını bulacaktı.

Yüce Allah (cc), Hz. Nuh'a (as) bir gemi yapmasını emretti. Gemiye kendi bildirdiği şekilde yapmasını istedi. Kendi emri ile sular coşup yükselmeye başladığında her cinsten birer çift ile ailesinden kendisine inananları gemiye almasını bildirdi. Ailesinden kendisine inananların ise kurtulamayacağını söyledi.⁽¹⁾

Allah'ın (cc) emri üzerine Hz. Nuh (as) bir gemi yapmaya başladı. O, geminin yapımıyla uğraşırken inkârcılar da onunla alay ediyorlardı. Etrafta deniz veya büyük bir göl yoktu. Bu nedenle Hz. Nuh'un (as) gemi yapması onlara anlamsız geliyordu.

Görsel 1.7: Nuh Tufanı'nın temsili bir resmi

Hz. Nuh (as) kendisine inananlarla beraber gemiye bindi. Kısa bir süre sonra hava kararmaya, gök gürlemeye başladı. Bir anda başlayan fırtına ve yağmur her tarafı sardı. Sular yükseldikçe yükselmiş, gemi yüzmeye başlamıştı. Dev dalgalar önüne geleni sürüklüyordu. Bir ara Hz. Nuh (as) dalgalar arasında gemiye binmeyen oğlunu gördü. Onu gemiye çağırdı, oğlu ise gemiye değil de tepeye çıkarsa kurtulacağını düşünüyordu ancak çabası boşunaydı. Çünkü Allah (cc) sadece Hz. Nuh'a (as) inanıp gemiye binenlerin kurtulacağını söylemişti. Uzun bir süre daha gemi yüzmeye devam etti. Tufan günlerce sürdü. Bir süre sonra dalgalar yavaş yavaş azalmaya, yağmur ve fırtına dinmeye başladı. Sonunda Hz. Nuh (as) ve ona iman

(1) bk. Müminun suresi, 27. ayet.

edenler gemide oldukları için Allah'ın (cc) yardımıyla kurtuldular. İnkârcılar ise tufanda boğuldu. Böylece hak ettikleri cezayı gördüler. İnsanlık büyük tufandan sonra Hz. Nuh'un (as) oğullarından tekrar çoğaldı ve yeryüzüne dağıldı. Bu sebeple Hz. Nuh'a (as) insanlığın ikinci atası da denilmektedir.⁽¹⁾

Bilgi Kutusu

Hz. Nuh'un (as) oğlu, babasının davetine karşı çıkararak gemiye binmemiş, yüksekçe bir tepeye çıkararak kurtulacağını düşünmüştü. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır: **“Gemi dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nûh, ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna, ‘Yavrucuğum, bizimle beraber sen de bin, inkârcılarla birlikte olma.’ (Oğlu), ‘Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım.’ dedi. Nuh, ‘Bugün Allah’ın emrinden (azabından) merhamet sahibi Allah’tan başka koruyacak kimse yoktur.’ dedi. Aralarına dalga girdi, böylece o da dalgalarda boğuldu.”**

Hud suresi, 42-43. ayetler.

Hz. Hud (as)^(*)

Hz. Hud (as) Âd kavmine gönderilen bir peygamberdir. Âd kavmi bugünkü Yemen'in güneyinde yaşayan bir topluluktur. Bu kavmin yaşadığı vadi, insanların ihtiyaçlarını kolaylıkla giderebilecekleri suyu bol, havası temiz bir bölgeydi. Tufandan kurtulanlar dünyanın çeşitli yerlerine göç etti. İnsanlar yaşadıkları toprakları imar ettiler. Yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını daha kolay giderecekleri yerlere yerleştirdiler. Allah'ın (cc) yarattığı nimetlerden yararlandılar. Yaşadıkları bölgelerde çok güzel bağlar ve bahçeler meydana getirdiler. Çok sağlam, korunaklı evler ve binalar yaptılar. İnsanlık, Hz. Nuh'un (as) gemisine sığınan insanlar sayesinde tufandan sonra yeniden çoğaldı.

Âd Kavminin Kibri

Âd kavmi, mimarisi güzel evlerde yaşayan zengin bir topluluk idi. Bu kavim; bağları, bahçeleri ve nüfuslarının çokluğu ile biliniyordu. Yaşadıkları şehir “İrem şehri” olarak anılırdı. Meşhur “İrem bahçeleri” de Âd kavmine aitti. Fakat zaman içinde sahip oldukları imkânlar onları şımartmış ve kibirlendirmişti. Kendilerini çok güçlü ve yenilmez zannediyorlardı. Sahip oldukları nimetleri kendilerine bahşeden Allah'ı (cc), O'nun emirlerini ve yasalarını unutmuşlardı. Şeytan onları da kandırdı. Taşlardan yaptıkları putlara tapmaya başladılar. Sahip oldukları her şeyin putlar sayesinde olduğuna ve her şeyi kendi imkânlarıyla ve güçleriyle kazandıklarına inanıyorlardı. Zamanla yoksulları aşağılayıp insanlara haksızlık yapmaya, zayıflara zulmetmeye ve onların haklarını yemeye başladılar.

Allah Teala Âd kavmini uyarmak ve onları doğru yola çağırarak üzere Hz. Hud'u (as) bu kavme peygamber olarak gönderdi. Hz. Hud (as), kavmini sadece Allah'a (cc) ibadet etmeye çağırırdı. Onlara, kendi elleriyle yonttukları putlara tapmanın bir fayda vermeyeceğini söyledi.

(1) M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, c. 1, 107-108.

(*) M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, c. 1, 117-122. sayfalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Allah'tan (cc) başka ilah olmadığını, sadece O'na kulluk edilmesi gerektiğini, ibadete layık tek varlığın Yüce Allah olduğunu hatırlattı. Kavminden, kötü işlerden ve haksızlıklardan uzak durmasını istedi.

Âd kavmi, Hz. Hud'un (as) söylediklerine inanmadı. Hz. Hud (as), kavminin iyiliği için çok uğraştıysa da insanlar onun çağrısına karşılık vermediler. Onun davetine şiddetle karşı çıktılar. Ona hakaret ettiler. Onun da kendileri gibi bir insan olduğunu söyleyerek getirdiği dini inkâr ettiler. Onu suçlayarak akılsız ve yalancı olduğunu söylediler.⁽¹⁾ Ona yalancı diyenler büyük bir yanlışın içine düşmüştü. Bu nedenle Hz. Hud (as); onlara kendisinin âlemlerin Rabb'i tarafından gönderilen bir elçi olduğunu, Allah'ın (cc) vahyettiklerini ilettiğini ve güvenilir öğütler veren bir kişi olduğunu söyledi.⁽²⁾

Görsel 1.8: Hz. Hud'un (as) peygamber olarak gönderildiği toplum, bağ ve bahçeleriyle övünürdü.

Yazalım

“Âd kavmine gelince yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve ‘Bizden daha kuvvetli kim var?’ dediler. Onlar kendilerini yaratan Allah'ın onlardan daha kuvvetli olduğunu görmediler mi? Onlar bizim ayetlerimizi (mucizelerimizi) inkâr ediyorlardı. Bundan dolayı biz de onlara dünya hayatında zillet azabını tattırmak için o uğursuz günlerde soğuk bir rüzgâr gönderdik. Ahiret azabı elbette daha çok rüsvay edicidir. Onlara yardım da edilmez.”

Fussilet suresi, 15-16. ayetler.

Yukarıdaki ayetlerde verilmek istenen mesajları sınıfınızda konuşarak belirleyiniz. Ulaştığınız sonuçları aşağıya yazınız.

- .....
- .....
- .....
- .....

(1) bk. Araf suresi, 66. ayet.

(2) bk. Araf suresi, 67-68. ayetler.

Hz. Hud'un (as) Duası

Hz. Hud (as), kavminin suçlamalarını ve hakaretlerini sükûnetle karşıladı. Zulümlerine sabrederek katlandı. Onlara Allah'ın (cc) kendilerine verdiği nimetleri hatırlattı. Fakat onlar Hz. Hud'a (as) inanmadılar. Ona, açık bir şekilde mucize göstermediği sürece kendi tanrılarını bırakmayacaklarını belirttiler. Hatta ileri giderek kendi tanrılarının onu fena çarpmış olabileceğini, bu sebeple böyle anlamsız konuştuğunu söylediler.⁽¹⁾

İnkârcılar taşlardan ve kayalardan elleriyle yaptıkları putlara tapmayı sürdürdüler. Sahip oldukları gösterişli, büyük ve sağlam evlerin, dillere destan bağ ve bahçelerinin hiçbir şekilde yok olmayacağına, kavimlerini yıkmaya hiç kimsenin gücünün yetmeyeceğine inandıklarını belirterek Hz. Hud'un (as) sözlerinin doğruluğunu ispatlaması için haber verdiği azabı göstermesi gerektiğini söylediler. Hz. Hud (as), Âd kavminin Allah'ın (cc) gücünü ve kudretini küçümsemesine çok üzülyordu. Bu azabın zamanını onlar kadar kendisinin de beklediğini söyledi.⁽²⁾ Allah'a (cc) yalvarıp yakararak O'ndan yardım istedi.

Sonunda Yüce Allah, Hz. Hud'un (as) duasını kabul etti. Âd kavminin yaşadığı bölgede büyük bir kuraklık meydana geldi. Dillere destan bağlar ve bahçeler kurumaya başladı. Âd kavmi içecek su bile bulamadı. Taptıkları putlara yalvardılar. Ancak yağmur yağmıyordu. Kuraklık her şeyi bitirmişti. Yine de inatlarından vazgeçip Allah'tan (cc) yardım istemeyi kabul etmediler. Hz. Hud (as) onları tövbe etmeleri konusunda uyardı. Onun tüm çabasına rağmen Allah'a (cc) iman etmemekte ısrar ettikleri için cezayı hak etmişlerdi.⁽³⁾

Âd kavmi bir gün gökyüzünde kendilerine doğru bir bulutun geldiğini gördü. Bunun yağmur yağdıracak yaygın bir bulut olduğunu⁽⁴⁾, bulutu inandıkları putların gönderdiğini söylediler.

Görsel 1.9: Âd kavmi Yüce Allah'ın gönderdiği bir fırtınayla helak oldu.

(1) bk. Hud suresi, 53-54. ayetler.

(2) bk. Araf suresi, 71. ayet.

(3) İsmail Yiğit, Peygamberler Tarihi, s. 164-165.

(4) bk. Ahkaf suresi, 24. ayet.

Kalplerine bir ümit doğmuştu. Artık eski günlere dönecekler, bağlarına ve bahçelerine yeniden kavuşacaklardı. Bereketli günlerin yeniden geleceğini düşündüler.

Onlar eski günlerin hayallerini kurarken hiç beklemedikleri bir şey oldu. Gökyüzü kararmaya başladı. Şiddetli bir fırtına çıktı. Fırtına kasırgaya dönüştü. Yerde ne varsa havada uçtu. Yıkılmaz denilen evler yıkıldı, ağaçlar yerlerinden söküldü. Kasırgaya hiçbir şey dayanmıyordu. Kasırga her şeyi yıkıp geçiyordu. Âd kavmine gelen bu bela günlerce sürdü. Allah'a (cc) karşı kibirlenen inkârcılar daha önceki inkârcı toplumların akıbetine uğradı. Fırtınayla helak olup gitti. Böylece yaptıklarının karşılığını gördüler. Bu beladan sadece Hz. Hud (as) ve ona inananlar kurtuldu.

Yazalım

Hz. Hud (as) kıssasında verilmek istenen mesajları örnekteki gibi yazınız.

- Sahip olduğumuz imkânlardan dolayı kibirlenmemeliyiz.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Hz. Salih (as)^(*)

Semud kavmi, çok eski zamanlarda Şam ile Hicaz arasında Hicr denilen bir bölgede yaşıyordu. Taş işleme sanatında gelişmişlerdi. Kayaları ve mermerleri; dağlardan, vadilerden kesip yontarlardı. Yontma taşlardan sağlam evler, büyük havuzlar, görkemli binalar, gösterişli yapılar inşa ederlerdi. Geniş ve güzel bağlarında, bahçelerinde çok güzel meyveler yetiştirirlerdi. Bolluk ve bereket içinde yaşar, çok rahat bir hayat sürerlerdi. Ancak Semud kavmi de bolluk ve bereketten şımarmıştı. Sahip oldukları malın mülkünü hiç bitmeyeceğini zannediyorlardı. Allah'a (cc) şükretmeyi terk ettiler. Putlar yapıp onlara tapmaya başladılar.

Yüce Allah, Semud kavmini uyarmak ve onları kötülüklerden uzaklaştırmak için Hz. Salih'i (as) peygamber olarak gönderdi.

(*) İsmail Yiğit, Peygamberler Tarihi, 175-194. sayfalardan yararlanarak hazırlanmıştır.

Hız. Salih'in (as) Çağırısı

Hız. Salih (as), Semud kavmindendi ve toplum içinde güvenilir biri olarak biliniyordu. İnsanlar ona değer verir, söylediklerine güvenirdi. Allah (cc) ona peygamberlik görevi verince Hız. Salih (as), insanları Allah'a (cc) ibadet etmeye çağırıyordu. Allah'ın (cc) kendilerine verdiği nimetlere şükretmelerini öğütledi. Kavmine, kendisinin Allah (cc) tarafından görevlendirilmiş güvenilir bir elçi olduğunu, Allah'a (cc) karşı gelmekten sakınıp itaat etmelerini söyledi. Buna karşılık onlardan hiçbir ücret istemediğini belirtti.⁽¹⁾ Allah'a (cc) kulluk etmeleri gerektiğini, O'ndan başka ilah olmadığını, O'nun insanları topraktan yarattığını ve insanı toprak üstünde yaşattığını söyledi. O'ndan mağfiret dilenmesi ve O'na tevbe edilmesi gerektiğini anlattı.⁽²⁾

Kavmi, Hız. Salih'i (as) çok seviyordu. Ancak Hız. Salih'in (as) çağırısını şaşkınlık ve öfke ile karşıladılar. Kendileri gibi birinin peygamber olamayacağını düşünerek aralarından çıkan bir insanın sözlerine uymayacaklarını, uydukları takdirde apaçık bir yanlışlığın içinde olacaklarını söylediler.⁽³⁾ Hız. Salih (as) onlardan saygı duyup güvendikleri ve taptıkları putları terk etmelerini istiyordu. Allah'a (cc) ve ahirete inanmaya çağırıyordu. Oysa onlar atalarından, ailelerinden putlara tapmayı öğrenmişlerdi. Bu inançlarını terk etmek onlara zor geliyordu. Hız. Salih'e (as) önceden onu sevdiklerini ancak şimdi babalarının taptıklarına tapmaktan kendilerini vazgeçirmeye çalıştığı için onunla ilgili hayal kırıklığına uğradıklarını belirttiler.⁽⁴⁾ Onu yalancılıkla ve şımarıklıkla suçladılar.

Dua ile Gelen Mucize

Semud kavmi putlarına tapmaktan vazgeçmeye niyetli değildi. Üstelik Allah'ın (cc) varlığını kabul etmemekte direniyorlardı. Oysa onları yoktan var eden, onlara her şeyi veren Allah (cc) idi. Biraz düşünseler taptıkları putların kendilerine bile faydası olmadığını görecektirdi.

Semud kavmi içinde Hız. Salih'e (as) inananların sayısı çok azdı. Ama Hız. Salih (as); kavminin her türlü hakareti ve zulmüne sabır göstererek, bıkmadan kavmini Allah'ın (cc) dinine davet etmeye devam etti. Onları putlara tapmaktan vazgeçirmeye çalıştı.

Hız. Salih'i (as) yalancılıkla suçlayan inkârcılar ona hakaret ettiler. Ardından da kendileri gibi birinin peygamber olamayacağını, eğer söylediklerini ispat etmek istiyorsa mucize göstermesi gerektiğini belirttiler.⁽⁵⁾

Değerlendirelim

Hız. Salih'in (as) kavmi ona **“Sen de ancak bizim gibi bir insansın.”** (Şuara suresi, 154. ayet.) diye itiraz ederken sizce nasıl bir peygamber bekliyordu? Sınıfta arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

(1) bk. Şuara suresi, 143–145. ayetler.

(2) bk. Hud suresi, 61. ayet.

(3) bk. Kamer suresi, 24-25. ayetler.

(4) bk. Hud suresi, 62. ayet.

(5) bk. Şuara suresi, 153-154. ayetler.

Hız. Salih (as) ellerini açıp Allah Teala'ya yalvardı. Kendisini yalanlayan kavmine karşı onu utandırmaması için dua etti. Yüce Allah Salih Peygamber'in (as) duasını kabul etti. Ondan, kavmine şehrin dışındaki büyük kayalıkların yanında toplanmalarını söylemesini istedi. O kayadan daha önce görmedikleri bir deve çıkacağını söyledi. Ancak insanların iki şartı yerine getirmeleri gerekiyordu. Birincisi deve serbest bırakılıp deveye eziyet edilmeyecekti, ikincisi ise şehrin suyundan bir gün insanlar, bir gün deve içebilecekti. Devenin su içeceği gün ise halk asla sudan içmeyecekti.

Salih Peygamber (as) bunun üzerine kavmini topladı ve onlara istedikleri mucizeyi göstereceğini söyledi. Onlardan şehrin dışındaki bir kayanın yanında toplanmalarını istedi. Mucizeyi bekleyen halk birden kayanın içinden dişi bir devenin çıktığını gördü. Mucize gerçekleşmişti. Hız. Salih (as), Semud kavmine devenin dişi olduğunu söyledi. Onun şehrin suyundan içmeye hakkının olduğu gün, insanların su içmemeleri gerektiğini belirtti. Deveye kötülük yapmalarını istedi. Yaparlarsa çok büyük bir azabın onları beklediği konusunda uyardı.⁽¹⁾

Görsel 1.10: Allah (cc), Semud kavmini bir deve ile sınamıştı.

(1) bk. Şuara suresi, 155-156. ayetler.

Deve halkın kullandığı kaynaktan su içiyordu. Halk da deveden süt sağmaya başladı. Hz. Salih'in (as) söylediği gibi devenin sütü hiç bitmiyordu.

İnkârcılar Allah'ın (cc) mucizesinin bu şekilde ilgi görmesinden rahatsız oldu. Putlara tapmaktan vazgeçemeyen bazı inkârcılar, Hz. Salih'i (as) ortadan kaldıramayınca deveyi öldürmeye karar verdiler. Devenin olduğu yere gizlice giderek deveyi öldürdüler.

Semud Kavminin Felaketi

Hz. Salih (as) devenin öldürüldüğünü duyunca bunu yapanların cezasız kalmayacağını Allah'ın (cc) gazabına uğrayacağını söyledi. İnkârcılar "... **Eğer sen gerçekten peygamber-sen tehdit ettiğin azabı bize getir...**"⁽¹⁾ diyerek Hz. Salih'i (as) tehdit ettiler. Bu tehdit aynı zamanda Allah'a da (cc) bir meydan okumaydı.

İstedikleri mucizeyi göstermesine rağmen Hz. Salih'in kavmi, Allah'a (cc) inanmadı. Hz. Salih (as) çok üzülmüştü. Onlara yurtlarında üç gün daha yaşayabileceklerini sonra helak olacaklarını bildirdi. Allah'ın (cc) onları affetmeyeceğini söyledi. Üç gün sonra aniden şiddetli bir ses duyulmaya başlandı. Ses, kulakları sağır edecek kadar şiddetli, kalpleri korku içinde bırakacak kadar etkiliydi. İnsanlar sestten kaçmaya çalışmışsa da ses yine aynı şiddetle her yerden duyuluyordu.

Hz. Salih (as) kavmine, Yüce Allah'ın vahyettiklerini onlara ilettiğini ve nasihatte bulunduğunu fakat onların nasihat edenleri sevmeyişini söyledi.⁽²⁾ Karşılaşacakları azapla onları baş başa bıraktı.

Kulakları sağır eden, insanı çıldırtan korkunç çığlık onları ölümle yüz yüze getirmişti. Semud kavmi, sesin şiddetinden helak oldu. Allah'a (cc) verdikleri sözü yerine getirmemenin cezasını da bu şekilde ödediler.

Değerlendirelim

"... **Andolsun, ben size Rabbi'min vahyettiklerini tebliğ ettim ve size nasihatte bulundum. Fakat siz nasihat edenleri sevmiyorsunuz...**" (Araf suresi, 79. ayet.) ayet mealine göre Hz. Salih'in (as) "Rabb'immin vahyettiklerini tebliğ ettim ve size nasihatte bulundum." ifadesindeki "tebliğ" ve "nasihat" sözcükleriyle kastettiği nedir? Sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

Semud kavmi de Allah'ın (cc) elçilerine isyan eden önceki kavimler gibi cezalandırıldı. Zenginlikleriyle övünen bu insanlar da yok oldular. Onlardan geriye sadece içi karanlık ve ıssız evler kaldı.

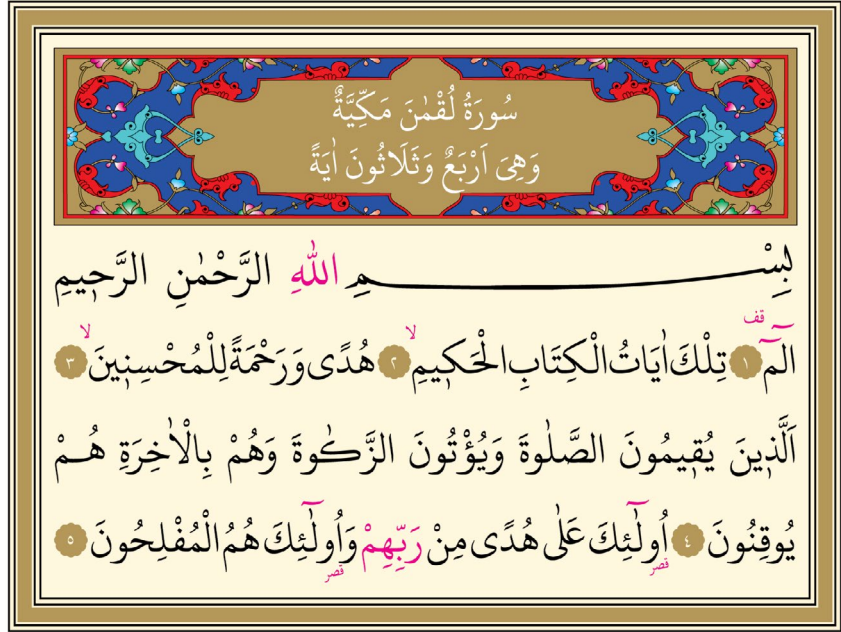
(1) Araf suresi, 77. ayet.

(2) bk. Araf suresi, 79. ayet.

2. Sureleri Tanıyorum: Lokman Suresi

Lokman suresi, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (sav) Mekke'de yaşadığı dönemde indirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'in otuz birinci suresidir. Otuz dört ayettir. Adını, surede bahsedilen Lokman adlı, ilim ve hikmet sahibi kişiden alır.

Surenin başlangıcında Kur'an-ı Kerim'in müminler için rahmet ve yol gösterici olduğu belirtilir. Buna göre Kur'an'a uygun davranan müminler namazlarını kılar,

Görsel 1.11: Lokman suresinin ilk beş ayeti

zekâtlarını verir, ahiret hayatının varlığına inanırlar. Böyle kimselerin yolu doğrudur ve yaptıklarının karşılığını da mükâfat olarak göreceklerdir. Müminlerin ahirette görecekleri mükâfat ise Lokman suresinde şöyle açıklanır: **“Şüphesiz, iman edip de güzel davranışlarda bulunanlar için içinde devamlı kalacakları ve nimetleri bol cennetler vardır. Bu, Allah'ın verdiği gerçek sözdür. O, mutlak güç ve hikmet sahibidir.”**⁽¹⁾

Lokman suresinin önemli konularından biri Hz. Lokman'ın (as) oğluna verdiği öğütlerdir. Öğütler, ibadet ve güzel ahlak konularını içine alır. Allah'a (cc) şirk koşmamak, anne babaya iyi davranmak, namaz kılmak, sabırlı ve alçak gönüllü olmak bu öğütlerden bazılarıdır.

Bilgi Kutusu

Hız. Lokman (as), Kur'an'da örnek bir şahsiyet olarak tanıtılır. Onun peygamber olup olmadığı konusunda Kur'an'da açık bir bilgi verilmez. Ancak Allah (cc) ona derin bir bilgi, güzel ve etkili konuşma yeteneği vermiştir. Çok uzun süre yaşadığı söylenmiştir. Hikmetli sözleriyle meşhur olmuştur. Hız. Eyüp Peygamber'in (as) kız kardeşinin veya teyzesinin oğlu olduğu rivayet edilmiştir. Hız. Davut Peygamber'den (as) ilim öğrendiği, fetva verdiği, Hız. Davut'un (as) yardımcısı olduğu nakledilmiştir. Hız. Lokman (as), halk arasında Lokman Hekim olarak da bilinir. Onun oğluna verdiği güzel öğütler Lokman suresinde anlatılır.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 217.

(1) Lokman suresi, 8-9. ayetler.

Bilgi Kutusu

Lokman suresinde, Hz. Lokman (as) oğluna seslenerek bazı öğütlerde⁽¹⁾ bulunur:

- Allah'a (cc) şükret.
- Allah'a (cc) ortak koşma! Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür.
- Anne babana iyi davran.
- Sahip olduklarından dolayı önce Allah'a (cc), sonra anne ve babana teşekkür et.
- Eğer anne ve baban seni Allah'a (cc) ortak koşmaya zorlarsa onlara itaat etme. Ancak onlarla dünyada iyi geçin, onlara iyi davran.
- Yaptığın iyilik veya kötülük, bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa onu küçük görme. Zira yaptığın iyi ya da kötü şeyler bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa bile yine de Allah (cc) onu senin karşına getirir.

• Namazı kıl, insanlara iyiliği emret, onları kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir.

• İnsanları küçümseme, onlardan yüz çevirme.

• Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zira Allah (cc), kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez.

• Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt.

Görsel 1.12: Namaz, müminleri Allah'a (cc) yaklaştırır.

Lokman suresinde anne babamıza iyi davranmamız emredilir. Çünkü bizi büyüten ve bizim için her türlü fedakârlığı yapan onlardır. Onlara iyi davranmalı ve onların öğütlerine uymalıyız. Sevgili Peygamberimiz de anne babamıza iyi davranmamız konusunda uyarılarda bulunmuştur.

Bir gün sahabelerden biri Peygamberimize gelerek “Kendisine iyilik yapmama en çok layık olan kimdir?” diye sormuş. Peygamberimiz “**Annendir.**” buyurmuş. Adam “Ondan sonra kimdir?” diye sormuş. Peygamberimiz tekrar “**Annendir.**” buyurmuş. Adam tekrar “Ondan sonra kim gelir?” diye sormuş, Peygamberimiz bu kez de “**Annendir.**” demiş. Adam tekrar “Sonra kim gelir?” diye sorduğunda ise Peygamberimiz bu sefer “**Babandır.**”⁽²⁾ cevabını vermiştir.

(1) bkz. Lokman Suresi, 12-19 ayetler.

(2) Buhari, Edeb, 2.

Lokman suresinin 20-33. ayetleri arasında Allah'ın (cc) insanlara verdiği nimetler hatırlatılır. Çünkü gökyüzünü, yıldızları, denizleri ve dağları yaratan Allah'tır (cc). Gece ile gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratan, denizlerin üzerinde gemileri yüzdüren de Allah'tır (cc). Lokman suresinde bu nimetler sayılarak şöyle buyrulur: **“Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Gerçekten Allah hiçbir şeye muhtaç değildir. Daima övülmeye layık olan Allah'tır.”**⁽¹⁾ Bu nimetleri yaratan ve bizim hizmetimize sunan Allah'a (cc) inanmak ve kulluk etmek gerekir. Zira herkes dünyada yaptıklarının karşılığını ahirette görecek.

Yüce Rabb'imizin ilmi sonsuzdur. O'nun esmayihüsna diye bildiğimiz güzel isimlerinden biri de Âlîm' dir [Allah (cc) her şeyi bilendir.]. Hiçbir şey O'ndan gizli yapılamaz. Lokman suresinin son ayetinde Allah'ın (cc) ilminden bahsedilir. Sure, akıl ve beş duyu ile algılanamayan gaybı, yalnızca Allah'ın (cc) bildiğini haber veren ayetlerle son bulur.

Bilgi Kutusu

Görsel 1.13: Yük gemileri 100 bin tona kadar ağırlık taşıyabilir.

“Size varlığının delillerini göstermesi için Allah'ın lütfuyla gemilerin denizde yüzdüğünü görmedin mi? Şüphesiz bunda, çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır.”

Lokman suresi, 31. ayet.

Yazalım

Lokman suresinin mealini sınıfınızda okuyarak surede yer alan başlıca konuları örnekteki gibi yazınız.

- Şirk, büyük zulümdür.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

(1) Lokman suresi, 26. ayet.

3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum (Bakara, 201; İbrahim, 41.)

Dua; kelime olarak davet etmek, çağırmak, istemek, isim vermek anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise dua; insanın bütün benliğiyle Allah'a (cc) yönelerek maddi ve manevi isteklerini O'na arz etmesi, O'ndan bağışlanma isteğinde bulunmasıdır.⁽¹⁾

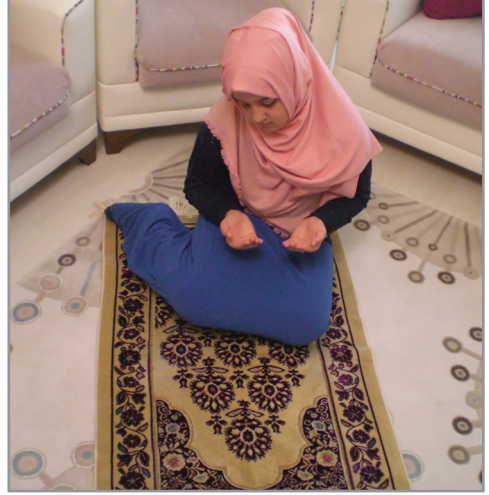
Müminler, Allah'a (cc) inanır. Sadece O'na yönelir ve O'ndan yardım isterler. Dua, Allah'tan (cc) yardım istemektir. Dua, Allah'a (cc) bağlılığın ifadesidir. Bu nedenle Kur'an'da "... **Duanız ve kulluğunuz olmasa Allah size ne diye değer versin...**"⁽²⁾ buyrulmuştur. Peygamberimiz de "**Dua ibadetin özüdür.**"⁽³⁾ diyerek bizleri dua etmeye teşvik etmiştir.

Bizler her zaman Allah'a (cc) dua ederiz. Örneğin namazda okuduğumuz Fatiha suresi bir dua özelliği taşır. Namaz kılariken daha pek çok dua okuruz. İftar vaktinde orucumuzu açmadan önce dua ederiz. Akşam yatariken bizi ve sevdiklerimizi koruması için Allah'a (cc) yalvarırız.

Değerlendirelim

İnsanlar niçin dua etme ihtiyacı duyar? Sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

Görsel 1.14: Dua Allah'tan (cc) yardım istemektir.

Değerlendirelim

KUR'AN

Kur'an Allah sözüdür,
Tüm sözlerin özüdür.
En büyük kitap derim,
Okurum ezberlerim.
Cebrail, yüce melek,
Hak yanından gelerek,
İndirmiş bu kitabı,
Bu en büyük hitabı.
Fâtiha ile başlar,
Yüz on dört suresi var.

Getiremez hiç kimse,
Ömür boyu didinse,
Onun bir benzerini,
Göstereyim yerini.
Cahil, onu bilmeyen,
Hak yoluna ermeyen,
Şükür elimde duran.
En büyük kitap: Kur'an.

Ahmet Efe
Sevgi Çiçeği, s. 7.

Yukarıdaki şiirde Kur'an-ı Kerim'in hangi özelliklerine dikkat çekilmiştir? Belirtiniz.

(1) Dinî Kavramlar Sözlüğü, s. 128.

(2) Furkan suresi, 77. ayet.

(3) Tirmizi, De'avât, 1.

Dua, Yüce Rabbimizle aramızda bir iletişim aracıdır. Dua ederek Rabbimize bağlılığımızı gösterir, O'ndan yardım diler ve bizi korumasını isteriz. Dua sayesinde gönlümüzde ferahlık ve güç hissederiz. Dua ile Allah'ı (cc) hatırlar, O'na sığınır ve O'nun verdiği nimetlere şükrederiz. Dua, Allah'ın (cc) lütfuna ve ihsanına kavuşmayı sağlar.

Allah'a (cc) yaptığımız dualarda bütün insanlar için hayırlı olanı istemek de dinimizce övülen bir davranıştır. Ancak dinimiz, insanların dileklerine kavuşabilmeleri için önce çalışıp gayret göstermelerini sonra Allah'tan (cc) istemelerini öğretir.

Kur'an-ı Kerim'de pek çok dua örneği vardır. Bu dualardan biri de namazların son oturuşunda okuduğumuz Rabbena dualarıdır. Bunların ilki Bakara suresinin 201. ayetidir. Bu ayette Rabbimiz şöyle buyurur: **“Ey Rabb'imiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından korusun!”**⁽¹⁾

Ayette Allah'tan (cc) hem dünyada hem ahirette iyilik istememiz öğütlenir. Çünkü insan hayatı sadece dünya ile sınırlı değildir. Dünya hayatı geçicidir, ahiret ise sonsuz bir hayattır. Bu nedenle dualarımızda dünyada sağlık, helal rızık ve iyi işlerde başarı isteriz. Ahirette de Allah'ın (cc) rızasını kazanmayı dileriz. Rabbena dualarında geçen “iyilik” kelimesi bütün bu anlamları ifade eder.⁽²⁾

Sevgili Peygamberimiz dua ederken bu ayeti çokça okur ve bizlere de okumamızı tavsiye ederdi.⁽³⁾ Bizler de her namazın son oturuşunda Salli ve Barik dualarından sonra Rabbena dualarını okuruz.

Namazlarda okuduğumuz Rabbena dualarının biri de İbrahim suresinin 41. ayetidir. Bu ayette şöyle dua etmemiz istenir: **“Ey Rabb'imiz! (Amellerin) Hesap olunacağı gün beni, ana babamı ve müminleri bağışla!”**⁽⁴⁾ Bu duayı ederken Allah'tan (cc) bizi bağışlamasını isteriz. Ancak sadece kendimizin değil; annemizin, babamızın ve tüm müminlerin de bağışlanmasını dileriz.

(1) Bakara suresi, 201. ayet.

(2) Komisyon, Kur'an Yolu, Türkçe Meal ve Tefsir, c. 1, s. 319.

(3) Müslim, Zikir, 23.

(4) İbrahim suresi, 41. ayet.

Değerlendirelim

“Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakıным. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uyunlar, bana iman etsinler.”

Bakara suresi, 186. ayet.

Yukarıdaki ayette verilmek istenen mesajlar nelerdir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Bilgi Kutusu

Allah (cc), anne babamız için şöyle dua etmemizi emreder:

“...Rabb'im! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse şimdi de sen onlara (öyle) rahmet et!..”

İsra suresi, 24. ayet.

Çünkü Müslüman, sadece kendi menfaatlerini düşünen başkalarının haklarını ihmal eden biri değildir. Müslüman, başkalarının da iyiliğini ister, onlar için de dua eder.

Duanın kabul edileceğine inanılarak yapılması ve duaya ısrarla devam edilmesi önemlidir. Duada istenilen şeyler birtakım sebeplere ve şartlara bağlıysa önce bu sebepler yerine getirilmelidir. Buna da fiilî dua denir. Örneğin kazancının bol, işlerinin güzel ve yolunda gitmesini isteyen bir esnaf; işine gerekli zamanı ayırmalı, doğru kararlar aldıktan sonra Allah'tan (cc) yardım istemelidir. Esnafın işine gerekli özeni göstermesi fiilî duadır.

Ahiret, insanlar için sonsuz bir hayattır. Bu nedenle müminler dualarında ahirette bağışlanmayı diler. Allah'ın (cc) rahmetini ve hoşnutluğunu ister. Bunu sadece kendileri için değil, anne babaları ve diğer müminler için de ister. Bu anlamları içeren ayeti, namazlarımızın son oturuşunda Salli ve Barik dualarının ardından okuruz.

Yazalım

Kur'an-ı Kerim'den dua örnekleri bulunuz, boş bırakılan yerlere örnekteki gibi yazınız.

• **“Bizi doğru yola ilet.”** *Fatiha suresi, 6. ayet.*

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: Hamt, Şükür, Rahmet, İhlas

Hamt

Hamt, Kur'an-ı Kerim'in üzerinde durduğu önemli kavramlardan biridir. Sözlükte iyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme ve yüceltme anlamlarına gelmektedir.⁽¹⁾

Bilgi Kutusu

“İman edip güzel işler yapanlara gelince imanları sebebiyle Rableri onları nimet dolu cennetlerde, alt tarafından ırmaklar akan (saraylara) erdirir. Onların oradaki duası: ‘Allah’ım! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz!’ (sözleridir). Orada birbirleriyle karşılaştıkça söyledikleri ise ‘selam’dır. Onların dualarının sonu da şudur: Hamd, âlemlerin Rabb’i Allah’a mahsustur.”

Yunus suresi, 9-10. ayetler.

(1) Komisyon, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 118.

Allah'a (cc) yönelik her türlü övgü, saygı ve şükre hamt denir.⁽¹⁾ Dünya nimetleri karşısında, yaptığımız bir işte güzel neticeler elde ettiğimizde, sağlıklı ve huzurlu bir hayata erdiğimizde Allah'a (cc) hamdederiz.

Kur'an-ı Kerim'de Fatiha suresinin besmeleden sonraki ayeti, hamt ayetidir. Bu ayetin anlamı şöyledir: **“Hamd (övmeye ve övülme), âlemlerin Rabb'i Allah'a mahsustur.”**⁽²⁾ Bu ayete göre hamt, sadece Allah'a (cc) yapılmalıdır. Çünkü bizi yaratan ve bize sayısız nimet veren Allah'tır (cc). Bütün nimetlerin ve güzelliklerin kaynağı ve sahibi Yüce Allah'tır. O'nun emirlerini yerine getirmek, yasaklarından kaçınmak, O'nu yüceltmek ve O'na hamdetmektir. Elhamdülillah ifadesi Allah'ı (cc) övmeye ve O'na şükretme demek⁽³⁾ olup Kur'an'da yirmi üç yerde geçmektedir. Enam ve Kehf gibi bazı sureler bu ifadeyle başlar. Kur'an-ı Kerim'de meleklerin, müminlerin ve kâinatta bulunan her şeyin Allah'a (cc) hamdederek O'nu tespih ettikleri bildirilir.⁽⁴⁾

Bilgi Kutusu

Yemeklerden sonra Peygamberimizin sünnetine uyarak Allah'a (cc) hamdetmek için şu dua yapılır:

“Bizi yediren, içiren ve Müslüman kılan Allah'a hamd olsun.”

Tirmizi, De'avât, 55.

Görsel 1.15: Yemeklerden önce ve sonra dua ile Allah'a (cc) hamdederiz.

(1) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 15, s. 442-443.

(2) Fatiha suresi, 2. ayet.

(3) Komisyon, Hadislerle İslam, c. 1, s. 188.

(4) bk. Bakara suresi, 30. ayet; Secde suresi, 15. ayet; İsra suresi, 44. ayet.

Tevbe suresinin 112. ayetinde hamdetmek, müminlerin özelliklerinden biri olarak sayılır. Çünkü yaptığımız her ibadet ve davranışta hamdetmenin bir yeri vardır. Örneğin namaz, başlı başına hamdetmektir. Kıldığımız beş vakit namazın her rekâtında Fatıha suresini okuruz. Böylece günde en az kırk kez, Allah'a (cc) hamdetmiş oluruz. Ayrıca namazda okuduğumuz diğer dualarda da Allah'a (cc) hamdederiz. Duaya başlarken önce Allah'a (cc) hamdederiz, bize verdiği nimetler için Allah'a (cc) şükreder sonra da dileklerimizi Allah Teala'ya iletiriz. Bir şey yiyip içtikten sonra bu nimeti, Allah'ın (cc) verdiğini hatırlar ve elhamdülillah diyerek O'na hamdederiz. Sağlığımıza kavuştuğumuz ya da birisi bize hâl hatır sorduğunda elhamdülillah deriz. Böylece sahip olduğumuz nimetlerin Allah'ın (cc) bir ikramı olduğunu ifade etmiş oluruz. Allah'a (cc) hamdetmenin ne güzel bir davranış olduğunu Sevgili Peygamberimiz şöyle müjdeler: **“Allah, kulunun bir şey yiyip içtikten sonra hamdetmesinden hoşnut olur.”**⁽¹⁾ Allah'ın (cc) elçisi bir başka hadisinde hamdetmenin önemini şöyle açıklamaktadır: **“Allah'ın verdiği nimet karşısında bir kulun ‘elhamdülillâh’ diyerek hamdetmesi o nimetten daha kıymetlidir.”**⁽²⁾

Bilgi Kutusu

Peygamber Efendimiz hoşuna giden iyi ve güzel bir şeyle karşılaştığı zaman **“Allah'a hamd olsun. Bütün iyi şeyler O'nun sayesinde tamam olur.”** diyerek Allah'a (cc) hamdederdi. Hoşuna gitmeyen bir şey gördüğü zaman da **“Her hâl ve şartta Allah'a hamd olsun.”** derdi.

İbn Mace, Edeb, 55.

Allah'a (cc) hamdetmek kulluk görevimizdir. Rabbimizin bize verdiği bedenimizi, gücümüzü ve enerjimizi iyi ve güzel işlerde kullanmalı; kötü davranışlardan uzak durarak Allah'a (cc) hamdettiğimizi bedensel olarak da göstermeliyiz.

Yazalım

“Elhamdülillah” ifadesi hangi durumlarda söylenir? Arkadaşlarınızla belirleyerek aşağıdaki boşluklara yazınız.

- Karnımızı doyurduktan sonra

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

(1) Müslim, Zikir, 89.

(2) İbn Mace, Edeb, 55.

Şükür

Şükür, yapılan iyiliği dile getirmek, sahibini övmek, yapılan iyiliğin kıymetini anlamak, iyilik edenini bilmek, O'nu anmak ve O'na karşı nankör olmamak demektir.⁽¹⁾ Ayrıca şükür, kişinin tutum ve davranışlarıyla haramlardan kaçınması, farzları yerine getirerek Allah'a (cc) bağlanmasıdır.⁽²⁾ Şükür, Kur'an'ın temel kavramlarından biridir. Kur'an-ı Kerim'de yetmiş beş yerde şükür ifadesi geçmektedir. Bu ayetlerden birinde Allah Teala'nın insanın şükretmesi için ona sayısız nimetler verdiği şöyle belirtilir: **“Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiye, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız ona şükredin”**⁽³⁾

Allah'ın (cc), insanların ve varlığın devamı için ihsan ettiği ve yarattığı nimetlerden biri de gece ve gündüzün art arda gelmesidir. Bu husus Kur'an'da şöyle dile getirilir: **“Rahmetinden ötürü Allah, geceyi ve gündüzü yarattı ki geceleyin dinlenesiniz, (gündüzün) onun fazlı kereminden (rızınızı) arayasınız ve şükredesiniz.”**⁽⁴⁾ Rüzgâr, yağmur ve denizler Allah'ın (cc) nimetlerindedir. Bütün bu nimetlere şükretmek gerektiği Kur'an'da şöyle anlatılır: **“Size rahmetinden tattırsın, emriyle gemiler yüzsün, fazlından (nasibinizi) arayasınız ve şükredesiniz diye (hayat ve bereket) müjdecileri olarak rüzgârları göndermesi de Allah'ın (varlık ve kudretinin) delillerindedir.”**⁽⁵⁾

Şükür aynı zamanda Allah'a (cc) saygı duymak ve teşekkür etmek anlamına gelmektedir. Allah (cc) bizi diğer varlıklardan üstün kılmış, bize akıl ve irade gücü vermiştir. Bu nedenle iyiliği ve iyilik yapanı biliriz, iyilik yapana teşekkür ederiz.

Sahip olduğumuz nimetleri Allah'ın (cc) verdiğini bilmek şükürün ilk adımıdır. Şükürde önemli olan nimet değil, nimeti veren bilmektir. İnsan, nimeti verenin Allah (cc) olduğunu bilince O'nu tanımaya ve sevmeye başlar. O'na teşekkür etme ihtiyacı hisseder. O'nu övücü, takdir edici söz ve davranışlarda bulunur. Böylece Allah'a (cc) şükretmiş olur.

İnsan, dünyada ya Allah'a (cc) karşı şükreden bir kul olur ya da Allah'ın (cc) nimetlerine karşı nankör olur.⁽⁶⁾ Ancak insanların çoğu, sahip olduğu nimetleri Allah'ın (cc) verdiğini unuttur. O'na şükretmek yerine nankörlük eder.⁽⁷⁾ Oysa Müslüman, verdiği nimetlerden dolayı Allah'a (cc) her zaman şükretmesi gerektiğini bilir. Allah'a (cc) verdiği nimetlerden dolayı şükrettiğinde Allah'ın (cc) sevdiği kullarından biri olacağına inanır.

Şükür, aynı zamanda nimetlerin artmasını sağlar, insanın değerini yükseltir. Yani şükreden kişi hem dünyada hem ahirette kazançlı çıkar. Nitekim Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: **“...Eğer şükrederseniz, elbette size nimetimi arttırırım. Eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir...”**⁽⁸⁾

(1) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 39, s. 259, 260.

(2) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 344.

(3) Bakara suresi, 172. ayet.

(4) Kasas suresi, 73. ayet.

(5) Rum suresi, 46. ayet.

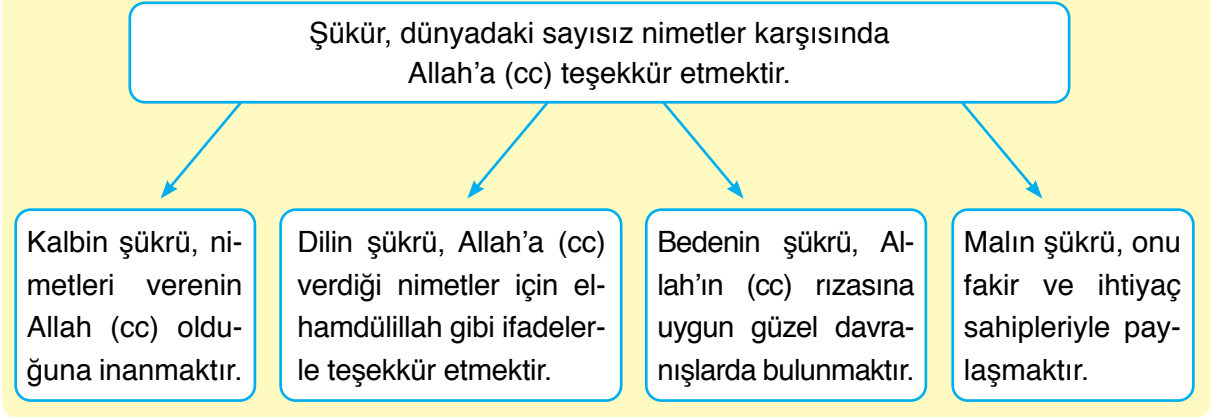
(6) bk. İnsan suresi, 3. ayet.

(7) bk. Araf suresi, 10. ayet.

(8) İbrahim suresi, 7. ayet.

Bilgi Kutusu

Şema 1.2: Şükürün Çeşitleri

Allah Teala (cc), Kur'an-ı Kerim'de bizlere verdiği bazı nimetleri hatırlatarak sahip olduğumuz bu nimetler için yeterince şükretmediğimizi belirtmekte ve bizi şükür konusunda uyarmaktadır. Bu nedenle bizler Allah'ın (cc) nimetlerine şükretmeli ve hamdetmeliyiz. Sadece sözle değil, davranışlarımızla Yüce Rabbimize olan şükürümüzü göstermeliyiz.

Değerlendirelim

Allah'ın Bize Verdikleri

Öğretmen derste Allah'ın (cc) insanları çok sevdiğinden bahsediyordu.

Zeynep,

“Allah'ın (cc) bizi sevdiğini nasıl anlayabiliriz öğretmenim?” diye sordu.

Öğretmen şöyle cevap verdi:

“Bunu Allah'ın (cc) bize verdiklerine bakarak anlayabiliriz. Göklerdeki, yeryüzündeki, yerin altındaki nimetleri düşünelim.

Bizi aydınlatıp ısıtsın diye güneşi,

Geceleri büsbütün karanlıkta kalmayalım diye ayı ve yıldızları yaratmıştır.

Yağmur yağsın, diye bulutları O gönderir.

Yeryüzünde,

Su ihtiyacımızı gidermek için kaynakları, ırmakları,

Ekmek yapmamız için buğdayı,

Meyve yiyelim diye çeşitli ağaçları,

Beslenmemiz için hayvanları bize Allah (cc) vermiştir.

Yer altında,

Evler yapalım diye taşları,

Makineler yapalım diye demiri,

Isınalım diye kömürü bize Allah (cc) vermiştir.

Saymakla bitiremeyeceğimiz pek çok şeyi Allah (cc) bizim için yaratmıştır.

Bizler de sahip olduğumuz nimetler için Allah'a (cc) her fırsatta teşekkür etmeliyiz. Bir şey yiyip içince, hastalıktan kurtulunca, çok istediğimiz bir şey gerçekleşince şükretmeliyiz.”

Ayşe parmak kaldırıp sordu:

“Allah'ın (cc) bize verdiklerini bir başkası veremez mi?”

“Veremez çocuğum.” dedi öğretmen. “Her şeyi yapan yalnız O'dur.

Bütün insanlar bir araya gelse en küçük bir yıldızı bile meydana getiremezler.

Bitkileri ekip sulayabiliriz ama onları bitiren yine Allah'tır (cc).

Bitkileri sulamak için bize yağmuru veren de O'dur.

Bizi yaşatıp büyüten de O.

Verdiği her şey için Allah'a (cc) teşekkür etmeliyiz.”

M. Yaşar Kandemir

Allah'a İnanıyorum, s. 10-11.

Yukarıdaki metne göre Allah'a (cc) niçin teşekkür etmemiz gerektiğini sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

Rahmet

Kur'an'da en çok sözü edilen kavramlardan biri de rahmettir. Rahmet sözlükte, bir şeye acı-mak, onu bağışlamak, affetmek ve ona karşı şefkatli olmak anlamlarına gelir. Kur'an-ı Kerim'de yüz on dört yerde geçer. Allah'a (cc) ait bir özelliği anlatmak için kullanılır. Ancak Allah'ın (cc) insanlara kitap olarak Kur'an'ı, elçi olarak Hz. Muhammed'i (sav) göndermesi de rahmet olarak isimlendirilir. Allah'ın (cc) verdiği diğer tüm nimetler O'nun rahmetinin bir sonucudur.⁽¹⁾

Bilgi Kutusu

Besmele, Allah'ın (cc) rahmet sıfatının en çok tekrarlandığı ayettir. Bizler bir işe başlar-ken Allah'ın (cc) Rahman ve Rahîm isimlerini anarak O'nun rahmetini hatırlarız. Böylece işlerimizi yaparken şefkatli ve merhametli olmaya gayret ederiz.

Rahman; Allah'ın (cc) canlı cansız, büyük küçük, mümin kâfir ayrımı yapmadan herkese karşı olan rahmetini ifade eder. Dünyada hiçbir varlık, Allah'ın (cc) rahmetinden mahrum değildir.

Rahîm ise Allah'ın (cc) ahirette sadece mümin kullarını kuşatacak rahmetini ifade eder. Buna göre Allah (cc) ahirette sadece mümin kullarına Rahîm ismiyle rahmet edecektir.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 34, s. 415-416.

(Özetlenmiştir.)

(1) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 34, s. 419.

Allah'ın (cc) yarattıklarına olan rahmetini farklı şekillerde görürüz. Örneğin yeryüzünde yaşayan tüm canlıları görüp gözeten, onların rızkını veren Allah'tır (cc). İnsanlara, diğer varlıklara şefkat ve merhamet duygusunu veren yine Allah'tır (cc). Sevgili Peygamberimiz, Yüce Allah'ın

rahmetinin büyüklüğüne işaret eden bir hadisinde şöyle buyurur:

“Allah, rahmetini yüz parçaya ayırmıştır. Doksan dokuz parçasını kendi katında alıkoymuş, birini yeryüzüne indirmiştir. İşte canlılar bu bir parça rahmet sebebiyle birbirlerine acırlar...”⁽¹⁾

Allah'ın (cc) Kur'an-ı Kerim'i insanlığın kurtuluşu için göndermesi O'nun bizlere gösterdiği rahmetinin işaretidir. Çünkü insanlık ilahi kitaplar sayesinde doğru yolu bulmuş, iyiliği ve güzelliği öğrenmiştir. Kur'an'ın bizim için rahmet olduğunu Yüce Rabbimiz şöyle bildirir: **“... Ayrıca bu kitabı da sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik.”**⁽²⁾

Büyüklerimiz, yağmuru da rahmet olarak değerlendirir. Çünkü yağmur, Kur'an-ı Kerim'de rahmet olarak isimlendirilir ve bu husus bir ayette şöyle açıklanır: **“Rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen O'dur. Biz ölü toprağa can vermek, yarattığımız nice hayvanlara ve nice insanlara su vermek için gökten tertemiz su indirdik.”**⁽³⁾ Yağmur sayesinde toprak canlanır, bitkiler büyür ve ürün verir. Barajlar dolar ve toplumun su ihtiyacı

Bilgi Kutusu

Allah'ın (cc) peygamber göndermesi O'nun kullarına olan merhametini gösterir. Sevgili Peygamberimiz insanlık için bir rahmettir. Çünkü Allah (cc) Kur'an'da Enbiya suresinin 107. ayetinde şöyle buyurur: **“(Resul'üm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik.”** Bu nedenle Peygamber Efendimiz kendisini **“Ben rahmet peygamberiyim.”** diye nitelendirmiştir.

Tirmizi, Şemâil, 167.

Görsel 1.16: Yağmur, Allah'ın (cc) bir rahmetidir.

(1) Buhari, Edeb, 19.

(2) Nahl suresi, 89. ayet.

(3) Furkan suresi, 48-49. ayetler.

karşılır. Bu nedenle toprağa ve bitkilere hayat veren yağmur, Allah'ın (cc), yarattıklarına rahmetidir.

Yazalım

Allah Teala'nın rahmetini gösteren doğadaki örnekleri sınıfta arkadaşlarınızla belirleyerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

Kalbinde rahmet ve merhamet duygusu olan, Allah'ın (cc) yarattıklarına merhametle yaklaşan insan, içinde ilahi bir özellik taşıyor demektir. Merhamet ve şefkat duygusundan mahrum kişi, bu ilahi özellikten de mahrumdur. Müslümanlar Allah'ın (cc) yarattığı tüm varlıklara şefkat ve merhametle yaklaşmalıdır. Dinimiz Yaradan'a hürmet, yaratılana şefkat ve merhamet duymaya çok önem vermektedir. Bu nedenle Yaradan'dan merhamet görmek isteyen kişi, yaratılanlara karşı şefkat ve merhametle yaklaşmalıdır.

Değerlendirelim

Aşağıda Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın (cc) rahmetine erişebilmek için yapmamız gerekenlerle ilgili bazı ayet meallerinden örnekler özet olarak verilmiştir. Bu ayet meallerini Kur'an-ı Kerim'den bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kur'an-ı Kerim okunduğu zaman susmalı ve onu dinlemeliyiz.

Araf suresi, 204. ayet.

Müminleri kardeş bilmeli ve bu kardeşliği korumalıyız.

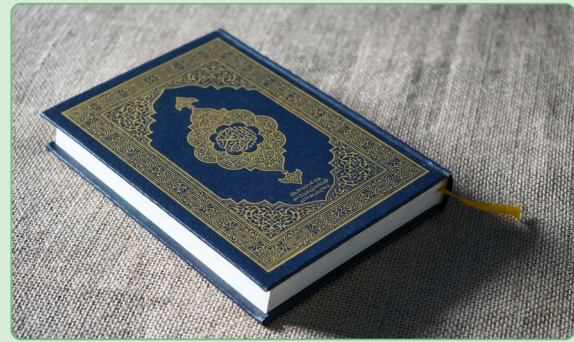
Hucurat suresi, 10. ayet.

Yaptığımız işlerde Allah'a (cc) karşı gelmekten sakınmalıyız.

Yasin suresi, 45. ayet.

Allah'ın (cc) ve Peygamberimizin emirlerine uymalıyız.

Al-i İmran suresi, 132. ayet.

Görsel 1.17: Kur'an-ı Kerim, Allah'ın (cc) rahmetine erişebilmemizde bize rehberlik eder.

İhlas

İhlas, Kur'an'ın temel kavramlarından biridir. İhlas suresi, Allah (cc) inancının nasıl olması gerektiğiyle ilgili bilgi vermektedir.

İhlas kavramı; saf ve temiz olmak, karışık ve şüpheli olmamak anlamlarına gelmektedir. İhlas, yalnızca Allah'a (cc) yönelip O'na kulluk etmektir. O'na güvenip O'ndan istemektir. Din konusunda kendini Allah'a (cc) adamaktır.⁽¹⁾ İhlas, ibadet ve iyilikleri gösterişten ve çıkardan arındırıp sadece Allah (cc) için yapmak demektir. Bir iyiliği sadece Allah'ın (cc) rızasını kazanmak için yapmaktır.

Müminlerin en önemli özelliklerinden biri de ihlaslı olmaktır. İbadetlerin kabul olmasında kişinin ihlaslı olması, ibadetlerin bilinçli yapılması şartı vardır. Bu nedenle müminler söz ve davranışlarında sadece Allah'ın (cc) rızasını gözetirler. Yüce Rabbimiz bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyurur: **“De ki: Bana, dini Allah'a hâlis kılarak ona kulluk etmem emrolundu.”**⁽²⁾ Buna göre bir Müslüman iyilik yaparken ve ibadet ederken gösterişten uzak durmalıdır. İbadetlerini insanların beğenisini kazanmak için değil, Allah'ın (cc) rızasını kazanmak için yapmalıdır.

Bir kimsenin davranışlarını hangi niyetle yaptığını kendisinden ve Allah'tan (cc) başka kimsenin bilmesine gerek yoktur. Çünkü ihlas, kişi ile Allah (cc) arasındadır. Davranışlarımızdaki niyetlerin açığa çıkacağı yer ahirettir. Bu hususta Rabbimiz Kur'an'da şu öğütte bulunur: **“... Her kim Rabb'ine kavuşmayı umuyorsa iyi iş yapsın ve Rabb'ine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.”**⁽³⁾ Bu nedenle söz ve davranışlarımızda, ibadetlerimizde sadece Allah'ın (cc) rızasını gözetmeliyiz.

Değerlendirelim

Peygamberimiz **“Ameller niyetlere göredir. Her kişi için ancak niyetinin karşılığı vardır...”** buyurmuştur.

Buhari, İman, 41. Nikâh; 5

Peygamberimizin hadisini ihlas kavramı ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

Bilgi Kutusu

İhlas kavramının zıddı riyadır. İnsanın kendisini olduğundan farklı göstermesidir. Riya iyilikleri, güzel davranışları, ibadetleri insanlar görsün, beğensin ve övsün diye yapmaktır.

Değerlendirelim

“İhlasla ibadet etmek.” ifadesinin anlamını sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

(1) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 21, s. 535, 536.

(2) Zümer suresi, 11. ayet.

(3) Kehf suresi, 110. ayet.

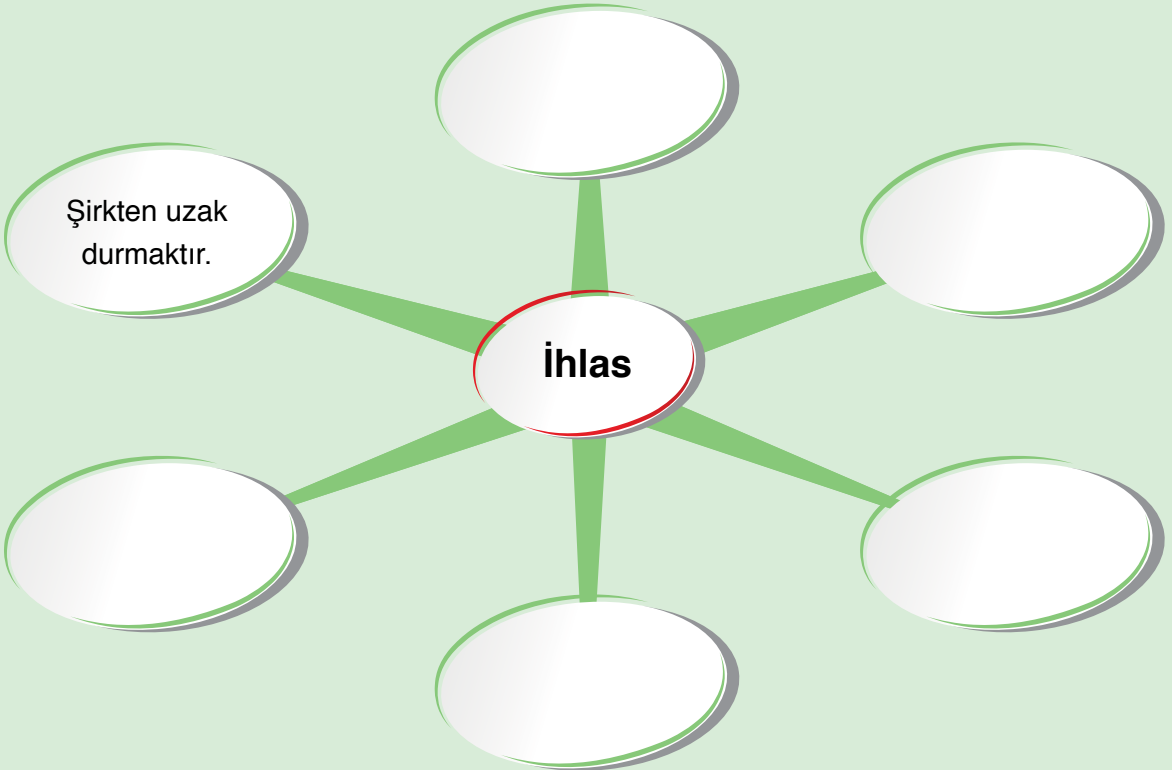
Dünyevi bir çıkar ya da gösteriş gayesiyle yapılan ibadetlerin Allah (cc) katında değeri yoktur. Bu tür ibadet ve davranışlar insana kazanç sağlamaz. Asıl kalıcı olan ve mükâfat kazandıran davranışlar, Allah (cc) rızası gözetilerek yapılandır. Bu hususta Yüce Allah şöyle buyurur: “**Her kim bu çarçabuk geçen dünyayı dilerse ona yani dilediğimiz kimseye dilediğimiz kadarını dünyada hemen verir, sonra da onu, kınanmış ve kovulmuş olarak gireceği cehenneme sokarız. Kim de ahireti diler ve bir mümin olarak ona yaraşır bir çaba ile çalışırsa işte bunların çalışmaları makbuldür.**”⁽¹⁾

Görsel 1.18: İbadetler ihlasla yapılmalıdır.

Yazalım

İhlas'ın ne anlama geldiğini arkadaşlarınızla konuşarak örnekteki gibi yazınız.

(1) İsra suresi, 18-19. ayetler.

Yazalım

Arkadaşlarınızla konuşarak aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- Kur'an-ı Kerim'i niçin okumalıyız?

.....
.....
.....
.....

- Kur'an-ı Kerim'i niçin sevmeliyiz?

.....
.....
.....
.....

- Kur'an-ı Kerim'i sevdiğimizi gösteren davranışlara örnekler veriniz.

.....
.....
.....
.....
.....

- Hz. Lokman (as), Lokman suresinde oğluna hangi öğütleri vermiştir?

.....
.....
.....
.....
.....

- Kur'an-ı Kerim'de anlatılan kıssaların amacı nedir?

.....
.....
.....
.....
.....

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Kur'an-ı Kerim'i nasıl okumalıyız? Açıklayınız.
2. Kur'an'ı sevmek ne demektir?
3. Hz. Âdem (as) kıssasından çıkardığınız mesajlar nelerdir?
4. Rabbena dualarının anlamlarını söyleyiniz.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. İbadet ve iyilikleri gösterişten ve dünyevi çıkarlardan arındırıp sadece Allah (cc) için yapmak aşağıdaki kavramların hangisiyle ifade edilir?
A) Sabır B) Takva
C) Rahmet D) İhlas
2. Aşağıdaki kıssaların hangisinde, inananların Allah'ın (cc) yardımıyla bir gemiye binerek kurtulduklarından bahsedilir?
A) Hz. Âdem (as) kıssası B) Hz. Nuh (as) kıssası
C) Hz. Hud (as) kıssası D) Hz. Salih (as) kıssası

C. Aşağıdaki cümleleri, verilen kavramlardan uygun olanı ile tamamlayınız.

şükür

rahmet

kıssa

Hız. Lokman (as)

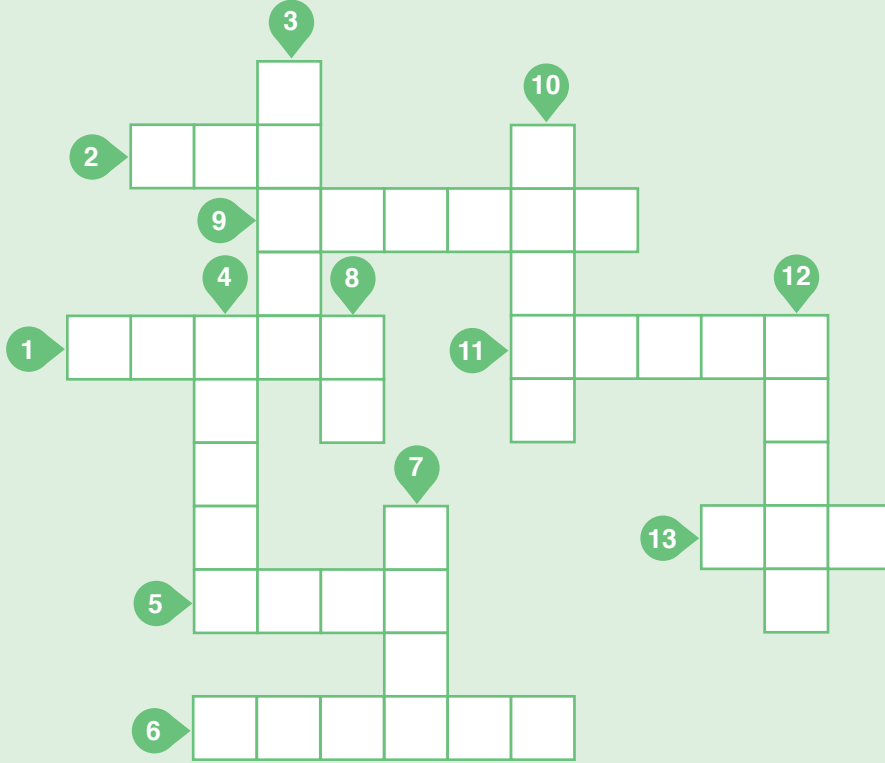
sabır

1. .... bir şeye acımak, bir şeyi bağışlamak, affetmek ve şefkatli olmak demektir.
2. Yapılan iyiliği dile getirmeye, iyiliğin kıymetini bilmeye ..... denir.
3. Kur'an-ı Kerim'de, geçmişte yaşamış peygamberler ve insanlar hakkında anlatılan ibret verici hayat hikâyelerine ..... denir.
4. .... Kur'an'da anlatılan örnek bir insandır.

Ç. Aşağıdaki cümleler doğru ise cümlelerin başına "D", yanlışsa "Y" yazınız.

- ( ) 1. Dünyevi bir çıkar amacıyla yapılan ibadetlerin Allah (cc) katında değeri yoktur.
- ( ) 2. Hz. Nuh (as), ilk insan ve ilk peygamberdir.
- ( ) 3. Hz. Lokman'ın (as) oğluna verdiği öğütler Bakara suresinde yer alır.
- ( ) 4. İhlas suresi, Allah (cc) inancımızın nasıl olması gerektiğini açıklar.

D. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

- 1 Kur'an-ı Kerim'de, geçmişte yaşamış peygamberler ve insanlar hakkında anlatılan ibret verici hikâyeler.
- 2 Kavmi, tufan felaketiyle helak olan peygamber.
- 3 Kendini Allah'a (cc) adanmak, yalnızca Allah'a (cc) yönelip O'na kulluk etmek gibi anlamlara gelen kavram.
- 4 Semud kavmine gönderilen peygamber.
- 5 Allah'ı (cc) övmek ve O'na şükretmek anlamına gelen ifade.
- 6 Bir şeye acımak, bir şeyi bağışlamak, affetmek ve şefkatli olmak.
- 7 İlk insan ve ilk peygamber.
- 8 Hz. Hud'un (as) kavmi.
- 9 Peygamber olmadığı hâlde Kur'an-ı Kerim'de kıssasına yer verilen bilge kişi.
- 10 Hz. Âdem'in (as) oğullarından olup kurbanı Allah (cc) tarafından kabul edilen kişi.
- 11 Hz. Âdem'e (as) secde etmeyi kabul etmeyen şeytana verilen ad.
- 12 Hz. Salih (as) döneminde yaşamış ve taş sanatlarında gelişmiş olan toplum.
- 13 Kavmi şiddetli bir kasırgayla helak olan peygamber.

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYA GİRİŞ

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an okumakla ilgili bir ayet meali bularak defterinize yazınız.
2. Harf, hareke, med, elif, cezm ve şedde sözcüklerinin anlamlarını sözlükten bularak öğreniniz.
3. Kur'an alfabesini ilk gördüğünüzde dikkatinizi çekenleri sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız.
4. Bir dua veya sureyi ezberlerken nelere dikkat ettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

I. KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYI ÖĞRENİYORUZ

Bilgi Kutusu

<p>Umulur ki Rabbiniz size merhamet eder. Eğer yine eski duruma dönerseniz, biz de (ceza)ya döneriz. Biz cehennemli kafirlere bir zindan yapmışızdır. ﴿٤﴾ Gerçekten bu Kur'an en doğru olan yola götürür ve iyi işler yapan müminler için büyük bir mükâfat olduğunu ve ahirete inananlar için elem dolu bir azap hazırladığımızı müjdeler. ﴿٥-١٠﴾ İnsan hayra dua eder gibi şerre dua eder. İnsan çok aceledir. ﴿١١﴾ Biz geceyi ve gündüzy (kudretimizi gösteren) iki âlâmet yaptık. Rabbinizden lütf isteyesiniz, yılların sayısını ve hesabını bilirsiniz diye gece âlametini giderip gündüz âlametini aydınlatıcı kıldık. İşte biz her şeyi açıkça anlattık. ﴿١٢﴾ Her insanın amelini boynuna yükledik. Kıyamet günü kendisine, açılmış olarak karşılaacağı bir kitap çıkaracağız. ﴿١٣﴾ "Oku kitabımı! Bugün hesap sorucu olarak sana nefsin yeter" denilecektir. ﴿١٤﴾ Kim doğru yolu bulmuşsa, ancak kendisi için bulmuştur; kim de sapmışsa kendi aleyhine sapmıştır. Hiçbir günahkâr, başka bir günahkârın günah yükünü yüklenmez. Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz. ﴿١٥﴾ Biz bir memleketi helâk etmek istediğimizde, onun refah içinde yaşayan şımarık elebaşlarına (itaati) emrederiz de onlar orada kötülük işlerler. Böylece o memleket hakkındaki hükmümüz gerçekleşir de oranın altını üstüne getiririz. ﴿١٦﴾ Nuh'tan sonra da nice nesilleri helak ettik. Kullarının günahlarını hakkıyla bilici ve görücü olarak Rabbin yeter. ﴿١٧﴾</p>	<p>عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُذْتُمْ عُنَدَنَا وَعَجَلْنَا بِهِمْ لِكُلِّ فِرْعَوْنَ خَيْرًا ﴿٤﴾ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِينَ مِنْ أَوْفَىٰ دَرَجَاتِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ يَتْلُونَ الشَّالِحَاتِ أَنْ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٦﴾ وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٧﴾ وَيَذَرُ الْإِنْسَانُ بِالْغَيْبِ الْكَلِمَةَ وَالْإِنْسَانُ لَشَكُورٌ ﴿٨﴾ وَعَجَلْنَا أَلِيلَ وَالنَّهَارَ أَنْتَيْنِ فَمَهْوَاً أَيْةَ الْآيِلِ وَعَجَلْنَا أَيْةَ النَّهَارِ مُنِيرَةً لِنُبَيِّنُوا لِقَوْمٍ رَبِّكُمْ وَنَلْعَلُّهُمْ عَذَابَ النَّارِ وَالْحِسَابِ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصَلْنَا فَفَصِيلًا ﴿٩﴾ وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلَمْنَاهُ طَائِفًا مِمَّا عُرُوجَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْهُ مُشَوَّرًا ﴿١٠﴾ أَفَرَأَىٰ كِتَابًا كُنْهِ بِتَفْسِيحِ النَّوْمِ عَلَيَّكَ حَسِيبًا ﴿١١﴾ مَنْ أَمْتَدَىٰ قَائِمًا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ حَمَلٌ قَائِمًا يَجِلُّ عَلَيَّهَا وَلَا تَرَىٰ وَادِيًا يَدْرُ الْخَرْنَ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٢﴾ وَإِذَا أَرَادْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمْرًا مُزْجِبًا فَتَسْفُوهَا فِيهَا مَعَقٌ عَلَيَّهَا الْقَوْلُ فَدَعَّرْنَاهَا تَدْعَرًا ﴿١٣﴾ وَكَمْ أَمْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكُنْ بِرَبِّكَ بُدُوبَ عِبَادِهِ خَيْرًا تَصْبِيرًا ﴿١٤﴾</p>
--	--

Görsel 2.1: Kur'an okumak dinimizin emrettiği ibadetlerden biridir.

“Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler. Ahirete inananlara gelince, onlar için de elemli bir azap hazırlamışızdır.”

İsra suresi, 9-10. ayetler.

Kur'an-ı Kerim, Allah (cc) tarafından gönderilen son ilahi kitaptır. Hz. Muhammed'in (sav) tebliğ ettiği bu kitap, kıyamete kadar geçerli olmak üzere insanlığın kurtuluşu için gönderilmiştir. Kur'an'da anlatılanları bilmek, anlamak ve uygulamak için onu okumalı, okunmasını sağlamalıyız.

Kur'an okumak dinimizin emrettiği ibadetlerden biridir. Bu nedenle Kur'an'ı okumamız, anlamamız ve okunduğunda onu dikkatle dinlememiz gerekir. Allah (cc) “... Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyunuz...”⁽¹⁾ ayetiyle Kur'an okumamızı emretmiştir. “...Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku!”⁽²⁾ buyurarak Kur'an'ı doğru, güzel ve anlayarak okumamızı istemiştir. Bir başka ayette Rabbiniz “Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.”⁽³⁾ buyurarak Kur'an'ı saygıyla dinlememizi emretmiştir.

Değerlendirelim

“...Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyunuz...” ayet mealiyle verilmek istenen mesajı arkadaşlarınızla konuşunuz.

Müzzemmil suresi, 20. ayet.

(1) Müzzemmil suresi, 20. ayet.

(2) Müzzemmil suresi, 4. ayet.

(3) Araf suresi, 204. ayet.

Peygamberimiz bizi Kur'an okumaya ve onunla amel etmeye teşvik etmiştir. Özellikle sahabelerden Kur'an'ı ezberlemelerini istemiştir. Onu okumalarını ve onunla amel etmelerini isteyerek⁽¹⁾ bu kimselere okudukları Kur'an'ın her harfi için on sevap verileceğini şöyle müjdeler: **“Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır...”**⁽²⁾

Allah kelamı olan Kur'an-ı Kerim, sözlerin en üstünü ve en güzelidir. Onu öğrenen ve öğretenler de insanların en hayırlısıdır. Hz. Peygamber (sav) **“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğreteninizdir.”**⁽³⁾ buyurmuştur. Bir diğer hadisinde ise Kur'an'ı güzel okuyanları şöyle müjdelemiştir: **“Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı zorlanarak okuyan kimseye de iki kat sevap vardır.”**⁽⁴⁾

Öncelikle Kur'an'ı okumayı öğrenmeli, ardından Kur'an'da bildirilen emir ve yasaklara uymalıyız. Aksi takdirde hayat kılavuzu olan Kur'an'ı okuyup anlamadan kulluk görevini tam olarak yerine getirmemiz mümkün değildir. Öyleyse Kur'an **“Yaratan Rabb'inin adıyla oku!”**⁽⁵⁾ emrine uyularak O'nun adıyla ve O'nun için okunmalıdır.

Kur'an'ı doğru ve güzel okumanın ilk adımı harflerin mahreçlerine uygun telaffuz edilmesidir. Harflerin doğru telaffuzu, kelimelerin ve ayetlerin dolayısıyla Kur'an'ın doğru okunmasını ve doğru anlaşılmasını sağlayacaktır.

Yazalım

Kur'an-ı Kerim'in doğru okunması ve anlaşılması ne demektir? Düşüncelerinizi kısa cümlelerle aşağıya yazınız.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Görsel 2.2: Çocuk yaşta Kur'an öğrenmenin en önemli kazanımı, Kur'an'ın küçük yaşta daha kolay öğrenilebiliyor olmasıdır.

(1) Ahmet b. Hanbel, Müsned, c. III. s. 436.

(2) Tirmizi, Fedâilü'l-Kur'an, 16.v

(3) Buhari, Fedâilü'l-Kur'an, 21.

(4) Buhari, Tevhid, 52; Müslim, Müsafirin, 243.

(5) Alak suresi, 1. ayet.

1. Harfler ve Özellikleri

1.1. Harfler ve İsimleri

Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her birine harf denir. Kur'an "elifba" ismi verilen Arap harfleriyle yazılmıştır. Çünkü Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiştir. Arap alfabesi 28 harften oluşmaktadır.

Ancak ل ve ا harflerinin bir araya gelmesiyle oluşan لا de ayrı bir harf olarak kullanılmaktadır. Yalnız alfabede gösterilmemiştir. Bu harfler sağdan sola doğru yazılmaktadır.

Görsel 2.3: Harfleri yazarak öğrenmek, öğrenmede kalıcılığı sağlar.

Kur'an harfleri şöyledir:

ج	ث	ت	ب	ا
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
		ي	و	هـ

Yazalım

Aşağıdaki tabloda bazı harflerin yerleri boş bırakılmıştır. Arap alfabesinin dizilişine göre boş bırakılan yerlere **ص ح ق ذ ت ظ س و م** harflerinden uygun olanlarını yazınız.

ج	ث	.....	ب	ا
ر	.....	د	خ	.....
ض	.....	ش	.....	ز
فا	غ	ع	.....	ط
ن	.....	ل	ك	.....
		ي	.....	ه

1.2. Harflerin Yazılışları

Kur'an harflerinin kelime içindeki yerine göre yazılış biçimleri değişiklik gösterebilir. Bazı harfler, kendinden önceki ve sonraki harfe bitiştirilerek yazılır. Bazı harfler ise kendinden sonraki harfle bitişmez ve tek başına yazılır. Bir harf, kelime içinde dört durumda ve yazılışta bulunur:

Sonda	Ortada	Başta	Tek Başına
ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش

Sonda	Ortada	Başta	Tek Başına
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
ه	ه	ه	ه
و	و	و	و
ي	ي	ي	ي

Bilgi Kutusu

اد ذ ر ز و harfleri kendinden sonraki harfe hiçbir zaman bitişmez.

Yazalım

Sağ sütunda verilen harfleri birbirine bitiştirerek yazınız. Sol sütunda bitişik verilen harfleri ise ayırarak yazınız.

كتب ← ك ت ب	ب د ل ← ب د ل
..... ← نصر	..... ← عمل
..... ← خلق	..... ← ضحك
..... ← رزق	..... ← سبت
..... ← طهر	..... ← قمر
..... ← حمل	..... ← ورث
..... ← كرم	..... ← عجز
..... ← قمر	..... ← ادب

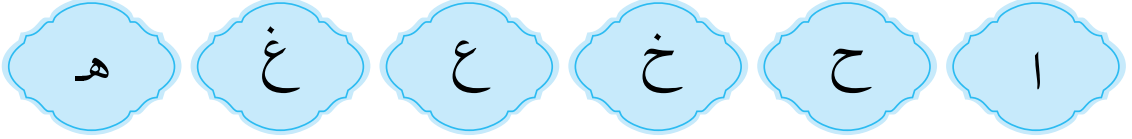

1.3. Harflerin Mahreçleri

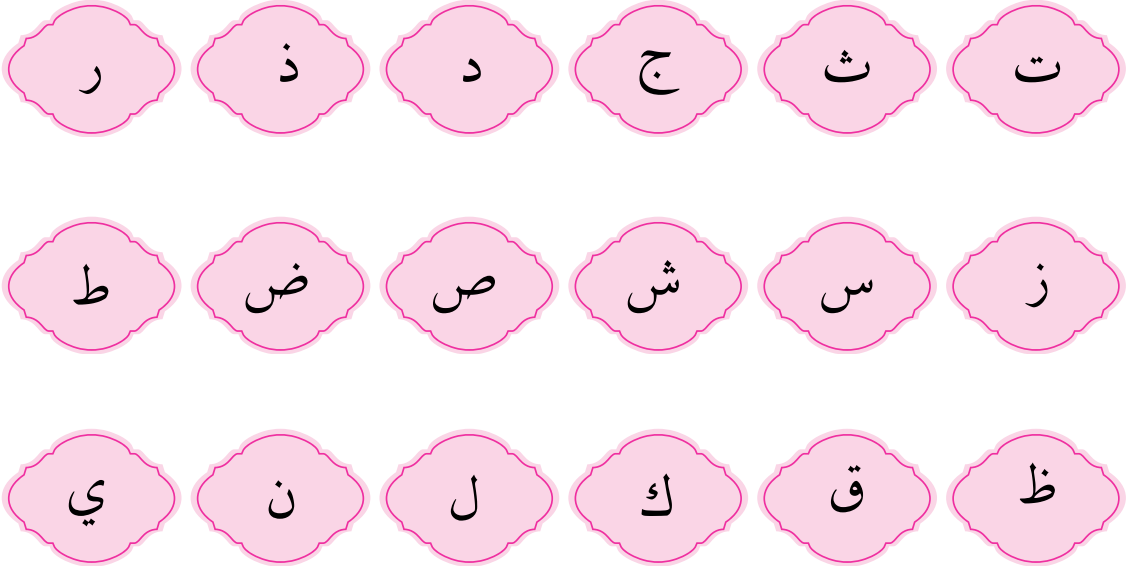
Sözlükte çıkış yeri anlamına gelen mahreç, seslendirilen harflerin çıkış yerleri demektir. Her dilde olduğu gibi Arap harflerinin de kendine özgü mahreçleri vardır. Kur'an'ı doğru okuyabilmek için harfleri, mahreçlerine uygun bir şekilde telaffuz etmek gerekir.

Arap harflerinin çıkış yerleri boğaz, dil ve dudak olmak üzere üç ana bölgede toplanır.”⁽¹⁾

a. Boğaz Harfleri: Boğazdan çıkan harflerdir, altı tanedir.

b. Dil Harfleri: On sekiz tanedir. Diş / damak bölgesinden çıkan harflerdir.

c. Dudak Harfleri: Dört tanedir.

Bilgi Kutusu

Türkçedeki “p” ve “ç” gibi bazı harflerin sesleri Arapçada olmadığı gibi Arapçadaki ث خ ض ذ ظ ع gibi bazı harflerin sesleri de Türkçede yoktur.

(1) Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim Tecvidi, s. 59.

Değerlendirelim

Aşağıdaki harf gruplarını öğretmeninizden veya sesli bir materyalden dinledikten sonra bu harflerin telaffuzları arasındaki farkları belirtiniz.

1.4. İnce ve Kalın Sesli Harfler

Kur'an harflerinin bir kısmı kalın, bir kısmı ince olmak üzere iki kısma ayrılır. ج harfi ise kelime içindeki duruma göre bazen kalın bazen ince okunur.

• ا ب ت ث ج د ذ ز س ش ف ك ل م ن ه و ي harfleri ince sesle okunur.

• خ ص ض ط ظ غ ق harfleri kalın sesle okunur.

• ع ve ح harfleri ise kalına yakın bir sesle okunur.

Okuyalım

Arap alfabesindeki harfleri okuyarak sesinizi kaydediniz. Daha sonra kaydettiğiniz sesinizi dinleyiniz. Kalınlık ve incelik bakımından yanlış telaffuz ettiğiniz harfleri kitap üzerinde işaretleyiniz. Harfleri doğru telaffuz edinceye kadar bu işlemi tekrarlayınız.

2. Harflerin Okunuşu

Kur'an-ı Kerim alfabesi sessiz harflerden oluşur. Bu sessiz harfler "hareke" adı verilen işaretlerle seslendirilir. Bu işaretler harflerin üstünde veya altında bulunur. Harflerin sesli okunmasını sağlayan üç hareke vardır. Bunlar üstün, esre ve ötre dir.

2.1. Harekeler: Üstün, Esre, Ötre

Arap alfabesinde harflerin okunmasını sağlayan üç işaret bulunmaktadır. Hareke adı verilen bu işaretler üstün, esre ve ötre olarak isimlendirilir.

Üstün: Harfin üstüne konulan yatık bir çizgidir (◡). Bu hareke üzerinde bulunduğu ince harfleri “e”, kalın harfleri “a” sesiyle okutur. Bu harekeye Arapçada fetha da denir. Örneğin **صَدَقَ** kelimesini okurken kalın harflerden olan **ص** ve **ق** harfleri “صَ (sa)” ve “قَ (ga)” şeklinde “a” sesiyle okunur. İnce harflerden olan **د** harfi ise “de” şeklinde “e” sesiyle okunur. Harflerin üstün ile yazılışı aşağıda gösterilmiştir. Bunları inceleyiniz ve “üstün” harekesine göre seslendirerek okuyunuz.

جَ	ثَ	تَ	بَ	أَ
رَ	ذَ	دَ	خَ	حَ
ضَ	صَ	شَ	سَ	زَ
فَ	غَ	عَ	ظَ	طَ
نَ	مَ	لَ	كَ	قَ
		يَ	وَ	هَ

Yazalım

Aşağıda ayrı yazılan harfleri, örnekte olduğu gibi bitiştirerek yazınız ve üstün harekesiyle seslendirerek okuyunuz.

أ	خ	ذ	ك	ت	ب	ح	ك	م	و	ه	ب
أَخَذَ			كَتَبَ			حَكَمَ			وَهَبَ		
ن	ز	ل	ض	ر	ب	ش	غ	ل	ط	ل	ب
.....			.....			.....			.....		
ل	م	ع	ه	ج	ر	ق	ص	د	ش	ك	ر
.....			.....			.....			.....		
ث	ب	ت	ذ	ك	ر	ع	ق	د	غ	ف	ر
.....			.....			.....			.....		
و	ع	د	ي	د	ك	ق	ر	أ	خ	ل	ق
.....			.....			.....			.....		

Esre: Harfin altına konulan yatık bir çizgidir (◌̣). Bu hareke altında bulunduğu ince harfleri “i”, kalın harfleri “ı” sesiyle okutur. Bu harekeye Arapçada kesre denir. Örneğin **قَدِمَ** kelimesi, **ق** harfi kalın olduğu için “ı” sesiyle (gı), **م** harfi ince olduğu için “i” sesiyle (mi) okunur. Harflerin esre ile yazılışı aşağıda gösterilmiştir. Aşağıdaki harfleri esre işaretiyle seslendirerek okuyunuz.

جِ	ثِ	تِ	بِ	اِ
رِ	ذِ	دِ	خِ	حِ
ضِ	صِ	شِ	سِ	زِ
فِ	غِ	عِ	ظِ	طِ
نِ	مِ	لِ	كِ	قِ
		يِ	وِ	هِ

Yazalım

Aşağıda ayrı yazılan harfleri örneklerde olduğu gibi bitiştirerek yazınız ve harekesine uygun seslendirerek okuyunuz.

ع	لِ	مَ	حَ	دِ	ثَ	وَ	سِ	عَ	فَ	هِ	مَ
عَلِمَ				حَدِثَ			وَسِعَ			فَهِمَ	
قَ	دِ	مَ	أَ	زِ	فَ	ضَ	مِ	نَ	وَ	ظِ	فَ
.....				.....			.....			.....	
وَ	رِ	ثَ	مَ	لِ	كَ	حَ	سِ	بَ	نَ	سِ	يَ
.....				.....			.....			.....	
قَ	بِ	لَ	أَ	ثِ	مَ	غَ	نِ	مَ	رَ	ذِ	لَ
.....				.....			.....			.....	
رَ	كِ	بَ	لَ	بِ	سِ	بَ	رِ	حَ	مَ	لِ	كِ
.....				.....			.....			.....	
جَ	دِ	رَ	حَ	مِ	دَ	نَ	عِ	مَ	فَ	تِ	لَ
.....				.....			.....			.....	

Ötre: Harflerin üzerine konulan (ُ) işaretidir. Bu hareke üzerinde bulunduğu ince harfleri “u - ü” arasında bir sesle, kalın harfleri ise “u” sesi ile okutur. Bu harekeye Arapçada damme denir. Harfin üstüne ُ şeklinde yazılır. Örneğin قُبُلْ kelimesinde قُ harfi kalın olduğu için “u” sesiyle (gu), بُ harfi ince olduğu için “ü” sesiyle (bü) okunur. Harflerin ötre ile yazılışı aşağıda gösterilmiştir. Aşağıdaki harfleri ötre işaretiyle seslendirerek okuyunuz.

جُ	ثُ	تُ	بُ	أُ
رُ	ذُ	دُ	خُ	حُ
ضُ	صُ	شُ	سُ	زُ
فُ	غُ	عُ	ظُ	طُ
نُ	مُ	لُ	كُ	قُ
		يُ	وُ	هُ

Yazalım

Aşağıda ayrı yazılan harfleri örneklerde olduğu gibi bitiştirerek yazınız ve harekesine uygun seslendirerek okuyunuz.

ب	ر	ق	ق	ل	خ	ر	ف	غ	ب	ت	ك
قَرَب			خُلِقَ			غُفِرَ			كُتِبَ		
ل	ث	م	د	م	ص	ر	ث	ك	ن	س	ح
.....			.....			.....			.....		
ر	م	أ	ل	ع	ج	ل	س	ر	ب	ه	ي
.....			.....			.....			.....		
ح	ت	ف	د	ن	س	ب	ث	ك	س	د	ق
.....			.....			.....			.....		
م	ل	ق	م	ظ	ع	ف	ع	ض	ق	ز	ر
.....			.....			.....			.....		
ك	ل	م	ح	ل	ص	ل	ب	ق	م	ل	ع
.....			.....			.....			.....		

2.2. Cezm (Sükûn)

Cezm, üzerinde bulunduğu harfin harekesiz okunmasını sağlayan ve “◌ْ” şeklinde yazılan bir işarettir. Örneğin üstünlü ل harfi ile cezmlı م harfi birleşince لَمْ şeklinde okunur. Cezm aynı zamanda iki harfi birbirine birleştirmeye, birlikte okutmaya yarar. Cezmle yazılmış aşağıdaki örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

مَنْ	هُمْ	أَوْ
بَعْدَ	أَنْتَ	كَيْفَ
يُبْصِرُ	كُنْتُمْ	أَنْتُمْ
لَمْ يَلِدْ	عَلَيْهِمْ	أَنْعَمْتَ
الْحَمْدُ	نَحْنُ	أَرَأَيْتَ
الْكَوْثَرَ	أَنْفُسَهُمْ	نِعْمَ
كَيْدَهُمْ	أَلَمْ تَرَ كَيْفَ	إِنْ كُنْتُمْ
وَنَسْتَغْفِرُكَ	يَجْعَلُ	لَمْ تُنذِرْ

Okuyalım

Aşağıda Kadir suresinde yer alan cezmlı harfleri örnekte olduğu gibi yuvarlak içine alarak sureyi okuyunuz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢
لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ ٥

2.3. Şedde

Üzerinde bulunduğu harfin iki defa okunmasını sağlayan işarete denir. Harfin üzerine (ـّ) şeklinde yazılır. Şeddeli harf aslında iki harftir. Bunlardan birincisi cezmlı ikincisi ise harekelidir. Örneğin حَقٌّ şeklinde yazılan kelime حَقَّ şeklinde okunur. Şeddenin yer aldığı aşağıdaki örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

لَعَلَّ	كَذَّبَ	عَلَّمَ	يَمُدُّ
وَمِنْ شَرِّ	ثُمَّ	جَنَّةٌ	أَمَدٌ
تُحَدِّثُ	لَتَرَوُنَّ	رَبِّكَ	فَصَلِّ
لَيَنْصُرَنَّ	سَيِّئَةٌ	تَغْرَبَنَّكُمْ	فَرَحٌ
سَخَّرَلَكُمْ	يُفْضِلُ	فَسَبِّحْ	حَقٌّ

Okuyalım

Aşağıda Nâs suresinde yer alan şeddeli harfleri, örnekte olduğu gibi yuvarlak içine alarak sureyi okumaya çalışınız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ١ مَلِكِ النَّاسِ ٢ إِلَهِ النَّاسِ ٣
 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ٤ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ
 النَّاسِ ٥ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ٦

2.4. Tenvin

Tenvin, kelimenin son harfinin üzerine konulan ve “nun” sesi veren iki üstün “^{ـُنْ}”, iki esre “^{ـُ}” ve iki ötre “^{ـِ}” işarettir.

İki üstün, harfin üzerine yazılır. Yuvarlak ة ve ء dışındaki harflerde | desteği üzerine yazılır. Örnek: (بَاءً)

İki üstün; üzerine geldiği harfi, harf kalın ise “an”, harf ince ise “en” sesiyle okutur.

Örnek: “صَاءً”, “سَاءً”

Görsel 2.4: Yasin suresi, 58. ayet.

Aşağıdaki iki üstünlü kelimeleri okuyunuz ve örnekteki gibi altını çiziniz.

كُتِبَ	لُبْدًا	حَسَنَةً
نَهْرًا	كُفُوًا	رَغْدًا
مَثَلًا	مُؤْمِنًا	ذُرِّيَّةً
عِلْمًا	طَيْرًا	سَرَبًا
نَقْعًا	جَمْعًا	سُجَّدًا
سَبْعًا	ضَبْحًا	أَفِيدَةً
قِرْدَةً	مُصَدِّقًا	قَدْحًا
حُكْمًا	تَوْبَةً	حَبًّا

İki esre: Harfin altına konulur. İnce harfleri “in”, kalın harfleri ise “in-in” arası bir sesle okutur.

Örnek: “صِ”, “سِ”

Aşağıda verilen iki esreli kelimeleri okuyunuz ve örnekteki gibi altını çiziniz.

خُلِقِ	بَدَلِ	مَلِكِ
بِعَجَلِ	خَوْضِ	خُسْرِ
سُنْدِسِ	لَمَزَةِ	كُلِّ أَمْرِ
جَبَلِ	هُمَزَةِ	أَلْفِ
شَهْرِ	يَوْمِئِذِ	وَفَضْلِ
وَنَقْصِ	بِغَضَبِ	مِنْ عَيْنِ
أَحْسَنِ	سُنْبُلَةِ	مِنْ نِعْمَةٍ

İki ötre: Harflerin üzerine konulur. Üzerine geldiği harf kalın ise harfi “un” sesiyle, ince ise “un-ün” arası bir sesle okutur.

Örnek: “ص” “س”

Aşağıda verilen iki ötreli kelimeleri örnekte gösterildiği gibi altını çizerek okuyunuz.

كَرَمٌ	حَمْدٌ	عِلْمٌ
حَقٌّ	نَفْسٌ	أَبٌ
مُطْمَئِنَّةٌ	شَقِيٌّ	رُسُلٌ
فَوَيْلٌ	كُتِبَ	قِيَمَةٌ
سُرْرٌ	أُمَّةٌ	مُحَرَّمٌ
مُسَلَّمَةٌ	وَرَحْمَةٌ	وَرَعْدٌ
عَدْلٌ	مُحْسِنٌ	فَلَهُمْ أَجْرٌ

Okuyalım

Aşağıdaki tenvinli kelimeleri okuduktan sonra iki üstünlü olan kelimelerin bulunduğu kutucuğu “✓”, iki esreli olan kelimelerin bulunduğu kutucuğu “X”, iki ötreli olan kelimelerin bulunduğu kutucuğu ise “-” ile işaretleyiniz.

صُبْحًا	مَرَضٌ	ضَبْحًا	يَوْمَئِذٍ
يُسْرًا	لَنْسَفَعًا	كُلِّ أَمْرٍ	مُطَهَّرَةً
صُحُفٌ	رُؤَيْدًا	مُتَّصِرٌ	حِجْرٍ
ذِكْرِي	زَجْرَةٌ	لُبْدًا	يَوْمٍ
شَهْرٍ	أَحَدٌ	بِغْضٍ	بُكْمٍ
مَكِّيَّةٌ	كُلِّ شَيْءٍ	سُجْدًا	مَثَلًا
ذَرَّةٌ خَيْرًا يَرَهُ	صُحُفًا مُطَهَّرَةً	هُمَزَةً	جَبَلٍ

2.5. Med Harfleri: Elif, Vav, Ya

Med; uzatmak, artırmak demektir. Kur'an alfabesinde kendisinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlayan üç harf vardır. Bu harfler ا, و, ی'dir. Bunlara med harfleri denir. Med harfleriyle okunan harfler, bir elif miktarı uzatılarak okunur. Bir elif miktarı, şehadet parmağını kaldırıp indirinceye kadar geçen süredir.⁽¹⁾ ا, و ve ی harflerinin med harfi olabilmesi için hareketlerinin bulunmaması gerekir.

Örnek: بِى , نُو , تَا

Elif (ا): ا harfi harekesiz olur ve kendinden önceki harfin harekesi üstün (ـَ) olursa ا harfi, med harfi olur ve kendinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlar. Med harfi olan elif ا ince harflerin "e-a" arası geçişli bir sesle, kalın harflerin ise "a" sesiyle uzatılarak okunmasını sağlar. Örneğin كَان kelimesindeki ا harfinin med harfi olmasından dolayı كَان harfi uzatılarak okunur.

Aşağıda verilen örnekleri med harfi olan ا ile uzatarak okumaya çalışınız.

هَآ	مَآ	صَآ	ذَآ
آبَا	بَاتَآ	كَانَآ	قَالَآ
أَنْهَارَآ	أَشْجَارَآ	أَيَّامَآ	رَانَآ
فَاكِهَةٌآ	أَبْوَابَآ	وَاحِدَآ	كِتَابَآ
كِتَابَآ	بِوَاحِدَةٍآ	بَيْنَاتِآ	مِصْبَاحَآ
فَاخَذْنَاَهُمْ	مُعَلِّمَاتِآ	كَرَمَاتِآ	فَتَحْنَا

(1) bk. Davud Kaya, Tecvid Uygulamalı Kur'an Okumayı Öğrenme Rehberi, "Uzatma - med çeşitleri".

Vav (و): و harfi harekesiz, kendisinden önceki harfin harekesi ötreli ء olursa و, med harfi olur ve kendisinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlar. Med harfi olan و kendisinden önceki harf inceyse onu “u - ü” arası bir sesle, kalınsa “u” sesiyle uzatır. Aşağıda verilen örnekleri med harfi olan و ile okuyunuz.

نُورٌ	كُوبًا	فُؤ	ذُؤ
قُبُورٌ	وُجُوهٌ	قُلُوبٌ	يُوسُفُ
يُنْفِقُونَ	قَتَلُوهُ	وَنَتُوبُ	غَافِلُونَ
مَجْمُوعَةٌ	وَرَسُولُهُ	مُفْلِحُونَ	غَفُورٌ
يُؤْمِنُونَ	لَا يُبْصِرُونَ	مُقَمَّحُونَ	يَزْجُونَ
فَهُمْ غَافِلُونَ	تُؤْفَكُونَ	يُوقِنُونَ	مَغْضُوبٍ

Ya (ى): ى harfi harekesiz olur ve kendisinden önceki harf de esre (ـ) ile harekelenmiş olursa ى harfi, med harfi olur ve kendinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlar. Bu durumda ى kendisinden önceki harf inceyse onu “i” sesiyle, kalınsa “ı” sesiyle uzatır. Aşağıda verilen örnekleri med harfi olan ى ile okuyunuz.

قى	بى	لى	فى
بنى	فمى	أخى	أبى
بصيرٌ	علیمٌ	كریمٌ	سعیدٌ
مَا يَأْتِيهِمْ	مُكْرَمِينَ	إِمَامٍ مُّبِينٍ	أَيْدِيهِمْ
جَحِيمٌ	كُنْتُمْ صَادِقِينَ	مُنزَلِينَ	مِنْ نَخِيلٍ
أَبَابِيلَ	سَمِيعٌ	الَّذِينَ	الْيَمِّ
إِبْلِيسَ	قَدِيرٌ	إِسْرَائِيلَ	الَّذِي

Okuyalım

Aşağıda Nisa suresinin ilk beş ayeti verilmiştir. Ayetlerde yer alan med harflerini örneklerde olduğu gibi yuvarlak içine alarak gösteriniz ve sureyi okumaya çalışınız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝
وَأْتُوا
الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝
وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ آذَنُ أَلَّا تَعُولُوا ۝
وَأْتُوا النِّسَاءَ صِدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا
فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيًّا ۝
وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ
لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

2.6. Vav ve Ya Şeklinde Yazılan Elif

| harfi kelime içinde üç şekilde yazılır. Bu yazım şekillerine Kur'an-ı Kerim'de de rastlamak mümkündür.

1. | harfi genellikle normal şekliyle (ا) yazılır.

Örnek: كَان

2. | harfi bazen و şeklinde yazılır.

Örnek: صَلَوَةٌ

3. | harfi bazen de ي şeklinde yazılır.

Örnek: عَلِيٌّ

Görsel 2.5: Med harfleri üç tanedir.

Aşağıda | harfinin kelime içindeki yazılış durumlarını gösteren çeşitli örnekler verilmiştir. Verilen örnekleri | harfinin kelime içindeki yazılış biçimlerini dikkate alarak med harfi olan و ve ي şeklinde yazılan |'e dikkat ederek okuyunuz.

صَلَوَاتٌ	وَلَدَانٌ	كَانَ	كِتَابٌ	قَالَ
نَجْوَةٌ	مِشْكُوَةٌ	مَنْوَةٌ	غَدْوَةٌ	زَكْوَةٌ
فَصَلَّى	إِشْتَرَى	كُبْرَى	عَسَى	تَعَالَى
يَتَمَنَّى	يُوحَى	مُوسَى	حَيَوَةٌ	عَلَى

Okuyalım

Aşağıda Leyl suresinin 1-9. ayetleri verilmiştir. Verilen bu ayetlerde **ى** şeklinde yazılan harflerini yuvarlak içine alarak okuyunuz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ١ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ٢ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ٣
 إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ٤ فَاَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ٥ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ٦
 فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى ٧ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ٨ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ٩

2.7. Uzatma (Âsar-Çeker) İşareti

Kur'an alfabesinde bazı durumlarda harflerin altına veya üstüne uzatma işareti konulur. Harflerin üstüne konulan uzatma işaretine âsar, (—) altına konulan uzatma işaretine ise çeker (—) denir. Kur'an'da bu işaretlerin olduğu harfler uzatılarak okunur.

Aşağıdaki kelimeleri âsar ve çeker işaretlerine dikkat ederek telaffuz ediniz.

أَخِرَةٌ	قُرْآنٌ	رَحْمَنِ	اللَّهُ
إِلَهُ	سُلَيْمِنُ	أَمَنْ	أَتَيْنَا
مِثْلَهُ	أَذَانِهِمْ	إِسْمَاعِيلَ	إِبْرَاهِيمَ
وَلَكِنْ	أُولَئِكَ	وَكُتُبِهِ	وَرُسُلِهِ
بِهَذَا	ذَلِكَ	أَمِينَ	آيَاتُ

Yazalım

Kitabınızın “Yüzünden Okunacak Sureler” veya “Ezberlenecek Dualar” bölümünden âsar ve çeker işaretinin kullanıldığı birkaç cümle bulup örnekteki gibi yazınız.

1. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

2. ....

3. ....

4. ....

3. Okunuşla İlgili Özel Durumlar

3.1. Elif Lam Takısının Okunuşu

ا harflerine kamerî harfler denir. Bu harflerden biriyle başlayan kelimelerin başına ا takısı gelirse ل harfi, cezmler okunur. Aşağıda kamerî harflerle verilen örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

Örnek	Kamerî harf	Örnek	Kamerî harf
الْفُرْقَانُ	ف	الْأَمْرُ	ا
الْقَمَرُ	ق	الْبَاطِنُ	ب
الْكَوْثَرُ	ك	الْجَنَّةُ	ج
الْمُهَيْمِنُ	م	الْحَمْدُ	ح
الْهُدَى	ه	الْخَالِقُ	خ
الْوَاسِعُ	و	الْعَلِيمُ	ع
الْيَمِينُ	ي	الْغَفُورُ	غ

ت ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن harflerine şemsî harfler denir. Bu harflerin biriyle başlayan kelimelerin başına ل takısı gelirse ل harfi okunmaz. ل'dan sonraki harf, şeddeli okunur. Aşağıda şemsî harflerle verilen örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

Örnek	Şemsî harf	Örnek	Şemsî harf
الشَّمْسُ	ش	التَّوْبَةُ	ت
الصَّالِحَاتُ	ص	الثَّوَابُ	ث
الضَّفَادِعُ	ض	الدُّنْيَا	د
الطَّارِقُ	ط	الذِّكْرُ	ذ
الظَّاهِرُ	ظ	الرَّحْمَنُ	ر
الَّيْلُ	ل	الزَّكْوَةُ	ز
النَّعِيمُ	ن	السَّاعَةُ	س

Okuyalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz. ل | takısındaki ل harfinin okunmadığı kelimelerin bulunduğu kutucuğu “✓”, ل harfinin okunduğu kelimelerin bulunduğu kutucuğu “X” ile işaretleyiniz.

وَالْحِجَارَةُ	مِنَ السَّمَاءِ	الْكِتَابُ
الْأَنْهَارُ	بِالْكَافِرِينَ	الزَّكْوَةُ
السُّفَهَاءُ	وَمِنَ النَّاسِ	الْحَقُّ
الدِّمَاءِ	مِنَ الثَّمَرَاتِ	الضَّلَالَةَ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ	مِنَ الصَّوَاعِقِ	هُمُ الْمُفْسِدُونَ
أَصْحَابُ النَّارِ	التَّوَابُ الرَّحِيمِ	عَلَى الْمَلَائِكَةِ

3.2. Zamir ve Okunuşu

Zamir, ismin yerini tutan kelime türüdür. Kur'an tilavetinde zamirin (هـ) özel okunuşları vardır:

a) Zamirden önceki harf harekeli olursa “هـ” uzatılarak okunur. Aşağıda verilen örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

دَرْسُهُ	أُمُّهُ	دَارُهُ	رَبُّهُ	لَهُ
أَهْلِهِ	خَيْرُهُ	بِهِ	وَكُتُبِهِ	وَرُسُلِهِ

b) Zamirden önceki harf cezmlı olursa “هـ” uzatılmadan okunur. Aşağıda verilen örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

إِلَيْهِ	عَلَيْهِ	مِنْهُ	عَنْهُ
سَلَّمَ	فَبَشَّرَهُ	رَأَتْهُ	كَتَبَتْهُ

c) Zamirden önceki harf harekesiz olursa “هـ” uzatılmadan okunur. Aşağıda verilen örnekleri inceleyiniz ve seslendirerek okuyunuz.

فَعَلُوهُ	أَحْصَيْنَاهُ	عَلَّمْنَاهُ	أَنْزَلْنَاهُ	فِيهِ
بَنِيهِ	كَرَّمُوهُ	أَبِيهِ	عَيْنَاهُ	بَشَّرْنَاهُ

Okuyalım

Aşağıdaki örneklerde uzatılarak okunması gereken zamirin bulunduğu kutucuğa “✓”, uzatılmadan okunması gereken zamirin bulunduğu kutucuğa “X” işareti koyunuz.

رَأَتْهُ	زَوْجَتَهُ	مَالَهُ	أَخِيهِ	مِثْلَهُ
☐	☐	☐	X	✓
ثُلْثَهُ	أَبِيهِ	غَيْرُهُ	كَتَبُوهُ	وَخَدَهُ
☐	☐	☐	☐	☐

3.3. Med-Kasr Kelimeleri

Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin altında med (مد) veya kasr (قصر) kelimeleri yer alır. Med, altında bulunduğu harfin uzatılarak okunacağını, kasr ise altında bulunduğu harfin uzatılmadan okunacağını gösterir.

Örnek: مَسْئُولًا kelimesinde, normalde uzatılmadan okunması gereken ء, altında med olduğu için uzatılarak okunur.

Örnek: أَوْلِيَاكَ kelimesinde, normalde uzatılarak okunması gereken |, altında kasr olduğu için uzatılmadan okunur.

Okuyalım

Aşağıdaki kelimeleri, med (مد) ve kasr (قصر) kurallarına uygun şekilde okuyunuz.

يَقْرَأُونَ	رُؤْسَهُمْ	هُؤُلَاءِ	جَزَاؤَكُمْ	كَانَ يُؤَسِّئًا
-------------	------------	-----------	-------------	------------------

Değerlendirelim

Bakara suresinin ilk 15 ayetini inceleyerek med (مد) ve kasr (قصر) kelimelerinin geçtiği ayetleri bulunuz.

3.4. Okunmayan Elif

| harfi, bazen yazıldığı hâlde okunmaz. Örneğin كَانُوا kelimesindeki birinci ك, | harfinin uzatılmasını sağlar. Fakat kelimenin sonundaki |'in okunuşa herhangi bir etkisi yoktur. Ayrıca اَل takısındaki | kendisinden önce harekeli bir harf geldiğinde okunmaz. Örneğin وَالْحَمْدُ kelimesindeki hemzeden önce harekeli و geldiği için hemze okunmaz. Aynı şekilde, bazı fiillerin geçmiş zaman mastar ve emir kiplerinin başında bulunan vasıl hemzesinden önce harekeli bir harf gelirse | okunmaz.

Örnek: وَاعْبُدْ ، وَاسْتَقْبَالُ ، وَانْكَسِرَ

Okuyalım

Aşağıdaki kelimeleri okuyunuz ve bu kelimelerde okunmayan | harfini örneklerdeki gibi yuvarlak içine alarak belirtiniz.

قَامُوا	قَالُوا	أَمِنُوا	فَرُّوا
بِالْبِرِّ	وَالْحِجَارَةُ	هُمُ الْخَاسِرُونَ	وَالَّذِينَ
وَاسْتَكْبَرَ	الْأَنْهَارُ	فَاتَّقُوا	وَادْعُوا
وَاسْجُدُوا	قُلْنَا اهْبِطُوا	غَيْرِ الْمَغْضُوبِ	عَمِلُوا

3.5. Hurufumukattaa

Sözlükte “kesik harfler” anlamına gelen, bir veya birkaç harften oluşan “hurufumukattaa” Kur’an’da bazı surelerin başlarında bulunur.

Kur’an-ı Kerim’in yirmi dokuz suresinin başında bulunan hurufumukattaanın özel bir okunuş şekli vardır. Örneğin **آلَمْ**; Bakara, Al-i İmran, Ankebut, Rum, Lokman ve Secde surelerinin ilk ayetleri olmak üzere Kur’an-ı Kerim’de altı kez tekrar edilen bu ayetin açılımı şu şekilde okunmaktadır:

أَلِفٌ لَّامٌ مِيمٌ

Görsel 2.6: Elif Lâm Mîm

Kaf suresinin 1. ayeti ise Kur’an-ı Kerim’de bir kez geçer. Bu ayetin açılımı ve okunuşu şöyledir: **قَافٌ → قَاقٌ**

Okuyalım

Aşağıda verilen hurufumukattaa harflerini öğretmeninizle beraber okuyunuz.

آلَمْ

المَّصَّ

الرَّزَّ

الرَّمَّ

كَهَيْعَصَّ

ظَهَّ

طَسَّ

طَسَّ

يَسَّ

صَّ

حَمَّ

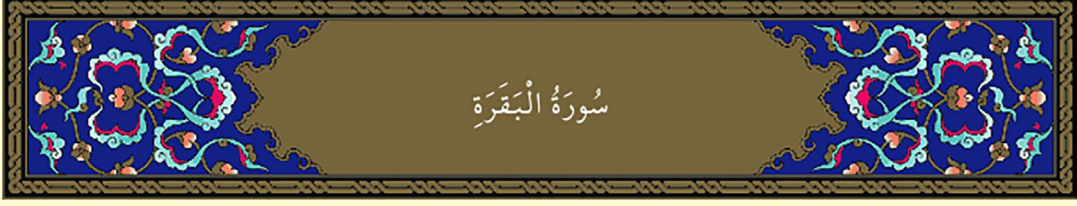
عَسَّقَ

اقَّ

انَّ

Yazalım

Kur'an'da hurufumukattaanın geçtiği sureleri bulunuz. Bu surelerin isimlerini aşağıda numaralandırılmış yerlere yazınız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ۝۱ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝۲ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ
وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝۳ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝۴ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ
رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

Hurufumukattaanın yer aldığı surelerden biri de Bakara suresidir.

1. Bakara	9.	17.	25. ....
2.	10.	18.	26. ....
3.	11.	19.	27. ....
4.	12.	20.	28. ....
5.	13.	21.	29. ....
6.	14.	22.	
7.	15.	23.	
8.	16.	24.	

II. OKUNACAK SURE VE AYETLER

Okuyalım

Bu bölümde Bakara suresinin yüzünden okunacak 1 - 15. sayfaları yer almaktadır.⁽¹⁾ İlgili sayfaları okurken aşağıdaki yöntemleri uygulayınız.

- Yüzünden okuyacağınız sayfaların her bir bölümünü öğretmeninizden veya sesli bir materyalden dinleyiniz.
- Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü öğretmeniniz okuduktan sonra siz de bölüm bölüm tekrar ediniz.
- Sınıfınızda birkaç grup oluşturunuz. Yüzünden okunacak bölümleri grup arkadaşlarınızla okuyunuz. Okumanızı geliştirmek için varsa birbirinizin yanlış okumalarını düzeltiniz.
- Okumanızı geliştirmek için yüzünden okunacak her bir bölümü en az beş defa tekrarlayınız.

Bilgi Kutusu

Bakara suresi, Kur'an-ı Kerim'in kendine mahsus tertip ve üslubu içinde şu ana konuları içermektedir:⁽²⁾

- İslam'ın getirdiği inanç, ibadet ve hayat düzeniyle ilgili temel bilgiler,
- Münafıkların durumu, özellikleri,
- Allah'ın (cc) varlığını ve birliğini gösteren deliller,
- İnsanın yaratılışı, kabiliyetleri, imtihanı,
- İsrailoğulları tarihinin önemli kesitleri,
- Kâmil bir din olan İslam'ın, daha önceki dinlerin evrensel kısmını ihtiva ettiği, buna karşılık onların değişmesi gereken hükümlerini de ıslah ettiği,
- Hz. İbrahim (as) kıssası,
- Kâbe'nin yapılışı ve kible oluşu,
- Din ve vicdan hürriyetini konu edinen dinî hükümler,
- Allah-kul ilişkisi,
- Örnek dualar,
- İrşat (uyarılar),
- Vasiyet, oruç, hac, nikâh, boşama, yetimlik, kumar, faiz ve akitlerin yazılması

(1) Bu bölüm Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan Kur'an-ı Kerim'den alınmıştır. Kur'an-ı Kerim'in orijinaline bağlı kalınarak sayfalar sağdan sola verilmiştir.

(2) Komisyon, Kur'an Yolu, Türkçe Meal ve Tefsir, c. 1, s. 15.

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ ۖ وَمَا كَفَرَ
 سَلِيمٌ ۖ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ
 السِّحْرَ ۖ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ
 وَمَارُوتَ ۖ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا
 نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ
 بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۖ وَمَاهُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
 ۖ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ
 وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١١٢﴾
 وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ
 لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا
 وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٤﴾
 مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ
 أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ
 بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً
 مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾
 وَلَنْ يَتَمَنَّوَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
 وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ سَنَةٍ
 وَمَا هُوَ بِمُزَحَّزِحٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ
 عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى
 وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
 وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾
 وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
 الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾ أَوْكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
 بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ
 مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانْتَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ^ل
 وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا^ج
 جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ^{٨٩}
 بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ^ل
 بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ^ج
 فَبَأُوذُ بَغْضِبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ^{٩٠}
 وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ^ل
 عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
 لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ
 إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ^{٩١} وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ
 ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ^{٩٢}
 وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا^ط
 مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا^ط قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
 وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِئْسَمَا
 يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ^{٩٣}

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ
 أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾
 ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا
 مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط
 وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ
 إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ ج
 فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ط وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ
 عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
 بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ع ﴿٨٦﴾
 وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا
 عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا
 جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ ج
 فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ط
 بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

أَوَّلًا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾
 وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
 إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ
 ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
 فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
 يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً
 قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ
 أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَى مَنْ كَسَبَ
 سَيِّئَةً وَآحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
 هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾
 وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ
 وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ
 وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
 ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ ^ل إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا ^ط
 وَإِنَّا إِن شَاءَ **اللَّهُ** لَمُهْتَدُونَ ^{٧٠} قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ
 لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةً لَا شِئَةَ فِيهَا ^ط
 قَالُوا الْغَنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ^ط فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ^ع ^{٧١}
 وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادْرَأْتُمْ فِيهَا ^ط **وَاللَّهُ** مُخْرِجُ مَا كُنْتُمْ
 تَكْتُمُونَ ^ع ^{٧٢} فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ^ط كَذَلِكَ يُحْيِي **اللَّهُ**
 الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ^ع ^{٧٣} ثُمَّ قَسَتْ
 قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ^ط
 وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ ^ط وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا
 يَشَّقِقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ^ط وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ
اللَّهِ وَمَا **اللَّهُ** بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ^ع ^{٧٤} أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا
 لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ **اللَّهِ** ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ
 مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ^ع ^{٧٥} وَإِذْ الْقَوَالِدِينَ آمَنُوا قَالُوا
 آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيَحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ ^ط أَفَلَا تَعْقِلُونَ ^ع ^{٧٦}

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ
 مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذَا أَخَذْنَا
 مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
 بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ
 مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ
 فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَاهَا
 نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾
 وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبُحُوا بَقَرَةً قَالُوا
 اتَّخِذْنَا هُزُؤًا وَقَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾
 قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَتْ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا
 بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا
 مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ
 إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
 رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ
 خَطَايَاكُمْ^ط وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
 قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
 رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ^ع ﴿٥٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْقَى
 مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ^ط فَانفَجَرَتْ
 مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا^ط قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ^ط كُلُوا
 وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ^ط وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾
 وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا
 رَبَّكَ^ط يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا
 وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا^ط قَالَ آتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَى
 بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ إِهْبَطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ^ط
 وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا^{مد} بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ^ط
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ^ط وَيَقْتُلُونَ
 النَّبِيْنَ بَغِيْرِ الْحَقِّ^ط ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ^ع ﴿٦١﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
 يُدَبِّجُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ
 مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ
 وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَى
 أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾
 ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾
 وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾
 وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
 بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَى بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
 ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
 التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى
 الْجَهَنَّمَ فَاخَذْتُمْ الصَّاعِقَةَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ
 مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ
 الْعَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
 مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ
 هُدَايَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾
 يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا
 بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ وَأَمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ
 مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا
 بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ
 بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
 وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ
 وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾
 وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾
 الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾ يَا بَنِي
 إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ
 عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا
 وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوا
 أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
 بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۗ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝ ٣٠ وَعَلَّمَ آدَمَ
 الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ
 هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ ٣١ قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا
 مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝ ٣٢ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ
 بِأَسْمَائِهِمْ ۖ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي
 أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ
 تَكْتُمُونَ ۝ ٣٣ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا
 إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ ٣٤ وَقُلْنَا يَا آدَمُ
 اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا
 تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ ٣٥ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ
 عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ۖ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ
 عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝ ٣٦ فَتَلَقَىٰ
 آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ ٣٧

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
 تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ
 رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا
 وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾ إِنَّ اللَّهَ
 لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا
 فَامَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
 وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا
 يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ
 إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
 مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
 فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ
 بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
 يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَ
 لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ
 فَسَوَّيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ
 اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٧﴾ صُمُّ بُكُمْ
 عُمَى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
 وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ
 حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ
 أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ
 قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي
 خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١١﴾ الَّذِي
 جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا
 وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
 فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا
 النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ
 لَا يُؤْمِنُونَ ٦ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى
 أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٧ وَمِنَ النَّاسِ
 مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ٨
 يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ
 وَمَا يَشْعُرُونَ ٩ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
 وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٠ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ١١ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
 لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ١٢ أَلَا إِنَّهُمْ
 هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ١٣ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
 آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ١٤ أَلَا إِنَّهُمْ
 هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ١٥ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ
 آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ
 إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤْنَ ١٦ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ
 فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ١٧ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ
 بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ١٨

1. Bakara Suresi 1-15. Sayfalar

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ نَكْتُبْكَ فِي الْقُرْآنِ حَكِيمًا
 أَنَّكَ لَا يَأْتِيكَ الْغَيْبُ بِشَيْءٍ
 مِّنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ
 أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
 وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
 وَمِمَّا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ
 هُمْ يُوقِنُونَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
 عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ

وَهِيَ مِائَتَانِ وَسِتُّ وَتَمَانُونَ آيَةً

III. EZBERLENECEK DUALAR, SURELER VE ANLAMLARI

1. Kur'an'ı Anlayarak Okumanın Amacı

Kur'an-ı Kerim, insanlar için bir rahmet ve hidayet kaynağıdır. O; okunması, anlaşılması ve yaşanması için gönderilen ilahi bir kitaptır. Bunun gerçekleşebilmesi ise ancak insanın Kur'an'ı okuyup anlaması ile mümkündür. Zira insan anlayamadığı bir şeyi uygulayamaz. Yüce Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'i anlaşılması için gönderdiğini bir ayette şöyle ifade eder: **“Bu Kur'an, ayetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır.”**⁽¹⁾

Kur'an okunması için gönderilmiş, anlaşılın diye de kolaylaştırılmıştır. Kur'an'da Kamer suresinin 32. ayetinde bu konu şöyle ifade edilir: **“Andolsun ki biz Kur'an'ı, anlaşılıp öğüt alınması için kolaylaştırdık. O hâlde düşünüp öğüt alan yok mu?”**

Kur'an inanç, ibadet ve ahlak ile ilgili pek çok konuda bilgiler verir. Örneğin Allah'a (cc), meleklerle, peygamberlere, kitaplara ve ahirete iman etmekle ilgili en temel bilgileri Kur'an-ı Kerim ortaya koyar. Kur'an, ibadet konusunda da temel kaynaktır. Nasıl ibadet edileceğini Kur'an'dan ve Hz. Muhammed'in (sav) sözleri ile uygulamalarından öğreniriz. İbadetler, insanın iyiliği içindir ve insanın güzel bir hayat sürmesine vesile olur. Kur'an'da, Allah'ın (cc) insanı yarattığı ve ona çeşitli imkânlar verdiği açıklanır. Bunun karşılığında da insanın Allah'ı (cc) tanıyıp O'na iman ve ibadet etmesi gerektiği bildirilir.

Görsel 2.7: Kur'an kalplere şifadır.

Kur'an'da insanın kendisine ve çevresine karşı sorumlulukları da dile getirilir. Allah (cc), yaptığımız her işte güzel ahlaklı olmamızı ister ve buna uygun davranışlarda bulunmamızı öğütler. Bir ayette şöyle buyrulur: **“Doğrusu Kur'an, sana ve toplumuna bir öğüttür. İleride ondan sorumlu tutulacaksınız.”**⁽²⁾ Diğer taraftan insan, kendisi ve yaratılışı ile ilgili bilgi sahibi olmak ister. İnsan, hayatın amacı ve ölümden sonra ne olacağı gibi hususlarda sürekli sorular sorar. İşte bu ve benzeri soruların cevaplarını bulabileceğimiz tek kaynak Kur'an'dır.

Kur'an'ı **“Yaratan Rabb'inin adıyla oku!”**⁽³⁾ emrine uyarak O'nun adıyla okumalıyız. Kur'an okuyan insan, hayat, evren, varlıklar konusunda bilgi sahibi olur, davranışlarındaki ölçü ve ilkeler

(1) Sad suresi, 29. ayet.

(2) Zuhruf suresi, 44. ayet.

(3) Alak suresi, 1. ayet.

hakkında gerekli bilgiye ulaşır. Bu nedenle Kur'an'ı anlayarak tane tane okumalıyız. Onun rehberliğinden yararlanabilmek için okuduğumuz ayet ve surelerin içeriğini doğru anlamaya çalışmalıyız. Kur'an'da bildirilen emirlere uymalı ve Kur'an'ın yasakladığı şeylerden kaçınmalıyız. Kur'an'ı okuyup anlamadan İslam'ı doğru ve tam olarak yaşamamız mümkün değildir. Kur'an'dan uzak yaşayanlar iman-küfür, helal-haram ve sevap-günah kavramlarını karıştırır ve Allah'ın (cc) koyduğu sınırları ayıramaz. Allah (cc) bu konuda bizleri uyararak şöyle buyurmaktadır: **“Kim Rahman'ın mesajından uzak yaşarsa yanından ayrılmayan bir şeytani ona musallat ederiz. Şüphesiz bu şeytanlar onları doğru yoldan alıkoyarlar da onlar, kendilerinin hâlâ hidayette olduklarını sanırlar.”**⁽¹⁾

Değerlendirelim

Kur'an-ı Kerim; İslam dininin iman, ibadet ve ahlak gibi konularında emir, yasak ve öğütlerini öğrenmek için başvuracağımız ilk kaynaktır. Bunun nedenini arkadaşlarınızla tartışınız.

2. Kur'an'ı Ezberlemenin İlkeleri ve Yöntemleri

Kur'an-ı Kerim ayet ayet, sure sure 23 yıl gibi bir sürede indirilmiştir. Peygamberimiz indirilen Kur'an ayetlerini hemen ezberlemiştir. Daha sonra bu ayetleri sahabeden bazılarına ezberletmiş ve vahiy kâtiplerine de yazdırmıştır. Ayrıca Peygamberimiz her yıl ramazan ayında, Kur'an-ı Kerim'in o ana kadar indirilmiş ayetlerini Cebrail'e (as) okumuştur. Cebrail de (as) ona okumuş, Peygamberimiz de okunanları takip etmiştir. “Mukabele” adı verilen bu uygulama Peygamberimizin vefatına kadar devam etmiştir.

Görsel 2.8: Kur'an ezberlerken çeşitli yöntemler kullanılır.

Hz. Peygamber'in vefatından sonra Kur'an'ı ezberlemeye olan ilgi günümüze kadar artarak devam etmiştir. Kur'an'ı ezberleme geleneği günümüzde Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kurslarında özel çalışmalarla yürütülmektedir.⁽²⁾

Her Müslüman'ın namaz kılabilmesi için Kur'an'dan bazı ayet ve sureleri ezberlemesi gerekir. Çünkü namazda Kur'an'dan bir sure veya birkaç ayet okumak farzdır. Ayet ve sureleri ezberleyebilmek için ezberleme ilke ve yöntemlerini iyi bilmek gerekir. Hafız yetiştiren hocalar, kendilerine göre farklı yöntemler geliştirmişlerdir.

(1) Zuhuruf suresi, 36 - 37. ayetler.

(2) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. 15, s. 76-77.

Değerlendirelim

Hafız olan birisiyle aşağıdaki sorular çerçevesinde bir röportaj yapınız. Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?
- Kaç yaşında hafızlığa başladınız?
- Hafız olmaya nasıl karar verdiniz?
- Hafızlık eğitimini nerede aldınız?
- Ne kadar sürede hafızlığınızı tamamladınız?

• Kur'an'ı ezberlerken nasıl bir yöntem uyguladınız? Sizden farklı yöntem kullanarak Kur'an ezberleyen arkadaşlarınız var mıydı? Varsa ne tür bir yöntem kullanıyorlardı?

- Hafızlığın faydalı yönlerinden bahseder misiniz?

Görsel 2.9: Kur'an-ı Kerim'i bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimseye hafız denir.

Kur'an-ı Kerim'den bir sure veya bölüm, bazı yöntemlere uyulduğu takdirde daha başarılı şekilde ezberlenebilir. Bu yöntemlerden bazıları şunlardır:

- Ezbere başlamadan önce abdest alınmalı, başarılı olmak için dua edilmelidir.
- Ezber, mümkün olduğu kadar zihnin saf ve duru olduğu anlarda yapılmalıdır. Bunun için sabahın erken saatleri daha uygundur.
- Ezber çalışması kararlılıkla sürdürülmelidir.
- Ezber, yazı hattı aynı olan Kur'an'dan yapılmalıdır.
- Ezber yapılırken sade ve sessiz mekânlar tercih edilmelidir.
- Ezber sesli bir şekilde tekrar edilmelidir.
- Okuma, tecvit kurallarına uygun yapılmalıdır.

Çünkü yanlış ezberlenen bir ayet veya surenin doğru okunuşunu sonradan kazanmak daha zor olacaktır. Bunun için ya Kur'an-ı Kerim hocasıyla çalışılmalı ya da Kur'an öğretiminde kullanılan kaset ve CD'lerden yararlanılmalıdır.

Görsel 2.10: Kur'an'ı ezberlerken yazı hattının aynı olmasına dikkat edilmelidir.

• Bir sayfayı veya sureyi ezberlemeye başlamadan önce sure; mahreç, telaffuz ve tecvide dikkat edilerek hatasız olarak okuyana kadar yüzünden okunmalıdır. Dinletme imkânı varsa sure üç dört defa dinletilmelidir.

- Ezberlenecek bölümün meali de okunmalıdır.
- Ezberlenen ayet ve sureler namazlarda okunmalıdır.⁽¹⁾

Yazalım

Verilen yöntemleri dikkate alarak Fatiha suresini ezberlemeye çalışınız. Daha sonra ezberleme sürecinde yaşadığınız deneyimlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Sübhaneke Duası ve Anlamını Öğreniyorum

Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav) sahabesine çeşitli dualar öğretmiştir. Sübhaneke duası da Peygamberimizin öğrettiği dualardan biridir. Sübhaneke duasını okuyarak Allah'ın (cc) birliğini, yüceliğini ve eşsiz sıfatlarını anarız. Bize verdiği nimetler ve güzellikler için O'na şükrederiz.

اللَّهُ أَكْبَرُ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ۖ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ
وَتَعَالَى جَدُّكَ ۖ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ ۖ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Anlamı:

Allah (cc) en büyüktür.

- “Allah’ım! Sen eksik ve noksan sıfatlardan uzaksın. Hamd’ımız sadece sanadır.”
- “Senin ismini yüceltiriz. Senin şanın her şeyden üstündür.”
- “Senin övgün yücedir.”
- “Senden başka ilah yoktur.”

(1) http://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_06/12055905_kuran_okuma_teknikleri.pdf

Bilgi Kutusu

Sübhanekе duasının **وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ** kısmı namazlarda okunmaz. Sübhanekе duası **وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ** kısmı ile birlikte sadece cenaze namazında okunur.

Değerlendirelim

Sübhanekе duasını ezbere okuyunuz ve duada verilmek istenen mesaj üzerine arkadaşlarınızla konuşunuz.

4. Tahiyat Duası ve Anlamını Öğreniyorum

Tahiyat duası, Peygamberimizin öğrettiği dualardan biridir. Bu dua, namazların her tahiyat oturuşunda okunur. Tahiyat duasında Allah'ın (cc) birliğinden ve rahmetinden bahsedilir. Ayrıca bu duada, Peygamberimiz ve Allah'ın (cc) iyi kullarına sağlık ve esenlik dileği yer alır. Bütün ibadetlerin sadece Allah'a (cc) yapılması gerektiği üzerinde durulur.

Görsel 2.11: Tahiyat duası bütün namazların her oturuşunda okunur.

اللَّهُ أَكْبَرُ

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ۝ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا
النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ۝ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ
اللَّهِ الصَّالِحِينَ ۝ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝ وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ۝

Anlamı:

Allah (cc) en büyüktür.

- “Selam, rahmet ve bütün güzellikler, iyilikler Allah içindir.”
- “Ey Peygamber! Allah'ın rahmeti, bereketi ve selamı senin üzerine olsun.”
- “Selam, bize ve Allah'ın iyi kullarına olsun.”
- “Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur.”
- “Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (sav) O'nun kulu ve elçisidir.”

Değerlendirelim

Tahiyyat duasını ezbere okuyunuz ve duanın anlamı üzerine arkadaşlarınızla konuşunuz.

5. Salli-Barik Duası ve Anlamını Öğreniyorum

Hız. Muhammed'e (sav) olan sevgi ve bağlılığımızı ifade etmek için yaptığımız dualara salavat denir. Allah (cc), Hız. Peygamber'e salavat getirilmesini ve ona saygı gösterilmesini istemiştir. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulmuştur: “**Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salavât getirirler. Ey müminler! Siz de salavât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**”⁽¹⁾ Salli ve Barik dualarını okuyarak Peygamberimizi, onun aile bireylerini ve arkadaşlarını hayırla anarız. Bu dualar farz namazların son tahiyyat oturuşunda, ikinci namazının sünnetinde ve ikinci namazının sünneti gibi kılınan yatsı namazının ilk sünneti ile teravih namazında okunur.

Değerlendirelim

Salli ve Barik dualarında müminlerden kime salavat getirmeleri istenmektedir? Arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

(1) Ahzab suresi, 56. ayet.

اللَّهُ أَكْبَرُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ۖ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Anlamı:

- Allah (cc) en büyüktür.
- Allah'ım (cc)! Muhammed'e (sav) ve Muhammed'in (sav) ümmetine rahmet eyle, şerefini yücelt.
- İbrahim'e (as) ve İbrahim'in (as) ümmetine rahmet ettiğin gibi Hz. Muhammed (sav) ve ailesine de rahmet et, onların şerefini yücelt.
- Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

اللَّهُ أَكْبَرُ

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ۖ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Anlamı:

- Allah (cc) en büyüktür.
- Allah'ım (cc)! Muhammed'e (sav) ve Muhammed'in (sav) ümmetine hayır ve bereket ver.
- İbrahim'e (as) ve İbrahim'in (as) ümmetine verdiğin gibi Hz. Muhammed (sav) ve ailesine de hayır ve bereket ver.
- Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

Değerlendirelim

Salli ve Barik dualarını ezbere okuyunuz, bu duaları öğrenmenin önemi arkadaşlarınızla konuşunuz.

6. Rabbena Duası ve Anlamını Öğreniyorum

Rabbena dualarının birincisi Bakara suresinin 201. ayeti, ikincisi ise İbrahim suresinin 41. ayetidir. Bu dualar, Peygamberimizin en çok okuduğu dualardır. Rabbena duaları çok kısa olmalarına rağmen anlam bakımından çok kapsamlıdır. Bu nedenle en çok okunan dualar arasında yer almaktadır. Rabbena duaları, namazların son rekâtında selam verilmeden önce de okunur.

Anlamı:

- Allah (cc) en büyüktür.
- “Ey Rabb’imiz! Bize dünyada iyilik ver.”
- “Ahirette de iyilik ver.”
- “Bizi cehennem azabından koru.”⁽¹⁾

Anlamı:

- Allah (cc) en büyüktür.
- “Ey Rabb’imiz! Hesabın görüleceği günde beni, annemi, babamı ve bütün müminleri bağışla.”⁽²⁾

Değerlendirelim

Rabbena duasının anlamından hareketle ulaşabileceğiniz sonuçları arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

(1) Bakara suresi, 201. ayet.

(2) İbrahim suresi, 41. ayet.

7. İhlas Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

İhlas; samimi olmak, dine içten bağlanmak, her türlü hurafe ve batıl inanışlardan uzak durmak demektir. İhlas suresi, Kur'an'ın 112. suresidir. Mekke Dönemi'nde indirilmiştir. Kur'an'daki en kısa surelerden biridir. Bu sure, İslam inancının temeli olan "Allah'ın birliği" (tevhit) ilkesini en güzel ve en özlü şekilde açıklar.

Anlamı:

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

1. "De ki O, Allah'tır, bir tektir."
2. "Allah, Samed'dir (Her şey Allah'a muhtaç O hiçbir şeye muhtaç değildir.)"
3. "(O), doğurmamış ve doğmamıştır."
4. "Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir."

Görsel 2.12: İhlas suresinin birinci ayetinin hüsnühat ile yazılmış bir örneği

Değerlendirelim

İhlas suresini ezbere okuyunuz ve surenin anlamı üzerine arkadaşlarınızla konuşunuz.

8. Kevser Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Kevser suresi, Kur'an-ı Kerim'in 108. suresidir. Mekke'de indirilmiştir. Adını ilk ayette geçen "kevser" kelimesinden almaktadır. Kevser bolluk, bereket ve Peygamberimize cennette verilecek ırmağın veya havuzun ismidir. Peygamber Efendimiz burada, Müslümanlığı çok güzel bir biçimde yaşayan ümmetini konuk edecektir. Bu sure üç ayetten oluşur, bu nedenle Kur'an'ın en kısa suresidir.

Anlamı:

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

1. "Şüphesiz biz sana kevseri verdik."
2. "O hâlde Rabb'in için namaz kıl, kurban kes."
3. "Doğrusu sana buğzeden, soyu kesik olanın ta kendisidir."

Değerlendirelim

Kevser suresini ezbere okuyunuz ve sureden çıkardığınız anlamları arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. Fatiha Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Fatiha suresi, Kur'an-ı Kerim'in ilk suresidir. Yedi ayet olup Mekkî bir suredir. Kur'an-ı Kerim bu sure ile başladığı için sureye "açan" anlamına gelen "Fatiha" adı verilmiştir. Allah (cc) ile kul arasında bir sözleşme ve anlaşma niteliğinde olan Fatiha suresi, Allah (cc) ile insan ilişkisini en güzel biçimde ortaya koyan surelerden biridir. Bu surede yardım istenmeye, ibadet edilme ve övülmeye layık tek varlığın Yüce Allah olduğu belirtilir. Bu nedenle kulluğun yalnız Allah'a (cc) yapılması gerektiğine dikkat çekilir. Yardım ve desteğin Allah'tan (cc) istenmesi öğütlenir. Dua niteliğinde bir sure olduğu için sonunda "Allah'ım (cc), dualarımı kabul et." anlamına gelen "amin" ifadesi kullanılır. Fatiha suresi namazların her rekâtında okunur.

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ

أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

Anlamı:

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,
2. "Hamd, âlemlerin Rabb'i olan Allah'a mahsustur."
3. "O, Rahman ve Rahîm'dir."
4. "Ceza gününün⁽¹⁾ (ahiret gününün) sahibidir."
5. "(Allah'ım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz."
6. "Bizi doğru yola ilet."
7. "Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna. Gazaba uğrayanların ve sapkınlarına değil."

Yazalım

Fatiha suresini ezbere okuduktan sonra surede verilmek istenen mesajları örnekteki gibi listeleyiniz.

- Allah'tan (cc) başkasına ibadet yapılmaz. • .....
- ..... • .....

(1) Ceza günü: İnsanın dünyada yaşamış olduğu hayata göre ahirette iyiliklerinin ve kötülüklerinin tam karşılığının verileceği gün, hesap günü demektir. (Dini Terimler Sözlüğü, s. 60.)

Aşağıdaki formu doldurunuz.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU																
OKUDUĞUM / EZBERLEDİĞİM SURE, AYET VE DUALAR	Yüzünden okurken takılmıyorum.				Hareke hatası yapmıyorum.				Ezberlediğim sureleri ve ayetleri düzgün okuyorum.				Medleri uyguluyorum. (uzatma işaretleri)			
	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf
Bakara suresi (1. sayfa)																
Bakara suresi (2. sayfa)																
Bakara suresi (3. sayfa)																
Bakara suresi (4. sayfa)																
Bakara suresi (5. sayfa)																
Bakara suresi (6. sayfa)																
Bakara suresi (7. sayfa)																
Bakara suresi (8. sayfa)																
Bakara suresi (9. sayfa)																
Bakara suresi (10. sayfa)																
Bakara suresi (11. sayfa)																
Bakara suresi (12. sayfa)																
Bakara suresi (13. sayfa)																
Bakara suresi (14. sayfa)																
Bakara suresi (15. sayfa)																
Sübhankeke duası																
Tahiyyat duası																
Salli-Barik duaları																
Rabbena duası																
İhlas suresi																
Kevser suresi																
Fatiha suresi																

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Niçin Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğrenmeliyiz? Açıklayınız.
2. Kur'an-ı Kerim'i anlayarak okumak neden önemlidir? Açıklayınız.
3. İhlas suresinin anlamını söyleyiniz.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Arap alfabesinde kaç harf vardır?

A) 33
B) 29
C) 28
D) 17

2. Aşağıdakilerden hangisi kendisinden sonraki harfe bitişmez?

A) ذ
B) س
C) ف
D) ك

3. Aşağıdaki harflerden hangisi ince sesle okunur?

A) خ
B) ب
C) ص
D) ظ

4. Aşağıdakilerin hangisinde ى şeklinde yazılmış | yoktur?

A) صَلَوَة
B) تَعَالَى
C) سَلْوَى
D) عَلَى

5. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde Kur'an yazısındaki harekelerin tamamı yer almaktadır?

A) يَقُولُ
B) مُضْلِحُونَ
C) غَدُوَّةٌ
D) جَبَلٍ

6. Aşağıdakilerden hangisi med harflerinden biri değildir?

A) |

B) و

C) ع

D) ه

7. “Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla... De ki O, Allah’tır, bir tektir. Allah, Samed’dir (Her şey Allah’a muhtaç, O hiçbir şeye muhtaç değildir.). (O), doğurmuş ve doğmamıştır. Hiçbir şey O’na denk değildir.”

Verilen ayet mealleri aşağıdakilerden hangisine aittir?

A) Fatiha

B) Kevser

C) İhlas

D) Sübhaneke duası

C. Aşağıdaki cümleleri, verilen kavramlardan uygun olanı ile tamamlayınız.

med

cezm

mahreç

elifba

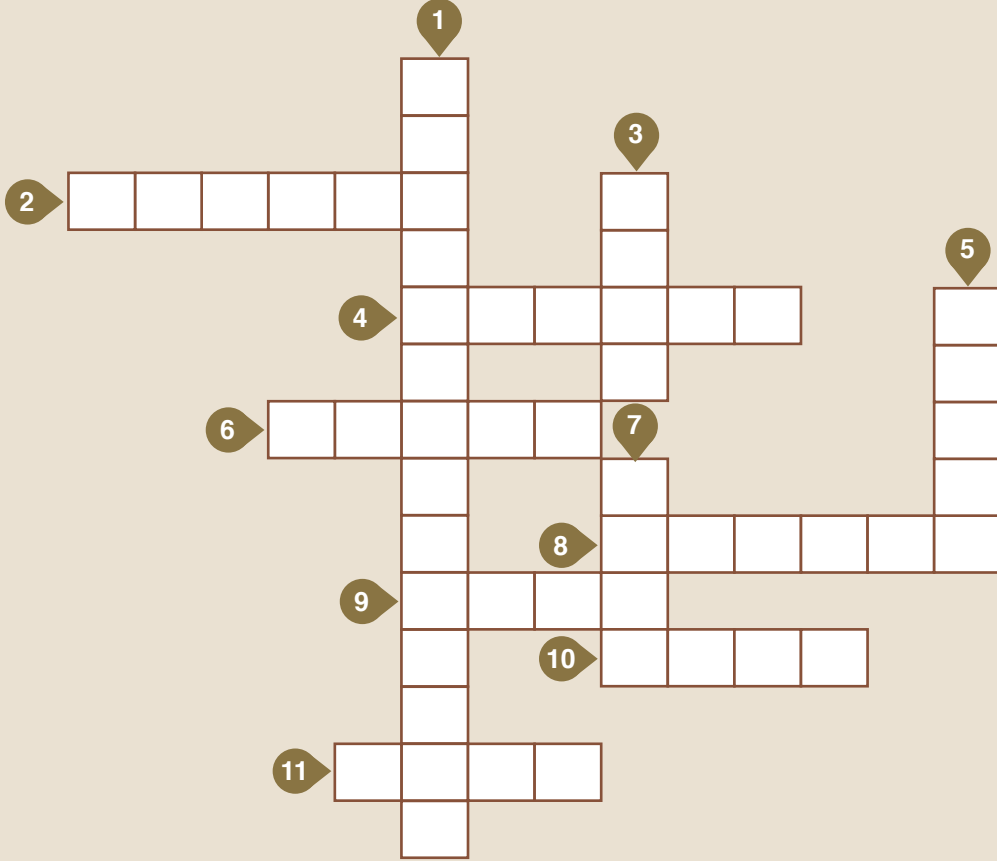
hareke

1. Arap dilinde Kur’an alfabesi ..... tabiriyle ifade edilir.
2. Harflerin çıkış yerlerine ..... denir.
3. Kur’an harflerini uzatarak okumak ..... kavramıyla ifade edilir.
4. Harflerin üzerine konan ve üzerinde bulunduğu harfi sakın okutup iki harfi birbirine tuturmaya, birlikte okutmaya yarayan işarete ..... denir.

Ç. Aşağıdaki cümleler doğru ise cümlelerin başına “D”, yanlışsa “Y” yazınız.

- ( ) 1. Arap alfabesinde harfleri seslendiren beş hareke vardır.
- ( ) 2. Şedde, üzerinde bulunduğu harfin iki kez okunmasını sağlar.
- ( ) 3. Kur’an yazısında üç tane med harfi vardır.
- ( ) 4. Kur’an-ı Kerim’in en kısa suresi İhlas suresidir.
- ( ) 5. Sübhaneke duası bütün namazların her rekâtında okunur.
- ( ) 6. Kamerî harflerden biriyle başlayan kelimenin başına ل takısı gelirse ل harfi, cezmlî olarak okunur.

D. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

- 1 Sözlükte “kesik harfler” anlamına gelen, bir veya birkaç harften oluşan ve sure başlarında bulunan harflere verilen isim.
- 2 Kur’an-ı Kerim’in 108. suresi.
- 3 Arap alfabesinin ilk harfi.
- 4 Kur’an-ı Kerim’in ilk suresi.
- 5 Harfin üstüne yatık bir çizgi şeklinde yazılan hareke.
- 6 Kelimenin başında ال takısından sonra geldiğinde ال takısının okunmayan harflerinin adı.
- 7 Üzerinde bulunduğu harfi, kalın harflerde “u”, ince harflerde “u - ü” arası bir sesle okutan hareke.
- 8 Kelimenin sonunu “nunlu” okutan iki üstün, iki esre veya iki ötreye verilen isim.
- 9 Kur’an yazısında harfin üstüne konulan uzatma işareti.
- 10 Harfin altına yatık bir çizgi şeklinde yazılan hareke.
- 11 Altında bulunduğu harfin uzatılmadan okunacağını gösteren kelime.

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

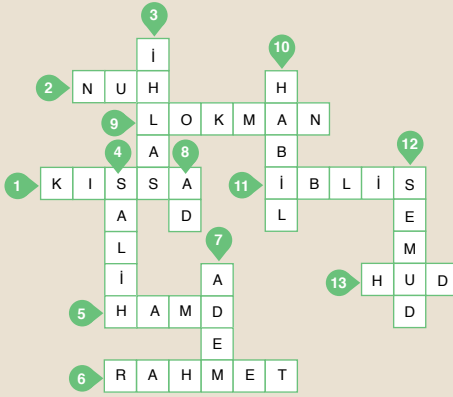
A. Öğrenci yorumuna bırakılmıştır.

B. 1. D 2. B

C. 1. rahmet 2. şükür
3. kıssa 4. Hz. Lokman

Ç. 1. D 2. Y 3. Y 4. D

D.

2. ÜNİTE

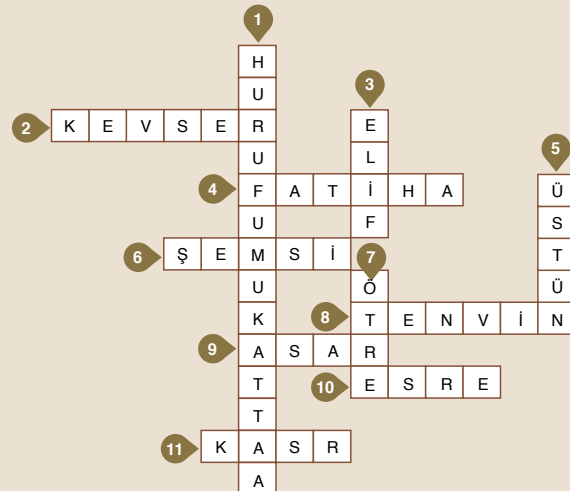
A. Öğrenci yorumuna bırakılmıştır.

B. 1. C 2. A 3. B 4. A 5. B 6. D 7. C

C. 1. elifba 2. mahreç
3. med 4. cezm

Ç. 1. Y 2. D 3. D 4. Y 5. Y 6. D

D.

SÖZLÜK

A

- akit** : 1. Sözleşme, antlaşma, yeminleşme. 2. Hukuki sonuç doğurmak amacı ile iki veya daha çok kimsenin veya kuruluşun karşılıklı olarak birbirine uygun görüş bildirmesi ile gerçekleşen işlem, mukavele.
- alamet** : 1. Belirti, işaret, iz, nişan. 2. Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan nesne.
- amel** : 1. Yapılan iş, eylem, fiil. 2. Bir kural veya dinî emrin yerine getirilmesi.
- ashab** : Hz. Peygamber döneminde yaşamış, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i görmüş, onun sohbetinde bulunan ve Müslüman olarak ölmüş kimseler.
- ayet** : Surelerin içinde yer alan, başından ve sonundan özel işaretlerle ayrılan bir veya birkaç cümleden oluşan ilahi söz. Birçok cümleden oluşan uzun ayetler olduğu gibi harf ve kelimelerden oluşan kısa ayetler de vardır.

B

- Baki** : “Ölümsüz, devamlı, kalıcı, ebedî, sürekli, bütün varlıklar yok olduktan sonra da zatiyla var olacak tek varlık.” anlamında Allah'ın esmayihüsna'sından biri.
- batıl** : 1. Yok olup giden, gerçek ve doğru olmayan, esassız, boş şey, boşa giden, hükümsüz, gerçeğe aykırı, hikmetsiz, temelsiz, devamsız. 2. Kur'an-ı Kerim'de, geçersiz sayılan amel ve ibadet, çirkin, faydasız ve gayesiz iş, Allah'ın dışında ilah diye tapınılan put, gerçeği örten perde, gerçek bilgiye dayanmayan delil, küfür, haksızlık.
- beşer** : İnsanoğlu, insan.

C

- Cebrail** : Dört büyük melekten birinin adı. “Allah'ın kulu, Allah eri” anlamına gelen ve Allah tarafından peygamberlere vahiy iletmekle görevlendirilmiş melek.
- cüz** : Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan otuz bölümünden her biri.

E

- ebedî** : Sonsuz, ölümsüz.
- esmayihüsna** : 1. Allah'ın zatını, sıfatlarını ve fiillerini en güzel şekilde tanımlayan Allah'a ait güzel isimler. 2. Allah'ın yücelik ve aşkınlığını ifade eden, zikir ve dualarda kullanılan ve duaların kabul olmasına vesile olan, kalplere huzur veren Yüce Allah'ın isimleri.

F

- fesat** : Karışıklık, kargaşalık, ara bozuculuk.

G

- gani** : Zengin, varlıklı.
- gayb** : **1.** Göz önünde olmayan, gözle görülmeyen, gizli olan, hazırda olmayan. **2.** Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. **3.** Henüz içinde yaşanılmayan, gelecek zaman ve gelecek zaman içerisinde meydana gelecek olaylar.
- gelenek** : Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi ve davranışlar, anane.
- geniz** : Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.
- gunne** : Genizden gelen ses.
- günah** : **1.** Suç, kabahat, hata, zulüm, israf, isyan, fesat, haram. **2.** Dinin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan söz, iş ve davranışlar.

H

- hafız** : **1.** Ezberleyen, koruyan, saklayan, unutmayan kimse. **2.** Kur'an'ı başından sonuna kadar ezberleyip okuyabilen kimse.
- hak** : **1.** Gerçek, doğru, gerçeğe uygun. **2.** Adalet. **3.** Gerek sözün, gerekse eylemin zaman ve şartlara göre nasıl söylenmesi ve yapılması gerekiyorsa öylece yerine getirilmesi.
- hakikat** : **1.** Gerçek. **2.** Gerçeklik.
- halife** : **1.** Birinin yerine geçerek onun adına iş yapan. **2.** Allah'ın emir ve yasaklarının muhatabı olan üstün varlık, insan.
- halis** : Katışık olmayan, katışıksız.
- hareke** : Arap alfabesiyle yazılmış metinlerde üstüne ve altına konulduğu ünsüzlerin birer ünlü ile okunmasını sağlayan işaret.
- hekim** : İnsanlardaki hastalıkları teşhis ve onları ilaçlarla veya bazı araçlarla tedavi eden kimse, doktor, tabip.
- hidayet** : **1.** Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma, irşat etme. **2.** Günahlarla iç içe bir hayat yaşayan kimsenin dindar hâle gelmesi; günahlarını terk ederek İslam dinine uygun ahlak, ibadet ve davranışlar kazanması. **3.** Müslüman olmayan bir kimsenin İslam dinine girmesi, Müslüman olması, hidayete ermesi, ihtida etmesi.
- hikmet** : **1.** Allah'ı (cc) gereği gibi bilme bilgisi. **2.** İnsanın varlıkların hakikatini, gerçek yüzünü, gücü oranında bilip ona göre hareket etmesi.

hüküm : 1. Karar verme, idare etme. 2. Allah'ın (cc) sorumluluk çağına gelmiş insanların inanç, ibadet, ahlak ve davranışlarına dair yapınız veya yapmayınız şeklindeki emirleri, yasakları.

hüsnühat : Arap harflerinin yazımından doğan, İslam medeniyetinde başlı başına bir konum kazanan güzel yazı sanatı.

I - İ

islah : 1. Düzeltme, iyileştirme. 2. Dinî değerleri, inanç ve yaşama biçimini yeniden canlandırmayı, bozulan değer yargılarını düzeltmeyi amaçlayan düşünce ve faaliyetler.

iblis : “Allah'ın rahmetinden ümit kesen, hayırdan yoksun, hayırsız” anlamında şeytanların en büyüğü.

ihسان : İyilik etme, iyi ve güzel davranma, güzel yapma, bağışlama, bağışta bulunma, ikram etme.

ikram : 1. Konuğu ağırlama. 2. Bir şeyi armağan olarak verme, sunma.

ilah : 1. Hak ya da batıl olsun tapınılan her türlü varlık, tanrı, mabut. 2. Tapınılan, yüceliği karşısında hayranlık duyulan, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyu-larla idrak edilemeyen varlık.

ilahi : Allah'a ait, Allah'la ilgili.

İlahî : Rabb'im! Ey Allah'ım! anlamında dua ve yakarma sözü.

istifade : Yararlanma.

K

kâfir : 1. İnkâr eden, tanımayan, reddeden. 2. Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr eden, yaratmada, emretmede, isimlerinde ve sıfatlarında Allah'ı tek ve eşsiz kabul etmeyen; yaratıcı olarak Allah'ı kabul etse bile O'nun göndermiş olduğu elçilerin hepsine ayrı ayrı inanmayan, elçilerin getirmiş olduğu kitapları toptan reddeden veya Allah'ın vahiyle bildirdiği hükümlerin bir tanesini dahi inkâr eden.

kâmil : 1. Yetkin, erişkin, eksiksiz, ağırbaşlı, mükemmel. 2. Olgun, akıllı, ne dediğini bilen.

kavim : Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan boy ve soy bakımından birbirine bağlı insan topluluğu, budun.

kıyamet : 1. Yüce Allah'ın ezelde takdir ettiği zaman gelince, dünyadaki bütün canlıların ölmeleri, sonra bütün ölmüşlerin Allah (cc) tarafından diriltilmeleri, mahşer yerinde toplanmaları, hesaba çekilmeleri ve dünyadaki işlerinin karşılıklarının verilmesi. 2. Evrende bulunan her şeyin yok olmasıyla, ölen tüm insanların yaptıklarının hesabını vermek üzere diriltilecekleri zaman.

kibir : Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyülenme, benlik, gurur.

M

mağfiret : Allah'ın (cc) kendisine içtenlikle tövbe eden ve hatasını kabul edip bir daha günah işlememe konusunda söz veren kullarının günahlarını bağışlaması, onları affetmesi.

mahreç : 1. Çıkış yeri, çıkak. 2. Tecvit ilminde harflerin sesinin çıktığı yer.

meal : Kur'an ayetleri tam karşılıklarıyla başka dillere aktarılmadığından ayette anlatılmak istenileni kelimesi kelimesine değil de biraz eksikliği ile başka bir dile çevirme, yakın anlamlar verme.

Mekkî sure : Hz. Peygamber'e hicretten önce Mekke Dönemi'nde indirilen sureler.

mucize : 1. İnsanın benzerini yapmaktan aciz kaldığı, alışlagelmiş şeylere aykırı olan, olağanüstü işler. 2. Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla gösterdikleri olağanüstü olaylar.

mukabele : 1. Karşılaştırma, karşılık verme, karşı karşıya bulunma. 2. Hafızların cami ve mescitlerde cemaate dönerek Kur'an-ı Kerim okurken cemaatin de mushafı açarak takip etmeleri şeklinde gerçekleşen bir okuma biçimi.

musallat : Bir kimse veya şeyin üzerine bıktırarak kadar düşen (kimse).

musallat olmak : Birini sürekli rahatsız etmek, birine sataşmak, hiç peşini bırakmamak.

Mushaf : 1. Kur'an-ı Kerim'in adlarından biri. 2. Hz. Peygamber'e gelmiş olan vahiylerin tümünün iki kapak arasında toplanmış olan biçimi.

mükâfat : 1. Ödül, sevindirici haber. 2. Herhangi bir davranışın özverinin veya bir sıkıntının iyi sonucunu elde etmek.

N

nankör : Kendisine yapılan iyiliğin değerini bilmeyen, iyiliğe kötülükle karşılık veren.

nazil : İnen, inmiş.

nimet : 1. İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. 2. Allah tarafından insanlara iman başta olmak üzere her çeşit iyiliğin verilmesi ve her çeşit zararın uzaklaştırılması.

P

- put** : Kendisine tapılmak, ibadet edilmek üzere taş, ağaç, maden, toprak vb. şeylerden yapılmış olan heykel, resim ve oymalar.
- putperestlik** : **1.** Puta tapan, şirk ve küfür içinde bocalayan kimse. **2.** Allah'a yapılması gereken ibadeti, O'na gösterilmesi gereken saygı ve sevgiyi, Allah'ın dışında ilah kabul edilen herhangi bir varlığa gösteren, tapınan.

R

- Rahîm** : Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan onlara merhamet eden; ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan anlamında Allah'ın esmâ-i hüsnâsından biri.
- Rahman** : Dünyada bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan anlamında Allah'ın esmayihüsnâsından biri.
- rıza** : **1.** Rızılı olma, hoşnut olma, memnun olma bir şeyi kendi hür iradesiyle isteme, kabul etme, benimseme. **2.** Mümin bir kulan Allah'tan gelen sevindirici veya üzücü her şeyden hoşnut olması, sevinçli şeylerden memnun olduğu gibi başına gelen olumsuz şeyleri de gönül huzuru ile karşılayıp isyan etmemesi.
- rivayet** : **1.** Nakletme, nakil, haber verme, haber anlatma. **2.** Hz. Peygamber'in (sav) söz, onay ve eylemlerinin yazılı veya sözlü olarak sonraki nesillere metin ve senetleriyle aktarılması.
- rüsvay** : Rezil, maskara, ayıpları ortaya çıkarılmış.

S

- sahabe** : **1.** Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamber'i çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse. **2.** Arkadaş, dost, veli.
- salavat** : **1.** 'Allah'ın rahmeti ve bereketi, Hz. Muhammed'in ailesinin ve ona iman edenlerin üzerine olsun.' anlamında 'Allahümme salli ala Muhammedin ve ala âli Muhammed' biçimindeki dua cümlesi. **2.** Hz. Peygamber'in sağlığında onun sıhhat ve afiyet içerisinde olmasını arzu etmek, Allah katındaki derecesinin daha da artmasını istemek ve Allah'ın ona olan bağışlarının ahirette çoğalmasını dilemek için yapılan dua cümlesi.

secde : 1. İtaat etme, emrine uyma, baş eğme. 2. Allah'ın (cc) vermiş olduğu nimetlere şükür amacıyla veya başa gelen bir belanın Allah (cc) tarafından giderilmesinden dolayı alınla burun yere değecek biçimde yere kapanma ve dua etme.

sevap : 1. Bir şeyin karşılığını verme, ödeme, mükâfat, ecir. 2. Kişinin iman, ibadet, ahlak ve tüm güzel davranışlarının karşılığı olarak Allah tarafından kendisine verilen ödül; mükâfat.

sure : Kur'an-ı Kerim'in her biri diğerinden besmele ile ayrılmış 114 bölümünden biri.

Ş

şan : 1. Ün, san, şöhret. 2. Gösteriş, gösterişlilik.

şefaât : Ahirette günahkâr müminlerin affedilmesi, günahı olmayanların daha yüksek derecelere erişmeleri için peygamberlerin Allah'a (cc) yalvarmaları, dua etmeleri ve günahlarının bağışlanmasını istemeleri.

şirk : 1. Denklik, ortaklık, ortak olma, eş koşma. 2. Allah'a inanmakla birlikte başka varlıkları da tanrı kabul etme.

T

takdir etmek : Beğenmek.

takdis : 1. Temizleme, arındırma, kutsama, mukaddes kılma. 2. Başta şirk olmak üzere her türlü kusur ve eksiklikten Allah'ın (cc) beri ve uzak olduğunu kabul etmek.

tebliğ : 1. Ulaştırma, duyurma, açıklama. 2. Açıklanması gereken dinî bir hükmü, yerine göre örnekler vererek, yerine göre nasihat ederek sözlü ve yazılı bir biçimde eksiksiz olarak anlatma, etkileyici bir dille insanlara duyurma.

tecvit : Kur'an-ı Kerim'i, harflerin çıkış yerlerine ve sıfatlarına uygun olarak hatasız bir biçimde okumayı öğreten ilim.

telaffuz : 1. Söyleyiş. 2. Harflerin seslendirilişi.

tenzih : Arındırma, kötü şeylerden uzaklaştırma, kusur kondurmama.

tespih : 1. Allah'ı zatında, sıfatlarında, fiillerinde ve isimlerinde her türlü eksiklikten uzak tutma. 2. "Allah'ım! Seni her türlü eksiklikten uzak tutarım." anlamına gelen "sübhanallah" dua cümlesini söyleyerek Allah'ın yüceliğini sözlü olarak ifade etme. 3. Namazlardan sonra "Sübhanallah, elhamdülillah ve Allahüekber" dualarını otuz üçer defa söyleme.

- tevazu** : Alçak gönüllülük.
- tevekkül** : **1.** Dayanmak, güvenmek, vekil tutmak. **2.** Her hususta Allah'a güvenmek, dayanmak, teslim olmak, işlerini Allah'a havale etmek.
- tevhit** : Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme; tek ve eşsiz olduğuna inanma. O'na hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah için yapma.
- tilavet** : **1.** Okuma. **2.** Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun olarak ve anlamını düşünerek okuma.
- tövbe** : Dönüş, günahattan pişmanlık, günahı terk etme, vazgeçme, istiğfar.
- tufan** : Nuh Peygamber zamanında yağın ve bütün dünyayı su altında bırakan şiddetli yağmur.

V

- vahiy** : Peygamberler aracılığıyla insanlara, hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahi bilgi, bu bilginin gönderiliş tarzı.
- vahiy kâtipleri** : Hz. Peygamber'e vahyedilen ayet ve sureleri, vahyin başlangıcından kesilmesine kadar yazan sahabeler.
- vahyetmek** : Bildirmek, vahiyle bildirmek, vahiy göndermek.
- vasiyet** : **1.** Bir kimsenin vefatından sonraya bağlı olmak üzere bir malı veya menfaatini bir veya birkaç kişiye ya da bir hayır işine bırakmasıdır. **2.** Bir kimsenin kendisinin ölümünden sonra veya yokluğunda yapılmasını istediği şey.
- vasıl hemzesi** : Kelime başında bulunan ve yalnız yazıldığı zaman okunan, başka kelimeden sonra geldiğinde yazılsa da okunmadan atılan "elif" veya "hemze" ye denir.

Z

- zamir** : Kişi, dönüşlülük gösterme, soru ve belirsizlik kavramları vererek varlıkların yerini tutan söz, adıl.
- zikir** : **1.** Anma, hatırlama, **2.** Allah'ı (cc) anmak amacıyla yapılan ve söylenen ibadet, tespih ve övgü sözleri.

KAYNAKÇA

- Ahmed bin Hanbel, **Müsned**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1982.
- Altuntaş, Halil, Şahin, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim Meali**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 14. Baskı, Ankara, 2007.
- Arpacı, İbrahim, **Diyanet Çocuk Dergisi, Tatil Arkadaşım**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 10. yıl, 2014.
- Beyhaki, **Şuabü'l-İman**, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1990.
- Buhari, **Sahih-i Buhari**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Ebu Davud, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Efe, Ahmet, **Sevgi Çiçeği, Çocuk Şiirleri**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1979.
- Gazali, **İhyau Ulumi'd-Din**, (çev.: Mehmet A. Müftüoğlu), Tuğra Neşriyat, İstanbul, 1989.
- İbn Mace, **Sünen**, (çev.: Haydar Hatipoğlu), Kahraman Yayınları, İstanbul, 1982.
- Kandemir, Mehmet Yaşar, **Allah'a İnanıyorum**, Damla Yayınevi, İstanbul, 2000.
- Kay, Davud, **Tecvid Uygulamalı Kur'ân Okumayı Öğrenme Rehberi**, Çelik Yayınevi, İstanbul, 2018.
- Komisyon, **Kur'an Yolu, Türkçe Meal ve Tefsir**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2003.
- Komisyon, **Dinî Kavramlar Sözlüğü**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.
- Komisyon, **Dinî Terimler Sözlüğü**, MEB Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2008.
- Komisyon, **Hadislerle İslam**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2013.
- Komisyon, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2013.
- Köksal, Mustafa Âsım, **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 8. Baskı, Ankara, 2004.
- Ortaokul - İmam Hatip Ortaokulu Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı**, Meb, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 27.08.2012 tarih ve 136 sayılı kararı, 2012, Ankara.
- Müslim, **Sahih-i Müslim**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Tirmizi, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Ankara, 1988-2013.
- Ünlü, Demirhan, **Kur'an-ı Kerim Tecvidi**, MEB Yayınları, Ankara, 1976.
- Yazım Kılavuzu**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2012.
- Yiğit, İsmail, **Peygamberler Tarihi**, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2014.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- s. 52 <http://islamiarsiv.net/848.html> (Erişim Tarihi: 24.06.2015)
- s. 107 http://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_06/12055905_kuran_okuma_teknikleri.pdf (Erişim Tarihi: 22.06.2015)

İNTERNETTEN ALINAN GÖRSEL KAYNAKÇASI

<http://www.shutterstock.com/>: s. 9, s. 15, s. 17, s. 19, s. 22, s. 23, s. 25, s. 26, s. 29, s. 32, s. 33, s. 42, s. 43, s. 45, s. 49, s. 50, s. 51, s. 52, s. 102, s. 104 (1. görsel), s. 106, s. 110

s. 67 <http://www.ozcay.com/galeri/mehmed%E2%89%A078#> (Erişim Tarihi: 02.01.2015)

YAZARIN KENDİ ARŞİVİNDEN ALINAN GÖRSEL KAYNAKÇASI

s. 10, s. 14, s. 34, s. 37, s. 49, s. 67, s. 76, s. 84, s. 85, s. 103, s. 104 (2. görsel)

NOTLARIM

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

NOTLARIM

A series of horizontal dotted lines for taking notes.